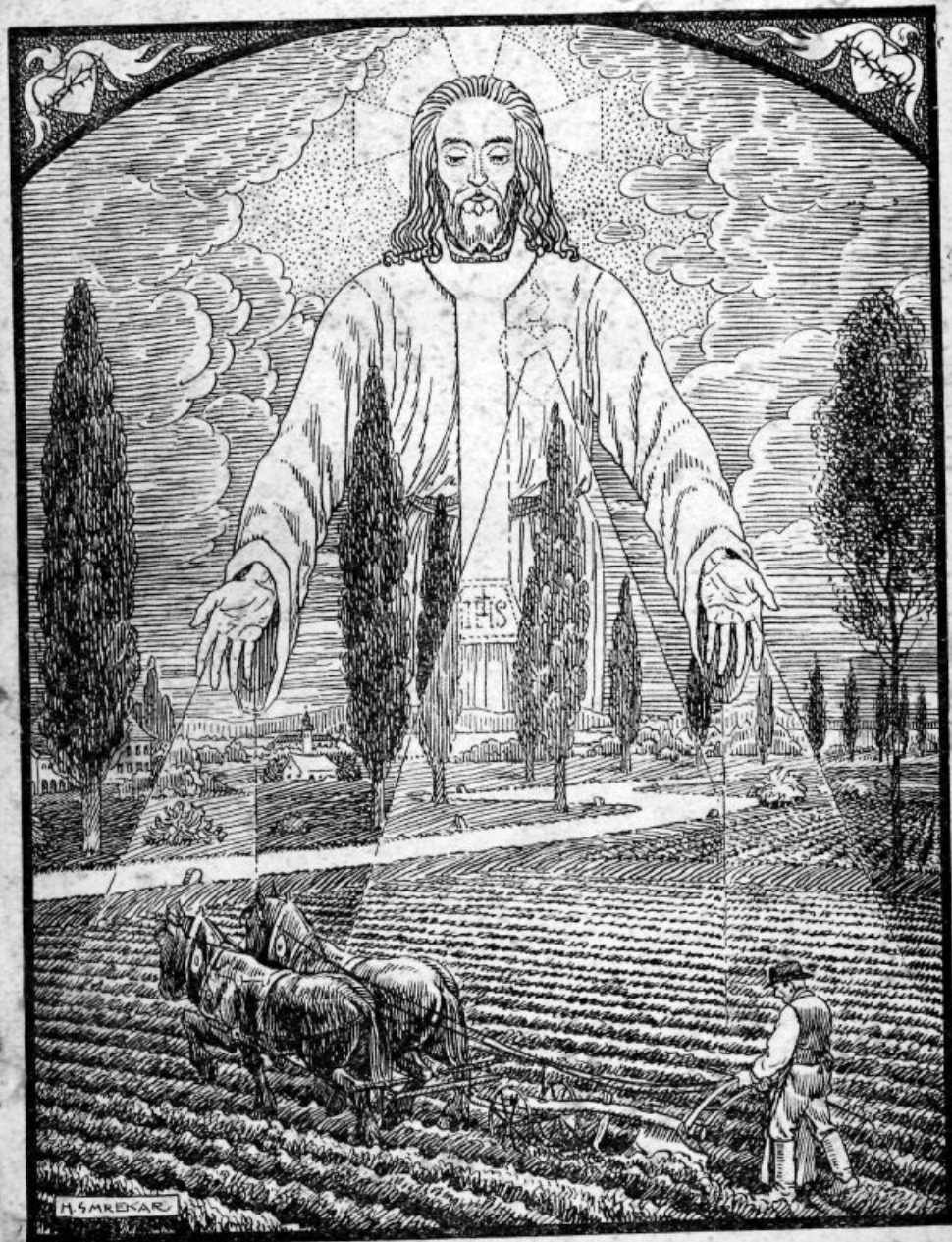

KALENDAR

SRCA JEZUSOVOGA

za leto 1928.

CENA 8 DIN.

2129/25

2129/25

D7797/1958

KALENDAR

Najsvetejšega Srca Jezušovoga.

XXV. leto.

Izdan z dovoljenjem mariborskoga knezoškofijskoga ordinariata
od vredništva Marijinoga Lista

za leto 1928

v Črensovcih, kje se tudi dobi.

CENA 8 DIN.

Naročnikom M. Lista!

Po velikoj milošči božoj 25. leto Vam damo do rok, dragi naročniki kalendar Srca Jezušovoga. Veselje nam napuni srce, ka smo se nosti včakali. A veselje naj napuni tudi Vaše srce, ka te slavnostni kalendar morete do rok dobiti. Srce Jezušovo Vas je blagoslavlalo skoz 25 let z nami vred, veselimo se zato oboji, mi v uredništvu, Vi pa v naročništvu. Veselimo se i to veselje izrazimo oboji v tom, ka te lepi dar, te lepi povlekšani kalendar vsakomi Slovenci priporočimo ztem, ka ga pridobimo. Naročnika M. Lista. **Naročniki M. Lista najmre dobijo Kalendar S. c. Jezušovoga brezplačno. Za nenaročnike je njegova cena 8 Din. Naročnikom samo „Novin“ ga damo za 4 Din. Nišče pa ne dobi kalendara, ki ne plačao cele naročnine. Za kalendar Srca Jezušovoga se je javiti v Črensovcih pri uredništvu M. Lista.**

To vam naznanja i Vas v najslajšem Srci Jezušovom toplo pozdravlja vse naročnike M. Lista

Uredništvo M. Lista v Črensovcih

V vredništvu M. Lista v Črensovcih, Prekmurje se dobijo kii
piti: 1. Življenje sv. Martina püšpeka za 1 D. 75 p. 2. Življenje sv. šekove Trezike po 5 D. 3. Molitvena knjiga „Hodi k oltarsk. Svešt. polplatno vezana z rdečov obrezov po 12 D., v celo platno vezana z zlatov obrezov 20 D. 4. Skrivnosti za bratovčino živoga Rožnoga Ven. 2 Din. 50 par, za edno rožo.

PREKMURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO

V
MURSKI SOBOTE

Dr. Ivanóczy Franc,

tišinski pleb.-ešp., č kanonik z svojov materjov, ki so z ljübezni do
svojega slovenskoga ljudstva, štero so od svoje matere herbali, pred
25 leti prvi slovenski kalendar izdali i vrejüvali v Slov. Krajini.

Petdvajsti let je star
Naš mili kalendar.

„Naj se zdigne pesem mila
Srci Jezuša na čast,
Da bi Njemi v radost bila
Mojoj duši pa vu slast.“

25 let

1903—1928

25 let

Tak je spevao pesnik vbogi
Pred leti petdvajseti . . .—
Zdaj pa dava hvalo Bogi
Ka je bio posluhnjeni.

Srčen.

Petdvajsti let je star
Naš mili kalendar.

BLAGOSLOVLJENO NOVO LETO 1928.

Ma 366 dni, začne se s nedelov i dokonča s pondelkom

Premekljivi svetki.

Prva predpepelnična nedela	5. febr.
Pepelnica	22. marca
Vüzem	8. aprila
Vnebohod	17. maja
Risalska nedela	27. maja
Sv. Trojstvo	3. juna
Telovo	7. juna
Srce Jezušovo	15. juna
1. adv. nedelja	2. dec.

Kvatrni i drugi posti.

I. kvatre, postne	29. febr.	2.	3. marca
II. kvatre, risalske	30. maj.	1.	2. juna
III. kvatre, jesenske	19.	21.	22. sept.
IV. kvatre, aeventna	19.	21.	22. dec.

Letni časi.

Sprotoletje se začne	21. marca
Leto ali poletje se začne	21. junija
Jesen se začne	23. sept.
Zima se začne	22. dec.

Postni red.

Po najnovjšem cerkvenom zakoni (C. I. C. Tit. XIV. Can. 1250-1254) se etak glasi postni red :
„Zakon zadržanja prepove vživanje mesa i župe iz mesa, ne prepove pa belic, mleka i zabela kakšegakoli niti onoga ne iz slanine stvari. Zakon posta predpiše, da se do sitosti na den samo ednok najemo; ne prepove pa zajtra i večer hrane k sebi jemati, a pri kakovosti i količini hrane se moremo držati navade svojega kraja. Ne je prepovedano pri ednom jeli skupno vživati meso i ribe, niti večerje z obedom spremeniti. (To je, sme se večer do sitosti najesti, poldne pa samo polovico navadne večerje zavživati.) Zakon samoga zadržanja veže vsaki petek. Zakon zadržanja i posta moremo držati na pepelnico, po petkaj i sobotaj velikoga posta i kvatre, pa tisti den pred Risali, Velikov Mešov, Vsemi sveci i Božičom. Zakon samoga posta nas veže vse ostale dni velikoga posta. Zakon zadržanja ali zadržanja i posta ali samoga posta ne veže po nedelaj, zapovedanih svetkaj zvün svetkov vu velikom posti i se mesto teh dni nej trebe en den prle postiti i odpade tūdi post z zadržanjom na Veliko soboto popoldnevi. Z temi predpisi se nikaj ne spremeni pri posebnih olejšavaj, pri obljūbaj kakše osebe ali kakšega društva, pri pravilaj i vodilaj kakšega reda ali potrjene družbe s skupnim življenjom bodisi moške ali ženske, čeravno nema obljūb. Zakon zadržanja veže one, ki so sedmo leto svoje starosti spunili. Zakon posta veže od spunjenoga edendvajsetoga do začetoga šestdesetoga.“ To je zdaj postna zapoved. Ar jo v celoti objavimo, križov k postnim dnevam nesmo djali.

Potemnenje sunca i meseca.

Leta 1928. potemne sunce trikrat, mesec dvakrat. Prvo sunčno potemnenje je dne 19. maja, vidno v južnoj Ameriki prek Atlanskoga oceana i južne afrike; pri nas nevidno. Drugo sunčno potemnenje je dne 17. junija, vidno v severnoj Ažiji (Sibiriji) i severnoj Ruslji; pri nas nevidno. Tretje sunčno potemnenje je dne 12. novembra, pri nas vidno. Začetek ob 8 vōri 33 minut je zajtra, višek potemnenja (štiri petine sunčnoga premera) ob 10 vōri 48 minut, konec potemnenja ob 1 vōri 3 minute popoldnevi.

Potemnenja meseca je dne 3. junija, vidno od zapadne Amerike prek Velikoga oceana do Ažije; pri nas nevidno. Potemnenja meseca 27. novembra vidno od zapadne Evrope prek Atlanskoga oceana, Amerike i del Velikega oceana: pri nas nevidno.

Meseca znamenja.

Mlad
Prvi krajec

Pun
Zadnji krajec

Vladarska hiša kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovencev.

Njegovo Veličanstvo kral Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srbskom kalendaru 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. avgusta 16. po očitni smrti potom svoje vlade, ar je v Parizi ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumunskoga kralja. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Rojen v Belgradi 6. sept. 1923. Kralova bratja: Princessa Jelena, rojena na Reki 23. okt. 1. 1884. (po srbsk. kalendaru 5. nov.) zdana 21. aug. (po srbsk. kalendaru 2. sept.) 1. 1911. s Konštantinom Konštantinovičem, kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürrij, rojen na Cetinji 27. avgusta (po srbskom kalendaru 9. septembra) leta 1887.

Narodni svetki.*

28. junija : Vidov den, spomin na bitko na Kosovom 1. 1389.
 1. decemb: Osvetek nar. zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovencev.
 17. dec. rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Poštna pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tuzemstvo)	
v tuzemstvo	v inozemstvo*	Cene	
Pisma		težne	vrednostne
do 20 gr. 1 Din	do 20 gr. 3 Din.	do 1 kg. 6 Din.	do 100 Din. 100 p.
" 40 " 1.50 "	" 40 " 4.50 "	" 5 " 10 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 50 gr.	itd., za vsakih 20	" 10 " 20 "	" 1000 " 500 "
50 par več. Edna	gramov 1.50 D več.	" 15 " 30 "	" 5000 " 10 din.
para je 4 filere.		" 20 " 40 "	
Dopisnice		Ekspresnina 6 Din	
navadne 50 par	navadne 1.50 par	Povratnica 6 "	
		Poizvednina 6 "	
Tiskovine		Nakaznice	
do 50 gr. 25 par	do 50 gr. 50 par	(utalvány)	
" 100 " 50 "	" 100 " 100 "	Za znesek: do 25 Din. 1 Din	
itd., za vsakih 50	itd., za vsakih 50	" 50 " 2 "	
gramov 25 par več.	gram 50 par več.	" 100 " 3 "	
		" 300 " 4 "	
Priporočnina 3 Din.	Priporočnina 3 Din.	" 500 " 5 "	
Ekspresnina 3 "	Ekspresnina 6 "	" 1000 " 6 "	
Poizvednina 3 "	Poizvednina 3 "		
Zvün štamplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.		Ekspresnina 3 dinar	
		Poizvednina 3 "	
*vö z orsaga. V inozemstvo se na štrof ne vzeme gor nikaj.			

* Narodni svetki ali državni prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev, — na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

SEČEN — JANUAR

**Prekmurec
pravi :**

Če dež ide na den novoga leta, bo šo tudi mešnjeka. Je januara mokrilo, polje de slabo nosilo.

Posvečen:
Jezuši, krali.
Jaz sem alfa i omega, začetek i konec pravi Gospod Bog, šteri je, šteri je bio i šteri bo prišeo, vsemo-gočni.“ Skr. raz. I. 8.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k
	zhod	zahod	
1	N	Novo leto	7 50 4 17
2	P	Najsv. Ime Jezuš	7 50 4 18
3	T	Genovefa d.	7 49 4 18
4	S	Tit p.	7 49 4 19
5	Č	Telesfor	7 49 4 20
6	P	Sv. Trije Krali	7 49 4 22
7	S	† Lucijan m. ☉	7 48 4 23
Dvanajsetletni Jezuš v cerkvi.			
8	N	1. Sv. Drūžina	7 48 4 24
9	P	Julijan m.	7 48 4 25
10	T	Agoton papa	7 48 4 26
11	S	Higin p. m.	7 47 4 27
12	Č	Ernest pūšp.	7 47 4 29
13	P	† Veronika dev.	7 47 4 30
14	S	Hilarij pūšp. ☾	7 46 4 32
Od gostitvanja v Kani Gal.			
15	N	2. po Treh kralih	7 45 4 33
16	P	Marcel pap.	7 45 4 34
17	T	Anton pūščavnik	7 44 4 35
18	S	Sv. Petra stol v Rimi	7 43 4 36
19	Č	Marij ino tivarišje	7 42 4 38
20	P	† Fabjan in Sebeštjan	7 41 4 39
21	S	Neža (Agneš) d. m.	7 41 4 40
Jezuš ozdravi gobaŕoga.			
22	N	3. po Treh kralih ☉	7 40 4 42
23	P	Zaročenje M. D.	7 40 4 44
24	T	Timotej papa	7 39 4 45
25	S	Spreobrnitev Pavla	7 38 4 47
26	Č	Polikarp pūšp.	7 37 4 48
27	P	† Janoš Zlatovūstni	7 36 4 50
28	S	Marjeta dev. -	7 34 4 51
Jezuš je vtihšao morje.			
29	N	4. po Treh kralih	7 33 4 53
30	P	Martina dev. ☾	7 32 4 54
31	T	Peter Nol.	7 31 4 56

PREKMURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO
V
MURSKI SOBOTI

Vreme:

Vedrina, mraz do polovice. 22. milo, 29. mraz.

SÜŠEC — FEBRUAR

**Prekmurec
pravi :**

Zemla de v
leti malo
pila, če v
süšči je pre-
več vlage do-
bila.

Posvečen:
Sv. Družini.

„Što mene
najde, najde
živenje i pri-
me zveličanje
od Gospoda.“
Preg. 8. 35.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	S	Ignacij püšp.	7 29	4 57		
2	Č	Svečnica	7 28	4 59		
3	P	† Balaž püšp.	7 27	5 0		
4	S	Andrej Korzini	7 25	5 2		
Od delavcov v goricaj.						
5	N	1. predpepelnična	7 24	5 4		
6	P	Dora dev. ☉	7 22	5 6		
7	T	Romuald opat	7 21	5 7		
8	S	Janoš Mat.	7 20	5 8		
9	Č	Apolonija, Ciril	7 19	5 10		
10	P	† Školastika dev.	7 17	5 12		
11	S	Lurška D. M.	7 16	5 13		
Od sejača i semena.						
12	N	2. predpepelnična	7 14	5 14		
13	P	Katarina ☾	7 12	5 16		
14	T	Valentin dühovnik	7 11	5 17		
15	S	Faustin iu Jov.	7 9	5 16		
16	Č	Julijana d. m.	7 7	5 21		
17	P	† Donat m.	7 6	5 22		
18	S	Simeon püšp.	7 4	5 24		
Jezuš ozdravi slepca.						
19	N	3. predpepelnična	7 2	5 26		
20	P	Eleuterij	7 0	5 27		
21	T	Severin m. ☉	6 59	5 29		
22	S	† Pepelnica	6 58	5 30		
23	Č	Peter Dam.	6 56	5 31		
24	P	† Prestopni den.	6 54	5 33		
25	S	Matiaš ap.	5 52	5 35		
Hüdi düh sküšava Jezuša.						
26	N	1. postna	6 50	5 37	Vreme: Vu začetki mraz, 13. milo, sneg, 28. vedro.	
27	P	Marjeta	6 48	5 38		
28	T	Leander, Aleksander ☉	6 46	5 40		
29	S	Kvätri. Roman	6 44	5 41		

MALI TRAVEN — MARC

Prekmurec pravi:

Či je svečna mraz, je v malom travni moker obraz. Gda se fašenk na sunci pečē, te leto dober pov nesē.

Posvečen :
Sv. Jožefi.

„Včinite vreden sad pokore.“ Mat.
III. 8.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	Č	Albin pūšp.	6 43	5 42		
2	P	† Simplicij papa	6 41	5 44		
3	S	Kunigunda	6 39	5 45		
Jezuš se na gori spremeni.						
4	N	2. postna	6 37	5 47		
5	P	Friderik	6 35	5 49		
6	T	Fridolin ☉	6 33	5 50		
7	S	Tomaž	6 31	5 51		
8	Č	Janoš od Boga	6 29	5 54		
9	P	† Franciška Rim.	6 27	5 55		
10	S	40 mantrnikov	6 25	5 56		
Jezuš stira hūdoga dūha.						
11	N	3. postna	6 23	5 58		
12	P	Gregor V. p.	6 21	5 59		
13	T	Rozina dov.	6 19	6 0		
14	S	Matilda kr. ☾	6 17	6 2		
15	Č	Klemen	6 15	6 3		
16	P	† Agapit pūšp.	6 13	6 5		
17	S	Jedert dev.	6 11	6 6		
Jezuš nasiti 5000 močov.						
18	N	4. postna	6 9	6 8		
19	P	Sv. Jožef	6 7	6 9		
20	T	Volfram pūšp.	6 5	6 11		
21	S	Benedikt opat ☉	6 3	6 13		
22	Č	Katarina	6 1	6 14		
23	P	† Viktorija	5 59	6 15		
24	S	Gabrijel ark.	5 57	6 17		
Jezūša ščejo kamenūvati						
25	N	5. Ceplena Marija	5 55	6 18		<p align="center">Vreme :</p> <p align="center">Začetek mrzel. 14—25. dež, 28. vedrina.</p>
26	P	Emanuel m.	5 53	6 19		
27	T	Rupert p. m.	5 51	6 21		
28	S	Janoš, kap. ☉	5 49	6 23		
29	Č	Ciril	5 47	6 24		
30	P	† Marija 7 žalosti	5 45	6 25		
31	S	Modest pūšp.	5 43	6 26		

VELIKI TRAVEN — APRIL

Prekmurec
pravi :

Žito ma vel-
ko klasovje,
če čezmigo-
vec lepo
cveté.

Posvečen :
Trpečemi Je-
zuši.

„Glejte zdaj
je prijeten
čas ; glejte,
zdaj je den
zveličanja !“
II. Kor. VI. 2.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k	
	zhod	zahod		
Jezušov prihod v Jeruzalem.				
1	N	6. postna (cvetna)	5 41	6 28
2	P	Leon	5 39	6 29
3	T	Francišek Pavl.	5 36	6 30
4	S	Izidor	5 35	6 32
5	Č	Veliki četrtek ☉	5 33	6 34
6	P	† Veliki petek	5 31	6 35
7	S	† Velika sobota	5 29	6 36
Jezuš stane od mrtvih.				
8	N	Vüzem	5 27	6 38
9	P	Vüzemski ponedelek	5 25	6 39
10	T	Ezehijel prorok.	5 23	6 40
11	S	Leon püšp.	5 21	6 42
12	Č	Zenon püšp.	5 19	6 43
13	P	† Hermenegild ☾	5 17	6 44
14	S	Tiburcij, Justin	5 15	6 46
Jezuš se prikaže vučnikom.				
15	N	1. Bela	5 13	6 47
16	P	Benedik	5 11	6 49
17	T	Anicet	5 9	6 50
18	S	Apolonij m.	5 7	6 52
19	Č	Leon Veliki	5 5	6 53
20	P	† Marcellin püšp. ☾	5 3	6 55
21	S	Anzelm püšp.	5 1	6 56
Jezuš dober pastir.				
22	N	2. † Soter in Kaj.	5 0	6 57
23	P	Adalbert püšp.	4 58	6 59
24	T	Jürij	4 56	7 1
25	S	Marko, Varstvo sv. Jož.	4 55	7 2
26	Č	Kletus p.	4 53	7 3
27	P	† Peter Kanizij ☾	4 51	7 5
28	S	Pavel od Križa	4 50	7 6
Jezuš napove svoj prihod.				
29	N	3. Peter m.	4 48	7 7
30	P	Katarina Sij.	4 46	7 9

Vreme:

5. vedrina. Vetrovje.
13—14. toplo, 26. hladno.

RISALŠČEK — MAJ

**Prekmurec
pravi:**

Risalšček
moker, ivan-
šček pa mla-
čen, kmet
tisto leto boš
žeden i lačen.

Posvečen :
Majniškoj
kralici.

„Glej, odseh-
mao me bodo
blaženo ime-
nūvali vsi
narodi.“ Luk.
I. 48.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	T	Filip in Jakob	4 45	7 10		
2	S	Atanzij pūšp.	4 43	7 11		
3	Č	Najdenje sv. Križa	4 41	7 12		
4	P	† Florijan m.	4 40	7 14		
5	S	Pij V. papa	4 38	7 15		
Jezuš obeta sv. Dūha.						
6	N	4. Janoš pri Lat. vratih	4 37	7 17		
7	P	Stanislav m.	4 35	7 18		
8	T	Prikazanje Mihaela	4 34	7 19		
9	S	Gregor Naz. p.	4 33	7 21		
10	Č	Antonin pūšp.	4 31	7 22		
11	P	† Mamert pūšp.	4 29	7 24		
12	S	Pankracij m.	4 27	7 25		
Jezuš vči na molitev.						
13	N	5. Križova, Servac	4 26	7 26		
14	P	Bonifacij	4 25	7 27		
15	T	Zofija	4 24	7 28		
16	S	Janoš Nep.	4 23	7 29		
17	Č	Vnebohod (zastopljenje)	4 22	7 31		
18	P	† Feliks sp.	4 21	7 32		
19	S	Celestin papa	4 20	7 34		
Od pričakūvanje sv. Dūha.						
20	N	Bernard sp.	4 19	7 35		
21	P	Valens sp.	4 18	7 36		
22	T	Julija	4 17	7 37		
23	S	Deziderij p. m.	4 16	7 38		
24	Č	Marija pomoč. kršč.	4 15	7 39		
25	P	† Vrban	4 14	7 40		
26	S	† Filip Ner. sp.	4 13	7 42		
Prihod sv. Dūha.						
27	N	Risali	4 12	7 43	Vreme: Do 12. hladno, 19. to- plo, 26. vetrovje.	
28	P	Risalski ponedlek	4 11	7 44		
29	T	Maksim	4 10	7 45		
30	S	Kvatri. Najdenje d. Roke	4 10	7 46		
31	Č	Angela dev.	4 9	7 43		

IVANŠČEK — JUNIJ

Prekmurec pravi :

Žitno leto slabo rodi, kda se na Telovo nebo skuži. Štirideset dni se nebo skuži če na Medarovo ž njega rosi.

Posvečen :
Presv. Srca Jezušovomi.

Srce Jezušovo, krali središče vseh src, naj živi, kraljuje vlada naša srca !

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	P	Fortunat	4 8	7 47	
2	S	Eugenij I. papa	4 7	7 48	
Meni je dana vsa oblast.					
3	N	1. Sv. Trojstvo. Klotild	4 6	7 49	
4	P	Frančišek ☉	4 5	7 50	
5	T	Bonifacij m.	4 5	7 50	
6	S	Norbert sp.	4 5	7 51	
7	Č	Robert. Telovo	4 4	7 52	
8	P	† Medard püsp.	4 4	7 53	
9	S	Primož in Fel.	4 3	7 54	
Prilika od velke večerje.					
10	N	2. po R. Marjeta	4 3	7 54	
11	P	Barnabaš ap. ☾	4 3	7 54	
12	T	Janoš	4 3	7 56	
13	S	Anton Padov.	4 3	7 57	
14	Č	Bazilij püsp.	4 3	7 57	
15	P	† Vid, Srce Jez.	4 3	7 58	
16	S	Srce Mar.	4 3	7 58	
Prilika od zgüblene ovce					
17	N	3. po R. Adolf p. ☉	4 2	7 59	
18	P	Julijana Falk.	4 2	7 59	
19	T	Julijana	4 2	7 59	
20	S	Florentina dev.	4 3	8 0	
21	Č	Alojzij sp.	4 3	8 0	
22	P	† Ahacij m.	4 3	8 0	
23	S	Eberhard	4 3	8 0	
Od velikoga lovljenja rib.					
24	N	4. po R. Ivan krstitel	4 3	8 0	
25	P	Viljem ☉	4 4	8 0	
26	T	Janoš in Pavel	4 4	8 0	
27	S	Mati v pomoči	4 5	8 0	
28	Č	Leon p.	4 5	8 0	
29	P	Peter in Pavel	4 6	8 0	
30	S	Spomin Pavla	4 6	8 0	

Vreme :

3. vetrovje, 11. dež, 17. dež, 24. lepo.

JAKOPEŠČEK — JULIJ

**Prekmurec
pravi :**

Štirideset dni
bo še lepo,
če je drugi
den julija
vedro.

Posvečen :
Presv. Krv
Kristušovoj.

„Gospod, če
sčeš, me mo-
reš očistiti.“
Mat. VIII. 2.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
Od farizejske pravičnosti.				
1	N	5. po R. Presv. Krv.	4 7	8 0
2	P	Srpnna Marija	4 8	7 59
3	T	Eliodor ☉	4 8	7 58
4	S	Vori, Berta d.	4 8	7 58
5	Č	Ciril in Metod	4 9	7 57
6	P	† Izaija prorok	4 10	7 57
7	S	Vitibald pūšp.	4 11	7 56
Jezuš nasiti 4000 možov.				
8	N	6. po R. Elizabeta	4 12	7 56
9	P	19 mantr. Gork.	4 12	7 56
10	T	Amalija dev. ☾	4 13	7 55
11	S	Pij papa	4 14	7 54
12	Č	Mohor in F.	4 15	7 54
13	P	† Marjeta d. m.	4 16	7 53
14	S	Bonaventura	4 17	7 52
Od lažljivih prorokov.				
15	N	7. po R. Henrik	4 18	7 52
16	P	Karmelska B. M.	4 20	7 51
17	T	Aleš sp. ☉	4 21	7 50
18	S	Friderik	4 22	7 49
19	Č	Vincencij Pavi.	4 23	7 47
20	P	† Elijaš prerok	4 24	7 46
21	S	Prakseda d.	4 25	7 45
Od krivičnoga špana.				
22	N	8. po R. M. Magdalena	4 26	7 44
23	P	Apolinar pūšp.	4 27	7 43
24	T	Kristina dev. ☾	4 28	7 42
25	S	Jakob ap.	4 29	7 41
26	Č	Ana, mati bl. D.	4 30	7 40
27	P	† Pantaleon m.	4 31	7 39
28	S	Inocencij p.	4 32	7 38
Jezuš joče nad Jeruzalemom.				
29	N	9. po R. Marta	4 34	7 37
30	P	Abdon in Senon.	4 36	7 36
31	T	Ignacij Lojol.	4 37	7 35

Vreme :

3. lepo, 10—17. dež, 24
lepo do konca.

MEŠNJEK — AUGUST

**Prekmurec
pravi:**

Gda je na
Lovrenčovo
grozdje meh-
ko, goričanec
si obeta vino
sladko.

Posvečen:
Presv. Srci
Marijinomi.

„Vsaki, ki se
povisi, se
znizi, i ki se
znizi, se po-
visi.“ Luk.
14. 11.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	S	Veriga Petra ap. ☿	4 38	7 34	
2	Č	Porcijunkula	4 39	7 32	
3	P	† Najd. sv. Štefana	4 40	7 30	
4	S	Domínik sp.	4 41	7 29	
Od farizeja i publikanuša.					
5	N	10. po R. M. Snežna	4 43	7 28	
6	P	Spreobrnjenje Gosp.	4 44	7 27	
7	T	Kajetan sp.	4 45	7 25	
8	S	Cirjak m. ☾	4 47	7 23	
9	Č	Roman m.	4 48	7 22	
10	P	† Lovrenc m.	4 49	7 20	
11	S	Tiburcij, Suz.	4 50	7 18	
Jezuš ozdravi glihonemoga.					
12	N	11. po R. Klara	4 51	7 16	
13	P	Hipol. in Kas.	4 53	7 15	
14	T	† Euzebij sp.	4 54	7 13	
15	S	Velika meša ☿	4 55	7 11	
16	Č	Rok, Joahim	4 57	7 10	
17	P	† Liberat opat	4 59	7 8	
18	S	Helena kr.	5 0	7 6	
Od smilenoga Samaritanuša.					
19	N	12. po R. Ludovik	5 1	7 5	
20	P	Bernard opat	5 2	7 3	
21	T	Ivan Franč. sp.	5 3	7 1	
22	S	Timotej m.	5 5	6 59	
23	Č	Filip Ben. sp. ☾	5 6	6 57	
24	P	† Brtalan ap.	5 7	6 55	
25	S	Ludovik kr.	5 9	6 54	
Jezuš ozdravi 10 gobavih.					
26	N	13. po R. Zefirin	5 11	6 52	Vreme: Vu začetki lepo. Vročina. 8—15. dež, 23—31. lepo.
27	P	Jožef Kalazanc	5 12	6 50	
28	T	Augustin	5 13	6 48	
29	S	Glavosek sv. Ivana	5 15	6 46	
30	Č	Roza Lim.	5 16	6 44	
31	P	† Rajmund sp. ☿	5 18	6 42	

MIHALŠČEK — SEPTEMBER

**Prekmurec
pravi :**

Či na Miha-
lovo sever
vleče, veliko
zimo i sneg
prinese.

Posvečen :
Žalostnoj
Materi božoj.

„Neljubimo z
rečjov, ne z
jezikom nego
v dejanji i
istini.“ Jan. I.
III. 18.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	S	Marija tolaž.	5 19	6 40		
Od bože previdnosti						
2	N	14. po R. Štefan kral	5 20	6 38		
3	P	Mansvet p.	5 21	6 36		
4	T	Rozalija dev.	5 22	6 34		
5	S	Viktorin p.	5 24	6 32		
6	Č	Pelagij m. ☾	5 25	6 30		
7	P	† Regina dev.	5 26	6 29		
8	S	Mala meša	5 28	6 28		
Od mladenca v Naimi						
9	N	15. po R. Peter Klav.	5 29	6 27		
10	P	Nikolaj Toled.	5 30	6 25		
11	T	Prot in Hiacint	5 32	6 20		
12	S	Guidon	5 34	6 18		
13	Č	Notburga	5 35	6 16		
14	P	† Povišanje sv. križa ☾	5 36	6 14		
15	S	Nikodem	5 37	6 12		
Jezuš ozdravi vodičenoga.						
16	N	16. po R. Ljudmila	5 39	6 10		
17	P	Lambert	5 40	6 5		
18	T	Jožef Kup.	5 41	6 4		
19	S	Kvatri. Samarij	5 43	6 3		
20	Č	Evstahij	5 44	6 1		
21	P	† Matevž ap.	5 46	5 59		
22	S	Tomaž Vil. ☽	5 47	5 57		
Od največje zapovedi						
23	N	17. po R. Tekla dev.	5 48	5 55		
24	P	Marija reš. voznikov	5 50	5 53		
25	T	Kleofa sp.	5 52	5 51		
26	S	Ciprijan m.	5 53	5 49		
27	Č	Kuzma in Damjan	5 54	5 47		
28	P	† Vaclav kral	5 55	5 45		
29	S	Mihael ark. ☽	5 56	5 43		
Jezuš ozdravi z žlakom vdarjenoga.						
30	N	18. po R. Hieronim	5 58	5 41		

Vreme :

6—14. toplo, dež, 22.
slana, 29. hladno, vetrovje.

VSESVIŠČEK — OKTOBER

Prekmurec
pravi:

Zima rada z
repom bije,
če dolgo
toplo sunce
sije.

Posvečen:
Angelom ču-
varom.

„Ar angelom
svojim je za-
povedao za-
volo tebe, ka
naj te čuvajo
na vseh tvojih
potaj.“ Ps. 90.
11.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	P	Remigij p.	6 0	5 39		
2	T	Angelov Čuvarov	6 1	5 37		
3	S	Mansvet püšp.	6 2	5 35		
4	Č	Frančišek Sal.	6 4	5 33		
5	P	† Placid in tov.	6 5	5 31		
6	S	Bruno sp. ☾	6 6	5 29		
Od kralovoga gostüvanja						
7	N	19. po R. Rožnovens. M.	6 7	5 27		
8	P	Brigita dev.	6 9	5 25		
9	T	Dionizij	6 11	5 23		
10	S	Mikloš Tol.	6 12	5 21		
11	Č	Firmin p.	6 13	5 19		
12	P	† Maksimilijan p.	6 15	5 17		
13	S	Edvard kral ☾	6 17	5 15		
Jezuš ozdravi kraleskoga sina						
14	N	20. po R. Kalist.	6 18	5 13		
15	P	Terezija dev.	6 19	5 11		
16	T	Gal	6 21	5 9		
17	S	Lambert	6 22	5 8		
18	Č	Lukač evang.	6 24	5 6		
19	P	† Peter Alk. sp.	6 25	5 4		
20	S	Janoš Kancijan	s 26	5 2		
Prilika od kralovoga računa						
21	N	21. po R. Orša ☾	6 28	5 0		
22	P	Kordula d.	6 30	4 58		
23	T	Severin p.	6 31	4 56		
24	S	Rafael ark.	6 33	4 55		
25	Č	Kris. in Dar. man.	6 34	4 53		
26	P	† Evarist papa	6 35	4 51		
27	S	Frumencij püšp.	6 37	4 50		
Od dačnih penez						
28	N	22. po R. Kristuš kr. ☾	6 39	4 48	Vreme: 6—16. lepo, 21. mraz, 28. dež.	
29	P	Narcis püšp.	6 40	4 46		
30	T	Alfonz sp.	6 42	4 44		
31	S	† Volbenk	6 44	4 42		

ANDREJSČEK — NOVEMBER

Prekmurec pravi:

Mraz vseh-svecov to pomeni, da Martinov den bo lep.

Posvečen:
Vsem svecom

„Če se mogli ti i té, zakaj ti nebi?“
(Sv. Avg.)

Den	Sunčni		Z a p i s n i k			
	zhod	zahod				
1	Č	Vsi sveci	6 45	4 41		
2	P	† Dušni den	6 46	4 40		
3	S	Hubert püšp.	6 48	4 38		
Od Jairove hčere						
4	N	23. po R. Karol Bor. ☾	6 49	4 37		
5	P	Zaharija	6 52	4 36		
6	T	Lenart sp.	6 52	4 34		
7	S	Engelbert püšp.	6 54	4 33		
8	Č	Bogomir püšp	6 55	4 32		
9	P	† Božidar m.	6 56	4 30		
10	S	Andrej Avel.	6 58	4 29		
Od dobroga semena i kokoja						
11	N	24. po R. Martin.	7 0	4 28		
12	P	Martin papa ☾	7 2	4 26		
13	T	Koska Stanislav	7 3	4 25		
14	S	Josafat m.	7 4	4 24		
15	Č	Leopold	7 6	4 23		
16	P	† Otmar opat	7 8	4 22		
17	S	Čüdečineči Gregor	7 9	4 21		
Prilika od muštarskoga zrna						
18	N	25. R. Posv. sv. Pet. Pav.	7 11	4 19		
19	P	Elizabeta	7 12	4 18		
20	T	Val. Feliks sp. ☽	7 13	4 17		
21	S	Darüvanje D. M.	7 15	4 16		
22	Č	Cecilija d. m.	7 17	4 15		
23	P	† Klemen	7 18	4 14		
24	S	Janoš od Križa	7 19	4 14		
Od grozoti razdjanja						
25	N	26. po R. Katarina	7 21	4 13		<p style="text-align:center">Vreme:</p> <p style="text-align:center">4. dež, 12. dež, 20. sneg, 27. vedrina.</p>
26	P	Janoš Berhmans	7 22	4 12		
27	T	Virgil. Ahacij ☽	7 23	4 12		
28	S	Gregor	7 25	4 11		
29	Č	Saturnin	7 26	4 11		
30	P	† Andrej ap.	7 27	4 10		

BOŽIČ — DECEMBER

Prekmurec
pravi:

Lucija krati
den, je
znano vsem
ljüdem.

Posvečen :
Božemi De-
teti.

Võra kršćan-
ska je pa, da
častimo ed-
noga Boga v
Trojstvi i
Trojstvo v
edinosti. Sv.
Athanasij.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	S	Eligij püsp.	7 29	4 10		
Od slednje sodbe.						
2	N	I. adv. Bibiana d.	7 30	4 9		
3	P	Frančišek Ksav.	7 31	4 8		
4	T	Barbara	7 33	4 8		
5	S	Saba	7 33	4 7		
6	Č	Mikloš	7 34	4 7		
7	P	† Ambrozij püsp.	7 35	4 7		
8	S	Nev. popr. D. Mar.	7 36	4 7		
Ivan krstitel vu vozi						
9	N	II. adv. Peter For. p.	7 37	4 7		
10	P	Lauret. M. B.	7 38	4 7		
11	T	Damaz	7 39	4 7		
12	S	Sinezij	7 40	4 7		
13	Č	Lucija	7 41	4 7		
14	P	† Spiridijon püsp.	7 42	4 7		
15	S	Kristina	7 43	4 8		
Janoš da svedočbo od Kristuša						
16	N	III. adv. Evzebij	7 43	4 8		
17	P	Lazar püsp.	7 44	4 8		
18	T	Gracijan	7 45	4 8		
19	S	Kvatri. Nemez.	7 46	4 8		
20	Č	Liberat	7 46	4 9		
21	P	† Tomaž ap.	7 47	4 9		
22	S	Zeno m.	7 47	4 10		
Glas kriččega v püščavi						
23	N	IV. adv. Viktorija dev.	7 48	4 10		
24	P	† Adam in Eva	7 48	4 11		
25	T	Božič. Rojstvo Jez.	7 49	4 12		
26	S	Štefan m.	7 49	4 12		
27	Č	Janoš ev.	7 49	4 13		
28	P	† Nedužna deca	7 49	4 14		
29	S	Tomaž p.	7 50	4 15		
Porroküvanje Šimeona.						
30	N	David kral	7 50	4 16		
31	P	Silvester p.	7 50	4 17		

Vreme:

4. sneg, 12. sneg,
20—31. mrzlo.

Pred 25 leti.

Bilo je te, kda je šče, prej Bog po zemli hodo. Samo ne smemo pozabiti toga, ka je na zemli ešče Bog mogočo trpeti. 25 let je tomi. Naša Slovenska Krajina je bila zadovolna, ne je mešalo nikaj, samo edno je bolelo tiste, ki so zhajali z ljudstva pa so želeli ljudstvu dobro, ka to ljudstvo ne melo nikaj čteti v domačem jeziki. Ne bilo penez za takši začetek pa ne delavcov zadosta. V oči so nam metali, ka smo zaostanjeni v izobrazbi. Či smo pa kaj šteli napraviti sami, so nas zadržavali rekoč: Pomagajte nam, ka navčimo vaše ljudstvo vogrščine, pa te lahko vse naednok začnemo.

Što bi pa čakao tak dugo? Začali so vnogi že pred nami širiti knige Drūžbe sv. Mohora včasi v začetki te drūžbe. Bilo nas je preci, ki smo to delo nadaljavali i širili knige vsakovrstne. Drūžba sv. Mohora je tak bila poznana po celom Dolinskem i Ravenskom, na Goričkom pa v fari Sv. Jūrja I, v Gornjoj Lendavi pa pri Sv. Sebeščani. Sem in ta smo dobili od same drūžbe, včasi pa od dūhovnikov i drūgih rodolūbov kakši vekši pak knjig, štere smo razdelili med tistimi, ki so želeli čteti. Drūžbo Mohorsko smo po jeseni tūdi na predganci priporačali. Ništerni so radi naročūvali tjednike, mesečnike. Poznano nam je bilo Cvetje, Bogoljub, Domoljub, Slovenski Gospodar i različni pobožni listi iz Štajerske i Kranjske. Ljudstvo je začalo loviti za čtenjom. Pastirje so pa stopili na stražo, naj to čtenje bo koristno i krščansko. Liki vnogi so pravili, ka ne razmijo „kranjskih“ knjig. Ne čūdo, nanč litere so ne bile vse takše, kak vogrske. Slovenskoga pravopisa pa nišče ne včio. Izobrazūvajoča drūštva nastaviti je bilo nemogoče. Mogla bi biti vogrska, štera bi ostala brezi haska za vnožino. Meli smo razumne moške, ki so se hitro privadili slovenskim literam pa so izgovarjali „kranjske“ reči popunoma „slovenski“. Tej so bili tisti, ki so tū pa tam, po nedelaj odvečara, na glas čteli drūgim pa so je s tem privadili slovenski čteti. Vnogi, ki ne mogočo priti tak daleč, mi je prineso svoj čas knjigo nazaj, ka ta ne tak pisana, kak sam njemi čteo („ne slovenska“). Sam se njemi smejao, sam v roke vzeo knjigo, sam začao čteti prinešeno mi knjigo on pa gledao z čūdivanjom, dokeč se ne osvedočo, ka je knjiga dobra, samo čteti jo more znati. Pri vsakom je ne šlo, se razmi. Vnogi so odišli brezi knjige rekoč, za mene je to pretežko, mi smo pa gledali z teškim srcem za njim.

Med tem se je pa osnovalo vogrsko kulturno drūštvo v Soboti. To drūštvo si je vzelo za cio, kem prle povogrščiti celo

krajino. Poskusili so vsa pota, šteta bi je pelala do cila. Nam so tolmačili, ka mo te blaženi, či bomo znali vogrski pa so nikak ne šteli vervati, ka smo mi z slovenskim jezikom — z jezikom naših mater i očov — tudi zadovolni. Deca so se v šolaj bole včila vogrščine od dneva do dneva. Redno šolanje se je poznalo povsodi. Že so se čuli glasovi z ljudstva — ostarjašje, mašetarje, trgovci, rokodelavci z bližine meje jezika so že gučali vogrski — ka de najbogše, či mo vsi vogrski gučali, z naše slovenščine se itak vsaki norčūje pa nikak nemremo z njov po sveti. Da pa kda bi to bilo? Za dvesto let? To ne ide tak naglo, kak si što misli: Eden narod raznaroditi, k tomi so vnoga pokolenja potrebna pa močno delo! Dobra pelda je nam za to zahodni deo tužne Istre, šteti zdaj ne ve slovenski pa ne taljanski, tiki nerazumliv ričet.

No pa zakaj bi mogoed eden narod drūgomi na veselje svoj lastni materinski jezik zatajiti? Je ne Bog stvoro vse jezike, je ne on nas vsej Oča? Je ne to naš najdragši kinč, materinski jezik? Ka mamoo dragšega od matere, od oče mi vsi, ki klačimo to blatno kruglo, zemlo?

Zato smo si vnogo pogučavali, kak bi mogli kaj napraviti za našo Slovensko Krajino. Bili smo za to, ka moremo nikaj napraviti za naše lūdi, ka bi bilo stalno pa šteromi se ne bi moglo s takšov močjov protidelati: Literarno društvo smo meli pred očmi, štero bi začnolo s kalendarom, či bi šlo, bi začnoli pobožen mesečnik pa za vse eden tjednik, sledkar pa kakše knige.

Med tem pa pozovejo leta 1924-ga podpisanoga premil. g. pūšpek dr. István Vilmos v Szombathely že meseca februara, ne vem šteti den k sebi, ki sam bio tisti čas v bližini nameščeni. Mi pokažejo eden celi kŭp pisem (aktov):

„Glejte to, so djali, malo preglednite pa mi povejte kaj na to.“

Bila so službena pisma z Šobote od okrajnoga glavarstva, šolskoga nadzorništva, od Dr. Ivanóczyja, dekana na Tišini pa od ministra vere i šol Wlasitsa z Budapeste. To dopisŭvanje med temi i pūšpekom je trpelo že 4 leta v toj zadevi. Doma se je šlo za to, ka smo mi, eden tao slovenskih dūhovnikov „panslavisti“ (vseslovani), ka širimo posili tū slovenske knige i novine, kak je pisano bilo: Krajnske pa Štajarske pa ka pūšpek naj tomi napravijo konec, ar se s tem rŭši država. Oni so pa vu vsem tom opitali g. Ivanóczyja, ki so njim reč pojasnili: *ide se za izobraženje lŭstva v Slovenskoj Krajini.*

Sem pa odgovoro: „Mi smo pripravni tū doma (na Vogrskom) dati lŭdem v roke dobro čtenje, pa je s tem rešeno celo pitanje, samo

podpore smo potrebni, dokeč ne pridemo tak daleč, ka se postavimo na svoje noge.*

— Kak to mislite?

— Tak, ka oprvim damo lüstvi vroke eden dober, v krščanskem dūhi pisani kalendar. Či se te razširi, te pa kakše tjedenske novine pa na zadnje či bi bilo pri vsem tom kaj čistoga, s tistoga pa konci vsako drūgo leto kakšo knjigo gospodarske vsebine.

— Gde bi pa to štampali?

— Za mojo volo tū v Szombathelyi v pūšpekijskoj štampariji.

— To tūdi želem, so pravili pa nikelko podpore jaz tūdi dam, či se bo delalo neposredno pod mojim nadzorstvom.

— To pa itak mora biti, ar pisali bomo v velkoj večini sami dūhovnicje.

— Dobro je — pišite vi Klekli pa drūgim, ka sva si zgučala, jes bom pa dao pisati g. Ivanóczyji.

Na to so nas pozvali nikak meseca aprila, ali v začetki maja na pogovor ništeren den. Bili smo tam v püngradi g. pūšpek, Dr. Tóth pūšp. sekretar, Dr. Tauber ravniteo štamparije, vicerektor semenišča, Dr. Ivanóczy espreš na Tišini, Klekli Jožef kaplan, zdajšnji poslanec i jaz. Pogučali smo si, ka včasi začnemo s kalendarom. Dr. Ivanóczy so pravili, ka či se ne bi posrečilo to delo, oni dajo 200 rajnški, premil. g. pūšpek so pravili, ka te oni tūdi dajo telko, dva kaplana sva mučala — gde bi pa peneze vzela. Trdila sva, ka bo šlo brezi naše podpore. Izdajateo pa naj bo Szombathelyska pūšpekijska štamparija. Dr. Tauber je šo notri v pogodbo, pobito je pa bilo s tem naše vūpanje na čisti dobiček, šteri je mogočo biti štamparijin.

Šli smo vsi zadovolni domo, v roke je vzeo celo delo Tišinski (sledkar Incetški) kaplan Klekli starejši, ki je že prle najbole gibao celo delo. On se je pogodo z voditelom štamparije na falate pri kalendaru pa tak smo te bili osvedočeni, ka či bo kaj čistoga se lahko delo nadaljava.

Za korrektora so imenūvali mene, ki sam bio najbliže štampariji v Vrhuncih kaplan. Pisali so članke: Kalendarški tao starejši Klekli Jožef, zdaj nar. poslanec i jaz. Stoletnoga proroka Klekli star. i jaz. Pesem v čast Srci Jezušovomi, Klekli star., brez podpiska. Od pobožnosti k Srci J. jaz (preveo z vogrskoga). Rimske katakombe po Dr. Tauberi jaz. Wilfinger missijonar na Kitajskom z vogrskoga jaz. Od kmečkih posojilnic jaz. Cvet mantrništva Alojzij Kūhar, Karmelska Devica tūdi on. Nebeski Lovec Klekli Jožef mlajši, kak je luteranski malar franciškanuš grato tūdi on

Farna cerkev na Tišini, Dr. Ivanóczy. Svetonočna senja Klekl star. Nezasodovolen svet, Klekl ml. življenje XIII. Leona papo, Dr. Ivanóczy. Hrana dúševna naših slovenov. Dr. Ivanóczy. Papa Pius X. Dr. Ivanóczy. Prelja pri križi, Klekl Jožef ml. Odhranüvanje detce. Hunyadiüvüchteo z Gederovec. Smešnice, pravljice itd. Klekl ml. Marijina mešna oprava, Klekl star. Krüh siromakov. Klekl star. Purgatoriumske dúše. Kùhar Al. Kronika prem leta. Klekl star. Razne tabele statistične, znanja vredne reči. Sakovič Jožef, kaplan. Ništernoga članka ne sam spoznao po rokopisi — podpisani ne je nieden — Kalendar je bio obsežen. Ne je bio strokovno sestavljen in dobro premišlen. Ne je bilo časa za to tehnično stran, liki led je bio potreti, zodaló se ga je včasí vjesen štírijezero više. Lústvo je z veseljom segalo za čtenjom, želno je bilo v svojem domačem jeziki kaj čteti. Kalendar je odzvüna na formo gledóč bio lepši, kak zdaj, kda se ešče itak pozna na njem vojna, štéra bi ga skoro vničila, ešče bole pa za njov pridoči kommunizem.

Dnes po 25 leti z veseljom gledamo nazaj na začetek našega dela, štéro se je lepo razvijalo pa nadaljavalo z Novinami, z Marijinom listom itd. Vu vsem tom je vodo Klekl Jožef starejši, sodelali so pa vsi slovenski dúhovnicje naše krajine brezi razločka.

Ivan Bašša.

25 let našega kalendara.

„Najsvetejšega Srca Jezušovoga kalendar na svetlo dan na 1904. leto.“ (Vödan l. 1903. za l. 1904. Vr.) Prvi urednik je bio † g. Dr. Franc Ivanoczy. Vu prvom kalendaru je izišo članek: Hrana dúševna naših slovenov. Med drüгим piše: Denešnji višji pastir sombotelske püšpekije so namenili na spodobnost drüštva sv. Mohora edno drüštvo nastaviti, šteroga pozvanje bi bilo vsako leto zvün kalendariuma ešče dve knjižici dati med narod. Te knige bi različna dugovanja vu sebi zadržavale: od zgodovine, od verstva, od vere, od šole, od trstva i. t. d.

Leta 1905. je znovič izišo članek. Vu njem se toži urednik, da ništerne krajine so glühe bile i dokeč so se vu ništernih faraj stotine glasile za kotrige toga namenjenoga drüštva, vu drügih velikih se je sem i tam komaj edna-dve naišla. Zna biti je lüdstvo ne zadosta navčeno od toga dela; zna biti ne ga vse povsod vrele gorečnosti za dúhovna dugovanja; zna biti so protivnicje katoličanstva kakšo zadrško vrgli na pot; zna biti je nevoščenost ne štela vidüti, da bi slovenska lüdstvo vu svojem maternom je-

ziki kaj dobrega i čednoga čtelo. Ali zato najmenje ne trbe dvo-
jiti. Pride čas i ne je daleč, kda bomo vu našem maternom je-
ziki čteli dobra, čedna, poštena, dūši i teli hasnovita dela. Pro-
tivnicje naši so šteli i to prekratiti, da bi kalendar presv. Srca
Jezušovoga se med ljūdstvom razširo. Dosta so probali i nikaj
so ne mogli, ar je 4000 kalendarov med malim slovenskim na-
rodom razširjenih že prvo leto.

Teški časi so bili za slovenski jezik. Veliki taktik je bio dr.
Ivanóczy, da se je njemi posrečilo slovenski kalendar dati vu roke
ljūdstva.

Od leta 1906. je bio urednik kalendara Jožef Kľekl, župnik
v Velikih Dolencih. Bio je urednik do zasedbe Prekmurja 1919.
Kda bi vu tistom časi po nesrečnom slučaju vu madjarsko vozo
prišo, je uredništvo prevzeo Jožef Kľekl, narodni poslanec. I pri
njem je ostalo.

Prvi tečaji kalendara so bili iz vekšega pobožne vsebine, da
bi se nišče ne v njega potiko. Na pr. l. 1904: Nikaj od po-
božnosti k sladkomi Srci Jez. Rimske katakombe. Karmelska Bl.
D. Marija. Farna cerkev B. D. Marije na Tišini. Življenje XIII.
Leon papa. Papa Pius X. Hrana dūševna naši slovenov. Edna
pravljica „Marijina mešna oprava.“ Od zahvalnosti purgatorium-
skih dūšic. Leta 1905: Od pobožnosti k sladkomi Srci Jez. Naj-
plemeniteši dar boži nepoznan (sv. meša). Skale Nero casara. Ķepi
z žitka starodavnih kršćenikov. Cerkev Tōrjanska. Od trsja i goric.
Edna križna pot. † Divjak Andraš. Hrana dūševna naših slovenov.

Vu nadalnjih kalendarah so izišli članki pobožne vsebine:
Sv. Anton Padovanski. Ti si Peter (kj. 1906). Svetniki — zavet-
niki kmetov. (kj 1908). Krščanski zgledi (kj 1909). Blagoslovljena
voda i t. d. (kj 1909). Popolno požalūvanje (kj 1909). Sv. Oršola
i tovarišice njene (kj 1910). Lurdeš (1910). Ķrst kj 1910). Pre-
čiščavanje (kj 1910). Jezušova moka i smrt (kj 1911). Slednji sod
(kj 1911). Od Vūzma do Risalov (kj 1912). Zgodovina matere
cerkvi (kj 1912).

Gospodarski članki: Gospodarstvo pri svinjah (kj 1906). Do-
mače delo (kj 1906). Tanači pri verstvi (kj 1906). Ķak nam ide
(kj 1908). Šparajte (kj 1908). Naša kasa (kj 1908). Naša bauta (kj 1908)
Ništerne reč za konjske gospodare (bi 1908). Naše grede (kj 1910).
Fosforova kislina (kj 1913). Sadjereja (bi 1914). Gospodarstvo (1917).

Zgodovinski članki: † Zelko Balaž i † Ficko Mikloš (kj 1906).
† Gašpar Ferenc (kj 1906). † Ratkovič Vendel (szj 1908). Iz zgo-
dovine slovenov (kj 1909). Žetva smrti 1907 (Dr. l. 1909). Tōr-
nišče (kj 1910). Šoštarski ceh v Tōrnišči (kj 1911). † Borovnjak

Jožef. Na šterom hatari leži Törniška cerkev? (kj 1912). Pravda od desetine (kj 1912). Nedelski vrh (kj 1912). Dolenci (kj 1914). Sv. Martin (1914). † Dr. Ivanócy Ferenc (Vindex 1914). Dr. Ivanocy Franc (1915). Podreti hrast (1915). Ništeren cvet spominov (1915). Don Bosco (J. Radoha 1916). Spomin na ednoga velikoga dobrotnika vogrskih slovincov (kranjčki 1916). † Kuhar Števan pisatelj (1916). † Vugrinčič Bol. (1918). Novine i Marijin list pod boljševiski (1921).

Pripovedi: Vrednost ljúbavi (szj 1906). Petelinček, maček i lisica. Petrica kerempuh. Lisica, kokot, senica i maček. Kda mati ženijo (Miroslav (1913). Verženci (Š. K. 1913). Madoj (Š. K. 1913). Salopenci (Š. K. 1914). Naš zvonar (Dolinec 1914). Gorički brivec (Dolinec 1914). Marijine pripovedi. (1915) Od bikec Markeca (1915). Kak sta Kristuš pa sv. Peter po sveti hodila? (1916). Pobožne pripovedke (1917). Od siromaka pa od bogatca Š. K. 1917). Salapenci pa mačka (1918). Od siromaka pa norca (1919). Od treh bratov (1921). Od sirmaškoga ribiča pa od njegovoga brata (1927).

Drúge vsebine: Naša zemlja (kj 1908). Od Zemlje, Sunca i zvezd (kj 1908). Delavci, šteri plače ne prosijo (kj 1908). Dužnosti okoli beteznika (kj 1909). Branite ftice (kj 1909). Alkohol — čemer (kj 1909). Naša kniževnost (Mirko 1919). Zdravilne rastline (kj 1910). Starišje i deca (kj 1910). Pisma naših vojakov (1917). Zima je tū (kj 1919). Prekmurski Slovenci (kj 1919). Jezik v Dolnjem i Gornjem Prekmurji (1921). Barica. (Igra. Julij Kontler 1925). Salapenci i kosa (1925). Törki v Lendavi (Julij Kontler 1925). Svadba v Slov. Krajini (kj 1925). Skrovnost dobroga zdravja (kj V ogledi idejo (kj 1911). Zvačinstvo (kj 1911). Po sneho pridejo (kj 1911). Sneho pripelajo k hiži (kj 1911). Zvezdoznanstvo (kj 1912). Zemlja (kj 1912). Novine (1912). Noseče ženske (kj 1914). Skrb za porodnico (kj 1914). Zimsko hranenje ftic (kj 1914). Naše domače reči iz starih časov (1927). Kódiš (1927). Presajena violica (1927.)

Prvi članek je bio vu vsakšem kalendari že od začetka pesem (Srčen). Drúgi članek: Od pobožnosti Srca Jez., iz vekšega od (bi.)

Pisali so Jožef Klekl, župnik v Velikih Dolencih, Jožef Klekl, narodni poslanec v Črensovcih, Ivan Baša, župnik v Bogojini, Jožef Sakovič Törnišče, dr. Mirko Lenaršič, Miroslav († Bašša Jožef) Dolinec, Kúhar Štefan Bratonci, Radoha Jožef i drúgi naši svoj narod ljúbeči možje z Slov. Krajine. Kalendar je bio vu začetki pisani v madjarskom pravopisi. Od leta 1914 s slovenskim pravo-

pisom. Srčen je svojo pesem že leta 1912. v slovenskom pravopisi piso.

Leta 1909. je izišo članek: Iz zgodovine slovincov. Urednik je bio takrat kaplan v Törnišči. Dokazo je zgodovinsko istino, da smo mi Slovenci na našoj zemli bili pred prihodom Madjarov. Prvle se je vsikdar govorilo, da smo mi naseljeni, kolonizirani pred kakšimi 200—300 letami tak, kak Hrvatje v Burgenlandi ali švabi v Banati. Začnoli so se znovič napadi na kalendar, zdaj v Dolnjom Lendavskom kraji. Ravnatelj učiteljišča v Čakovci, Zrinjiji je bilo od oblasti naloženo, naj preišče vsebino kalendara. Stvarno je zvršo svoje delo, v svojem poročili je piso, da magjarskih nacionalnih člankov ne ga, ovak pa ne piše proti državi. Leta 1911, kda je urednik bio kaplan v Soboti, so gospodje okoli madjarskoga kulturnoga društva Slovenske Krajine želeli, da bi se objavili madjarski članki. Urednik njim je dovolio, nego članke naj si sami spišejo i on del kalendara naj plačajo. Na te odgovor je cela stvar zaspala. Članek: Prekmurski Slovenci leta 1919. je pogumno ugotovo slovenski značaj Prekmurja. Glasilo se je, liki kakše prorokovanje, meje so bile označene, kak se je v avgustu leta 1919. zaistino zgodilo.

Posebim se morem spomenoti od našega pesnika — Srčen: „Pesem Jez. Srci na čast“ (1904). V skušavanji (1905). Vüpaj se (1926). Srce Bože, tvoj ščem biti (1908). Hodi k prečiščavanji (1909). Moj zaročnik (1919). Moje zaročniško življenje (1911-1912) Trpljenje za volo Srca Jez. (1913). K Mariji po Jezusa (1914). Marija, daj nas v Jezusa Srce (1915). Moj narod (1917). Prava tolažba Srca Jezušovoga (1918). Križ mi je zraso iz potruga srca (1919). Gospodi v oltari (1921). Dvoji potniki na poti življenja (1925). Sunce moje (1927). Moj türmec (1906). Naš materin jezik (1913). Ljübi tvoj jezik (1919).* Kda do zvonovi pali zvonili (1917).

Kalendar v svojih 25 letah je zvršo svojo nalogo, štero njemi je ustanovitelj naložo. Od našega ljudstva je vkraj držo slabe kalendare. Dao je ljudstvu v roke pobožno čtenje. Kalendar je zraso iz domačih tal, v srce je segno našemi človeki. V prvom kalendaru je bila „Edna pravljica.“ Začnola se je: Slatek spomenek starih časov. Po zimskih večeraj, kda vse počiva pod odevkov snega, kda je vse tiho, sam sedim v mojoj malož hiži. Moje misli so daleč odišle, prek bregov, ta v stanišče mojih starišov. Tak se mi zdi, glas stare, preveč stare pesmi čüjem.

* Ta pesmica je dugo ležala na stoli urednika. Ne jo je vüpo nasti noti dati.

Stara pesem... lepo moje detinstvo mi na pamet pride... Pisatelji je zaistino domo prišo k svojim starišom na obisk. Oča je naprej vzeo kalendar i čteo i obadva sta se zajokala. — Kalendar je bio spisan vu materinščini. Ter je ešče ne bila sklačena. Pisatelji so tipali sem i tam. Vu pismenoj slovenščini pisati — bi konec kalendara znamenüvalo. Nego edno je dosegno: pokazao je, da je slovenski jezik tüdi jezik, za nas največ vreden, ar je naša materinščina.

Matern' jezik, kinč predragi,

Ki so te nam mati dali

V živi spomin

Svojih vrlin,

Ljubimo te z cele dšše

I častimo nad vse više!

(Naš materni jezik. Srčen. 1913.)

Ljubi svoj jezik,

Rad ga govori

v sreči, nevoli

Božji dar velik'!

Ne boj se neprijatlov teh,

Ki nos'jo zaničljivi smeh!

Batriven* bod',

Kak cel' tvoj rod,

Slovenski rad govori.

(Ljubi svoj jezik. Srčen 1919.)

Bili so to časi, da vsaki, ki je boljše hlače noso, samo madjar-sko govorio, to je bilo gosposko. I vu tom ozračji je kalendar zdigno glas: Ljubi svoj jezik.

Kalendar je dramo, pripravljjo ljudstvo na veliki dogodek. Nikak se mora rešiti narodnostno pitanje, smo čutili, kak, što bi znao povedati? I na ednok je prišla jugoslovanska država. Ka bomo si lagali. Kak indri, tak i pri nas je en tao ljudstva ešče ne bio zreli, en tao je pa itak junaško z smrtnimi nevarnostmi zdrüženo se borio, posebno na Dolinskom, za novo državo. Pa je ečče te ne zreli tao ljudstva tüdi zarazmo, da se je tak moglo zgoditi. Pred dejstvom se je vklonio s zahvalnostjov.

Veliki Dolenci.

Jožef Klekl.

*) Pogumen.

Naročnikom kalendara Srca Jezušovoga.

25 let

si star, kalendar, Srca Jezušovoga! Štrtin stotine je preteklo ober tebe! Morje skuz se je v teh letah stočilo, milijoni grobov se odprli, vse grozote, ka jih človeča i peklenska hüdobija li zmisliti mogla, so prišle na te grešen svet i ž njimi posejala ta dvojna hüdobija v i po svetovnoj bojni semen grehov, kakših še ta pokvarjena zemlja ne bila vajena. Štrtin stotine je minolo! Keliko borb, vojsk so požrla ta leta, keliko nedužnih žrtev je spadnolo! Stotine i stotine let stari troni so se podrli v feh 25 letah, velike države oslabele, spremenile, nove nastanole i pri teh groznih spremembah, gda so se ž njimi zavrgli tüdi stari, večni boži navuki, gda so na nikoj prišli milijarde broječi bagotaše i prenehali izhajati listi z neshetimi jezeri naročnikov, si ti, kalendar ostao. Ti kalendar si ostao: nespremenjen: ostao si z dühom Jezušovoga Srca napunjena knjiga za prgiščico Slovincov. Ostao si, ar so te meli v rokah može, štere je vodo düh Jezušovoga Srca, može puni bože ljübezni i ljübezni do bližnjega. Düh njihovoga srca je napunjavao tvoje lističe, on je dišao z njih iz slovenskih pobožnih düh v slovenske pobožne düše i vodo té v teh vihernih dnevah, ka neso zablodile, nego ostale na pravoj poti. Možje napunjeni z ljübeznostjov i gorečnostjov do Boga i svojega Slovenskoga ljüdstva, so te pisali, kalendar, 25 let! Možje i žene, napunjeni z ljübeznostjov i gorečnostjov do Boga i svojega slovenskoga ljüdstva, so te širili, kalendar, 25 let! Vso slovensko ljüdstvo od Müre do Rabe puno z ljübeznostjov do Boga i zavüpanjom do svojih voditelov, te je pa sprejemalo i čtelo, kalendar, 25 let! Po toj poti si se včakao v dnevah največjih nesreč, kak jih je gda vido svet, kalendar, 25 letnice. Ljübezen i vernost te je rodila, ljübezen i vernost te je odgojila. Gda gledamo nazaj na teh 25 let, se naše srce napuni z globokov zahvalnostjov. Teliko sovražnikov, teliko nesreč, teliko nepremostljivih prepadov, kak so se nam Slovincom v teh 25 letah smeli pred noge, nišče drügi ne mogo premagati, kak dober Bog. Njemi, njegovomi božemi Srci, komi smo to knjigo posvetili, naj bo zato hvala! Hvala Srci božemi! I gda se tomi božemi Srci zahvalimo za to veliko dobroto, se spomenemo z vseh naših pisatelov, širitelov i vseh naročnikov! Vsem Bogu plati, — predvsem vlč. g. Bašša Ivani plebanoši v Bogojini, ki je z pokojnim dr. Ivanóczyjom z vsem ognjom svoje ljübeče slovenske düše to lepo delo začeo i leta-leta duga z svojim pisanjom goridržao; pa dugoletnomi vredniki preč. g. Klekl Jožefi, pleb. v V. Dolencih, ki je do svojega robstva kalendar na vseh zadovoljstvo tak lepo vrejüvao i kak se je vrno iz robstva včasi stopo med vrsto najplodovitnejših naših sotrudnikov i pisatelov. I gda se javno zahvalim vsem pisatelom starim i mladomi pokolenji, ki svoje nove moči postavlja na mesto naših starih, opešanih, vsem širitelom, ki so brezplačno samo iz ljübezni priporočali i širili to lepo knjigo pa vsem naročnikom, milim Slovincom, da so jo sprejeli, vsem nazanim, da na spomin 25 letnice našega kalendara damo iz zahvalnosti za po kalendaru 25 let dobljene dare Jezušovomi Srci na čast za vse naše žive i pokojne pisatele, širitele i naročnike slovesno sveto mešo obslüziti. Gda

i gde bo ta, pa z kakšimi slovestnostmi združena, bomo pravočasno objavili. Ka drugo bi proso k dokončki Srce Jezušovo, kak naj nas kak dozday i naprej vse napunjava z globokov i žarečov ljübeznostjov do Boga, do Sebe, štera de znala biti zahvalna njemi, božemi Srci za prijete velike dare z tem, da de nas držala v žitki i smrti v Njem i ka de znala nesebično ljübiti svojega bližnjega, pred vsem svojega prvoga bližnjega, svoj slovenski narod. Ta ljübezen do Srca Jezušovoga i svojega slovenskoga ljüdstva naj nas kak dozday i naprej vse vküp drži, pisatele, širitelje i naročnike i naj te sad obrodi, ka kalendar Srca Jezušovoga v niednoj slovenskoj hiži nikdar ne sfali. Vsi pisatelje, širitelje i naročniki, bodite v Srci Jezušovom toplo pozdravljeni!

Črensovci, 1927. jun. 24. na god. Srca Jezušovoga.

Klekl Jožef

vrednik kalendara Srca Jezušovoga.

SLOVENSKOMI LJÜDSTVI ZA PETDVAJSTILETnico KALENDARA SRCA JEZUŠOVOGA.

Petdvajsti let, vihernih let preteklo,
Ka si rodio, kalender se na zemljo . . .

*

Te narod naš, slovenski rod, je miro . . .
Že grob krivica, skopala njemi tiho.

Zakopala pa . . . sama se . . . globoko,
Slovenski rod pomoč je velko dobo:
Smilüvalo nad njim se Srce bože
I zbüdilo goreče njemi može.

Za orožje pera so prijeli ti,
Žnjim stesali zibeo, kalendarček, ti:
Ljübvav njuva do Slovincov te rodi . . .
Ljübvav njuva dvajstipet let te goji.

*

Vnogim pero spadnolo je že iz rok . . .
— Trüde boja njim je plačao večni Bog!—
Vnogi vstar'li, osiveli v borbi so
Rod slovenski, za vso tvojo slobodo.

Srce bože je krepilo može té,
V hüdom boji, strašnom ognji ka zdržé,
Ono slüži zato hvalo za te dar . . .
Njemi daj jo, rod slovenski, zdaj, — vsikdar!

Srce bože v njih borilo se za té,
Naj se tvoj največji kinč ne podere:
Naj je vera v tvojem srci zmér' domá,
Ino ljübiš materno reč iz srca.

I oboje podarilo ti Srcé
V možah kí boríli so se vsí za té:
Veren v srci, rod slovenski, ostao si,
Reč slovenska pa pravice vse dobi.

Veren ostao, Sloven postao, si z srca;
Kakšo hvalo naj za to ti srce da?
— Tam v oltari bože Srce je doma:
Tam Njemí naj tvoja dúša hvalo da!

*

Rad poklekni, rod slovenski, pred oltar
I zavüjno vživaj tú presveti dar:
Belí krühek z tabernakla: Jezúša!
Vredna hvala to Njem je za dobra vsa!

Srčen

Hvaljeno naj bo Srce Jezúšovo v Oltarskom svestvi!

„Hvaljeno naj bo Srce Jezúšovo v Oltarskom Svestvi!“ (300 dni odpústka za vsakokrat. — Beringer — Hilger, Die Ablässe¹⁴ 195.) V Oltarskom Svestvi naj se hvali Srce Jezúšovo! To žele sveta Maticerkev. Zakaj? Ar je to za njo Jezúšova ne samo žela, nego túdi zapoved. On je najmre Oltarsko Svestvo nastavo pred vsem kak „hvalodavanje“. Grčko-latinska reč Oltarskoga svestva „Eucharistia“ pomeni hvalodanje.“ Hvaliti smo dužni Boga za poprijete dare, a lepše hvale pa ne, kak Jezúš sam v Oltarskom Svestvi. Sveta meša, sveto obhajilo sta najprisrčnejši hvali za sprejete bože dobrote. Gđa nam sv. Maticerkev odpústke ponüja za hvalo, štero damo Srci Jezúšovomi v Olt. Svestvi, nam s tem naznanja, ka je ta hvala prijetna, dopadljiva Bogi. Mi s tov hvalov najmre edni postanemo z Jezúšovim Srcom, z Jezúšovim hvalodavajočim Srcom. To srce je telikokrat, zavrelo od hvale v svojem življenji! Gđa je gospod Krüh blagoslovo i čüdežno povnožo, je hvalo dao; hvala je silila z njegovoga srca; gđa je Lazara od mrtvih obüdo, je spregovoro: „Hvalo ti dam Oča, da si me poslühno“; hvala je kipila z njegovoga Srca túdi do nebeskoga Oče „ka si ti (Oča) modrim i spametnim to skrio, malim i dojenčkom pa naznana“

(Luk. X. 21). Ja, hvala je napunjavala Srce Jezušovo v celom njegovom življenji, najbolje pa na kraji tega življenja, pred bridkim trpljenjem, na zadnji večerji, gda je nastavo presveto Oltarsko Svestvo. Pri tej priliki, kak nam pravi sv. Pismo, je Jezuš „h v a l o d a o“ (Luk. XXII. 17.) Hvala se je zdigavala ž njegovoga Srca za vse dobrote od Boga njegovoj človečej naturi dane i za dobrote dane vsemi človečanskimi rodi do konca sveta, šterih sad se bo vso večnost vživao. Za vse milošče, štere je gda kakšemi stvorenji boža roka podelila ali bo še podelila, je Jezušovo Srce na skradnji večerji hvalo dalo. I ar se ta skradnja večerja po njegovoj zapovedi „To činite v moj spomin“ mora do konca sveta v Matericerkvi ponavljati, ar se do konca sveta moro svete meše slüžiti, ar se do konca sveta mora sv. prečiščavanje deliti, ar do konca sveta mora Oltarsko Svestvo ostati, do konca sveta ostane tüdi v njem Jezušovoga Srca hvala. Keliko dobrot smo prejeli že od Boga i za kak malo smo se njemi zahvalili. Jezušovo Srce v Olt. svestvi je nadomestilo našo hvalo i dober Oča nebeski ne nas je zavolo njega kaštigao za našo nezahvalnost. Keliko nevol smo rešeni zavolo hvale Jezušovoga Srca v Oltarskom Svestvi! Če je istina, pa je tüdi, kak pravi predgovor, da če si od koga pravo, ka je nezahvalen, te si svedočo vso hüdobijo od njega, te smo mi nešetokrat bili i smo krivi vse hüdobije zavolo naše nezahvalnosti. Pa te hüdobije nezahvalnosti ne samo ka nam je odpüstito Jezušovo Srce v Olt. Svestvi, ne samo ka nam je odpüstito i vse pozabilo, nego k sebi nas je še povabilo. K sebi!? Sin boži na svoje presveto Srce nas je povabo pri sv. obhajili, na štero gda smo položili svojo trüdnö düšo, se v njoj razsvetilo ne samo vekše i popolnejše življenje milošče, nego z tem Srcem, ki je vsa naša hvala, smo dali tüdi vredno hvalo Bogi za te i vsakši od njega prijeti dar. — Kak neskončno čüden i dober je Gospod. Gda nam najveksi dar ponüja, te nam te dar, samoga sebe včas i kak hvalo da. Što bi se mogo kda sveta Bogi zadostno zahvaliti za njegov najmenši dar? Nišče i nikdar. Če ne za najmenši dar, kak bi se pa te mogo za te najveksi dar, za njega samoga, za dobljenoga Boga?! I v toj prebridko občütečoj düžnosti nam on, sama večna dobrota, pride na pomoč i da nam v roke vredno hvalo: svojega božega Sina, njegovo presveto Srce v Oltarskom svestvi. Verni Slovenci, dragi naročniki kalendara Srca Jezušovoga, segnimo po tom dari, segnimo po toj hvali i darüjmo jo dobromi Bogi za vse prijete dare, tüdi za veliki dar, ka nam je zavrženomi narodeki poslaol može, ki so se po kalendaru Srca Jezušovoga 25 let borili za naše düše, ki so se borili za pravice velikoga božega dara, za pravice miloga slovenskoga maternoga jezika. Dajmo hvalo Bogi po Srci Jezušovom! V tom Srci je Bog, to Srce je z Bogom nerazdrüžljivo zedinjeno, to Srce je bože. *Tomi Srci dajmo hvalo v presvetom Oltarskom svestvi tak: 1. ka mo vsikdar radi k svetim mešam hodili; 2. ka se bomo radi prečiščavali; 3. ka to preljübljeno Jezušovo Srce, kak negda, bomo v Oltarskom svestvi, gda nas pot mimo cerkve pela ali ovak, gda bomo meli priliko, obiščemo, pohodimo, goreče pomolimo, njemi vse naše i naših bližnjih düševne i telovne potrebčine zračamo i je v dühi k sebi vzememo. To naj bo naša hvala. Pa gda jo gostokrat tak z djanjom ponovimo, ne pozabimo jo tüdi z rečjov skazati, ne pozabimo praviti teh lepih reči „Hvaljeno naj bo Srce Jezušovo v Oltarskom Svestvi!“*

Tuberkuloza, jetika (süšica, obcerung)

Najveksi neprijateo zdravja je tuberkuloza. Če si predstavimo, da je človečanstvo edno veliko polje, na šterom različne bolezni kosijo, potem mirno lahko trdimo, da je tuberkuloza prvi kosec. Njeno žalostno delo so poznali že stari grki 300 let pred Kristušovim rojstvom (Hippokrates, † 377 pred Kr. rojstvom) i od toga časa kosi nepretrgano mlado i staro, napada brez izjeme vse dele našega tela. Napravi si gnezdo v plüčaj, po vsem črevi, v čontaj, žilaj, sklepaj itd. Samo v našoj državi merje letno 50.000 do 60.000 ljudi na tuberkulozi, boluje pa na njoj 350—500.000, od šterih je 150—200.000 težko betežnih. Nemam pa namena dnes pisati od vsej njenih gnezd, niti pojasnjüvati njenih najrazličnejših žalostnih slik, opisati vam ščem na kratko edino ono gnezdo, razložiti vam ščem edino ono sliko, s šterov se v življenju največkrat srečavlemo, to je gnezdo tukerkuloze v plüčaj, to je sliko *plüčne tuberkuloze*. Ta je izmed vsej najveksi neprijateo našega zdravja.

Najprvle pa odgovorimo kratko na pitanje, ka je tuberkuloza plüč? Tuberkuloza ali jetika plüč je obolenje, beteg plüč, šteroga povzroči bacill tuberkuloze s stem, da si napravi gnezdo v plüčaj i tam žive. Zaman bi pa bilo vse razlaganje toga betega, če ne vemo, kakši velki pomen majo, kakše velko i za življenje neobhodno potrebno delo opravljajo plüča vsakšo minoto v našem teli. Jeli, da nej vseedno, če si odsekaš samo mali prst, ali pa celo roko? Ravnotak je tüdi z betegom. Telko vekši i nevarnejši je, kelko vekše i važnejše delo je opravlaol betežen tao. Zato si pa oglejmo delo, pomen i zgradbo plüč nikelko bliže, ar nam velka nevarnost plüčne tuberkuloze bo samo na tom spoznanji razumljiva.

Plüča izpunjavlejo s srcom naša prsa, prsni koš. Delimo ji na pravo i levo polovico, med njima leži v sredini srce. Vse to je z močnov stenov oddeljeno od čreva, tak da leži popolnoma v zaprtom prostori. Kak pa so plüča zgrajena, zozidana! Predstavimo si dve trsovi, za dober prst debeli šibi, na šibaj tak nabito puno grozdov, da veče nema mesta; predstavimo si, da so šibe, petlika i jagode grozdov votle; predstavimo si, da je v steni jagod raztegnjena gosta mreža jako drovnih krvnih žilič, potem mamo skoro popolnoma takša šliko, kakša so plüča. Edna šiba z grozdi bi odgovarjala pravoj polovici plüč, drüga pa levoj. Obedve pa spaja (vküp veže) debelejša, v sredini prs ležeča cev, štera se pri toj spojitvi začne i ide gori proti guti, kje se z grlom konča. S tov zgradbov opravljajo plüča delo, brez šteroga nega življenja: *preskrbijo teli dober zrak i odstranijo iz njega slaboga, ponücanoga*. Vse to se zgodi potom odihavanja tak, da gosta mreža tenkih krvnih žil, po šterih vsigdar teče krv, pri vsakoj napunitvi plüč z zrakom vleče v krv dober zrak i iztisne iz nje slaboga, ponücanoga, gda plüča izpraznimo. Pri toj izpraznitvi pa se stene plüč nikelko skrčijo, pri napunitvi pa palik nazaj napnejo i stem povzročijo tisto gibanje naših prs, štero pri odihavanji vidimo. Kakši pomen pa ma zrak, posebno dober zrak za naše telo? Dober zrak je našemi teli to, ka so dobra drva v peči. Drva zgorijo, i dajo tem vekšo toploto, čem bogša so. Toplota pa je moč, štero že pri vsakdanešnjoj kórvavi vidimo. Ravnotak zgori dober zrak v našem teli i da njemi toploto, tisti zrak, šteroga je krv v tenkih plüčnih žilicaj pri napunitvi plüč z zrakom iz

toga scecala i šteroga potem srce s pomočjov krvi po potrebi razdeli po celom teli. Ta toplota je pa ne nikaj drugoga, kak naša moč, tista moč, s šterov si pripravlamo vsakdanešnji naš krüh, tista moč, štero nücamo za vsakše najmenše gibanje našega tela. Znamo pa, da pri vsakšem gorenji ostane vogelje, pepeo, tüdi pri gorenji dobroga zraka v našem teli se to zgodi. Te pepeo gorenja v našem teli je tisti božen, ponücani zrak, šteroga se reši krv po gostoj mreži žilic v plüčnoj steni pri vsakšoj izpraznitvi plüč od zraka. Kratko bi tüdi leko pravili, da so plüča s pomočjov krvi, štero po gostoj mreži plüčnih žilic poteka, sito, rešeto za zrak. Dober zrak sprejemajo, ponücanoga, božnoga oddajajo. I to sito je pri zdravom i dobro razvitom človeki okoli 90 kvadratnih metrov velko, to se pravi, da če bi plüča raztegnoli po zemli, bi pokrila okoli 90 kvadratni metrov zemle.

Če smo zarazmili to delo plüč, potem nam bo tüdi razumljivo, kak velka nevarnost je za naše zdravje, če to sito kakši beteg prelüknja, zmenša. Skoz takše prelüknjano, malo sito telo ne dobi iz edne strani zadosta dobroga zraka, iz drüge strani pa se ne more zadostno rešiti ponücanoga, božnoga. I glejte, samo tuberkuloza je tista bolezen, štera prelüknja i stem zmenša to sito, če se naseli v plüčaj.

Kak se pa to zgodi? Pravili smo, da tuberkulozo plüč povzroči bacill tuberkuloze. Te bacill je prvi najšeo Robert Kock leta 1882. Bacill tuberkuloze je tak mali, da ga s prostim okom ne moremo viditi. Če eden milimeter razdelimo na jezero talov, potem eden takši tao približno odgovarja velikosti bacilla, zato ga vidimo samo z mikroskopom, to je s takšim rešpeterom, šteri nam takše male stvari povekša i tak za naše oči vidljive napravi. Da je te bacill resan tak mali, nam jasno dokaže ona, s prostim okom komaj vidna kaplica slin, štero na plüčnoj tuberkulozi bolehačoči človek izkašla i v šteroj včasi do dvajsetjezero bacillov lejko najdemo. Te mali bacill se naseli navadno na več mestaj v tenkoj steni plüč. Potih, po šterih pride do te stene, si bomo sledkar natenci ogledali, zaenkrat zasledüjmo samo tiste izpremembe v plüčnoj steni, štere se pri njegovej naselitvi odigravajo. Zarine se v steno plüč, vleče iz nje svojo hrano i se začne jako naglo množiti. Ar se ji navadno več naseli na ednom mesti, jih je že v kratkom časi celi gomol, roj, včasi po več jezero v ednom gnezdi. I glejte, ešče komaj zdaj vidimo s prostim okom to gnezdo, štero izgleda kak malo proseno zrno v steni plüč. Navadno je več takših zrn, različno daleč edno od drüge. Bacill tuberkuloze pa ne samo zato škodljiv, ar se hrani iz plüčne stene, liki vnogo bole zato, ar izločüje tam iz svojega tela čemer, šteri končno preplavi potom krvi celo naše telo i *raztrga vse dele plüčne stenke na mesti svoje izločitve, to je vsešerom tam, gde vidimo gnezda naselitve v velikosti prosovoga zrna* Od dneva do dneva rastejo takša gnezda, pri ednom hitro, pri drügom po mali, postanejo za lešnjek, ori, jaboko velka i končno ešče vekša, če smrt ne napravi prve konca. V sredini takših gnezd najdemo navadno več ali menje žuto-beloga, ali krvavoga gnoja, šteri je ostanek razpadlih delov plüč, iz sten gnezda pa visijo kak cote razcafrane, raztrgane krvne žile. Vsako gnezdo je zato edna lüknja v plüčaj i to tem vekša, čem vekše je gnezdo i tuberkuloza plüč je zato tak nevarna bolezen, ar ona napravi te lüknje v tistoj kotrigi, brez štere nega zdravja, niti življenja.

Pitali pa me bote, kak spoznamo tuberkulozo plüč, ali z drugov reč-jov, kakša znamenja nam kažejo njeno naselitev v plüčaj; ka takši betež-nik občüti? Znamenja njene naselitve so leko jako različna, itak pa se največkrat začne z nekov **potrtostjov, redkim, sühim kašlanjom i ma-lov vročinov**, štera se najbolje da ugotoviti, če jo vsakši dvej vöri merimo. Toplota zdravoga človeka je z malimi izjemami 36·6 gradov, zato pa je že tesno znamenje poleg drugih vročina 37 do 37·2 gradov pri takšem človeki, štero skoro vsigdar najdemo pri začetnoj tuberkulozi plüč, samo redno vsakši den večkrat moremo meriti. Redki, sühi kašeo postane den za dnevom gostejši, tüdi po noči ne da mira i betežnik začne izkašlati belo-žutkaste gnojne sline, „rekle“, v šterih se tü pa tam najde kakši sled krvi včasi že v začetki betega. K pobitosti se pridružü otrüjenost celoga tela že pri najmenšem deli i hitroj hoji, volo, veselje zgübi takši betežnik do vsakoga dela, nema nikše radosti do življenja, od več je sam sebi. Teka nema do nikše hrane, po sili se mantra z njov, po noči slabo spi i močno švica, vsakši den menje vaga, je bole sühi. Pogled na takšega betežnika je žalosten. Z redkimi izjemami vidimo pred nami bleđi, sühi, izgloban obraz, z globoko ležečimi očmi i modrim obročom okoli nji, na zadnje ga je samo koža i čonte. Nekaj pa opazimo, če si razgovar-jamo z takšimi betežniki! Majo do zadnje vöre veliko vüpanje, da ozdra-vijo. Ja, njüvo düševno življenje stopi tembole pred naše oči, njüva düša je tem ležejša, čembole se oslobodi tela. Vido sam betežnika, šteri je veselo navio svojo vöro ob sedmi zvečer i pravo materi: „Mama, vütro gvüšno stanem iz postele, jako dobro se počütim, dobro bom spao.“ I resan, zaspao je že za edno vöro, na veke. Omenili smo že, da je izgled betežnika i potek bolezni ne vsigdar ednaki. Najdemo debele lüdi, šteri jako dobro izgledajo, pa denok majo nevarno tuberkulozo plüč. Drugiči pa močna krvavitev napravi hiter konec, ar se v tuberkuloznom gnezdi pretrgala kakša vekša krvna žila, iz štere betežnik hitro izkrvavi, vömeče krv. Tuberkuloza plüč je stalen boj tela z bacilli tuberkuloze, zato pa je njen potek odvisen iz edne strani od vnožine i moči bacillov, iz druge strani pa od moči, odpornosti tela. Od zmagovalca so odvisni znaki, potek i konec plüčne tuberkuloze. Spoznanje tej znakov i poteka začetne plüčne tuberkuloze je posebno zato važno, ar je to skoro edini opomin toga betega, da naj se vračimo, če neščemo biti zgübleni. Bole-čine v plüčaj sami so naime pri tom betegi jako male, v začetki skoro nikakše, zato je zgübo dosta dragoga časa za svoje ozdravljenje tisti be-težnik, šteri pride te k doktoru, da ga bolečine v plüčaj na to prisilijo. Najbole važno pa je spoznanje začetne tuberkuloze plüč zato, ar je v začetki največ vüpanja i možnosti za njeno popolno ozdravljenje s pomoč-jov dobrega doktora. Če maš že za pesnico veliko votlino v plüčaj, nega doktora na sveti, šteri bi ti to lüknjo zakrpao, zgübleni, raztrgani tali plüč se več nigdar ne dajo nadomestiti. Ne morem vam zadosta svetüvati, iščite kak najprvle doktorsko pomoč.

Spoznali smo potek bolezni, spoznali smo tuberkulozna gnezda v plüčaj, poglejmo si zdaj nikelko bliže poti, vretine, po šterih, iz šterih bacill pride od plüč. To je jako važno, ar če spoznamo njegove poti i vretine, potem se ga leži obranimo. Znamo, da se v tuberkulozni gnezdaj nahaja celi roj bacillov, pomešan z razpadlimi deli plüč. I glejte, gnojni rekli be-težnika so ne nikaj drugoga, kak razpadli deli plüč iz tuberkuloznih gnezd,

v šterih reklay se zato na milijone i milijone bacillov nahaja. Nega zato vekše nevarnosti za naše zdravje, kak če betežnik s plüčnov tuberkulozov plüvle na vse strani. Sline, rekli se posüšijo, bacilli pridejo s prahom v zrak i od tam v naša plüča. **Zapomnimo si, zato dobro, da betežnik s plüčnov tuberkulozov nigdar ne sme na pod, srteo, ali drugam plüvati, liki samo vu v te namen pripravleno posodo, to je v plüvalnik.** Plüvalnik pa moremo dobro pokriti, tak da mühe, psi, mačke, mala deca nemrejo v njega, vsakši den izprazniti i dobro zaprati. Ne smemo ga pa izprazniti na gnoj, ar bi to tam najšle kokoši i druge domače živali, štere tüdi lejko zbolijo, liki med našimi razmerami je najboljše, če njegovo vsebino zakopamo. Ravnotakša nevarnost je tüdi za nas kašlanje betežnika. Sto i sto kaplic slin izkašla betežnik na enkrat i pravili smo, da se včasi v ednoj komaj vidnoj kaplici najde do dvajsetjezero bacillov. Ešče bole so pa nevarne male, s prostim okom nevidne kaplice, ar one plavajo duže po zraki i tak hitro lejko pridejo v plüča potom odihavanja. Dokazano je, da izkašlana vidna kaplica slin približno eden meter daleč leti od betežnika, potem spadne na tla, zato si pa znovič dobro zapomlimo, da se **nevarnosti pri kašlanji betežnika izognemo edino na te način, če betežnik pri najmenšem kašlanji robec drži pred lampe, mi se pa po nepotrebnom nigdar ne nahajamo bliže od ednoga metra.** Ar vidimo, da tak izplüvan, kak v večjoj kaplici slin izkašlan bacill s prahom palik lejko nazaj pride v zrak, je jako važno, da pod, srteo betežnikove hiže vsakši den konči z mokrov cotov zbrišemo. Najboše je, če je betežnik po mogočnosti popolnoma ločen od familije, tak da ma sam svojo hižo, postelino, brsačo, žlico, nož, rašoško, kupico i vse druge potrebščine, ar na vsej tej predmetaj je jako dosta bacillov, s šterimi se lejko napunimo, če te predmete nücamo. Spodnji obleč odnjega naj se posebno pere, oskrbljavle ga naj samo eden iz družine, vsi drugi pa naj se kelko mogoče ne približajo, posebno vala to za malo deco.

Mala deca zbolijo večkrat na jetiki tüdi od sirovoga mleka jetične krave, zato naj se deci nigdar ne davle sirovo, liki samo kühano kravje mleko. Ništerne matere majo tüdi to grdo navado, da zgrizejo deteti hrano. Pomislite, v kakšo nevarnost spravla takša mati nedužno dete, če je sama jetična. Tüdi küšüvanje deteta od takše matere je graje vredno, posebno na lampe.

Pol milijona lüdi je jetičnih samo v našoj državi! Pol milijona lüdi stalno širi bacill tuberkuloze med nami, tak da ne čüdo, če se v starejši lejtaj skoro ne najde človeka, šteri ne bi noso zaceljena tuberkulozna gnezda v svoji plüčaj. I glejte, — hvala Bogi, — denok ne je vsakši zbolo med temi na plüčnoj tuberkulozi. Kak si pa naj to razlagamo? Pravili smo že prvle, da je tuberkuloza plüč stalen boj med telom i bacillom tuberkuloze i da je izid toga boja odvisen iz edne strani od vnožine i moči bacillov, iz druge strani pa od moči, ali odpornosti tela. Ti lüdje so potemtakšem zato ne zboleli, ar je odpornost njihovoga tela zmagala nad bacillom. Bacill se je naselo v njihova plüča, tüdi malo gnezdo si je napravilo, razviti se pa nej mogeo, ar ga je moč, odpornost tela prvle vmičila, ostalo je samo zaceljeno gnezdo od njega. Boj proti jetiki ne stoji zato samo v tom, da se branimo bacilla, da njegovo razširitev sprečavlemo i betežnike vračimo, liki tüdi v tom, da odpornost našega tela proti njemu povekšamo. Kak pa? **Z dobrov, zadostnov hranov, dobrim zrakom, sühim,**

sunčnim stanovanjem i čistočov. To so sredstva, s šterimi si odpornost tela povekšamo. Žalostno je samo to, da si v današnjih težkih časaj ne more vsaki sirmak tej sredstev preskrbeti, zato pa dnesden posebno jasno vidimo, da je tuberkuloza plüč bolezen sirmaka, sirmášta. Slaba, nezadostna hrana, božen zrak v vlažnih, kmičnih stanovanjaj naravnost pripravljajo za bacill tuberkuloze, gde se on z lejkotov vkoreni i pomnoži, ar telo nema nikše odpornosti. Slaba je odpornost tela posebno pri maloj deci, zato takšo deco jako moremo čuvati pred bacillom i kelko mogoče ločiti od starišov, če so tej jetični, ar je dokazano, da se dete nigdar ne rodi z jetikov, liki to izklüčno dobi, nalezi v svojem življenji po rojstvi. Jetika je bolezen, štere ne herbamo od starišov, liki jo dobimo, nalezimo od betežnika.

Nikelko reči ešče od zdravljenja plüčne tuberkuloze. Spoznali smo tuberkulozne spremembe v plüčaj, spoznali smo njen potek i odpornost našega tela. To spoznanje nam jasno kaže dvojno pot zdravljenja. Prva je okrepitev celoga tela i s tem povekšanje odpornosti proti bacilli, druga pa vničenje, zaceljenje tuberkuloznih gnezd v plüčaj. Prva i glavna pot zdravljenja je v rokaj betežnika, za to od doktora samo navodila lejko dobimo, druga je v rokaj doktora. Odpornost tela povekšamo, — kak smo že prve pravili, — z dobrim zrakom, suncom, zadostnov hranov i počitkom. Vse to pa so zdravila plüčne tuberkuloze, štere nam doktor nemre dati, štera si vsaki betežnik sam more preskrbeti. I glejte, ravno v tom leži najvekša težkoča, zavora uspešnoga zdravljenja plüčne tuberkuloze, da si vsakši sirmak ne more ta zdravila preskrbeti, posebno ne v današnjih težkih časaj. Vsaki sirmak si pa, — posebno v naših krajaj, — lejko preskrbi dober zrak i sunce, zato naj betežnik s plüčnov tuberkulozov vsigdar spi pri odprtom okni i ma po mogočnosti svojo hižo. Hiža more biti svetla, posteo na najsvetlejšem mesti. Velko zdravilno moč majo sunčne kopeli, pri tej pa se moremo natenci po doktorskih navodilaj ravnati, ar nam inače lejko škodijo. Betežnik naj vživa vsakšo hrano, štera njemi k teki ide, paziti moremo samo na to, da ne zgübi na teži.

Najrazličnejša zdravila, operacije nam predstavljajo drugo pot zdravljenja plüčne tuberkuloze, štere cio je poleg povekšanja odpornosti tela i olajšanja najrazličnejših težav, bolečin betega posebno té, da se sama tuberkulozna gnezda vničijo, zacelijo. Kelko se nam to posreči, je v velkoi meri odvisno od prve poti zdravljenja, ar takšega zdravila ešče dozdej nemamo, štero bi gvüšno vničilo bacill v plüčnih gnezdaj. **Zapomlmo si pa dobro, da je vsakše zdravljenje plüčne tuberkuloze jako dugotrpeče. Največ vüpanja na popolno ozdravljenje mam samo te, če se včasi od začetka vračimo.** Vsakši nemarno zamüjeni den za mesece lejko podukša zdravljenje, zato Vam ponovno ne morem zadosta tanačivati, iščite včasi v zetki betega doktorsko pomoč.

—: :—

Po vsem tom pa ponovimo na kratci vse ono, ka vsakši človek more od jetike znati.

Ka more vsakši človek od jetike (tuberkuloze) znati?

A) Jetika (tuberkuloza) je nalezliva (zgrabljiva) bolezen!

1. Tuberkulozo povzroči bacill tuberkuleze, šteri je tak mali, da ga samo z drobnogledom vidimo.

2. Tuberkulozo dobimo, nalezimo od tuberkuloznoga človeka, redko od mleka jetične krave, nigdar je pa ne herbamo.

3. Tuberkelbacill najdemo :

a) v slinaj, rekraj i izkašlanih kaplicaj na plüčnoj tuberkulozi bolehačega človeka,

b) v gnoji čontne i sklepne tuberkuloze,

c) v scalini pri obistnoj tuberkulozi,

d) v blati pri črevnoj tuberkulozi,

e) v kravjem mleki pri tuberkulozi vümena.

Da se tuberkelbacill vniči i ne razširi je potrebno, da betežnik s plüčnov tuberkulozov plüje samo v plüvalnik, da vživamo samo kühano mleko, posebno mala deca, da se ne dotikamo gnojnih ran i se pri vsakšem jetičnom strogo ravnamo po doktorskom navodili.

4. Dobimo, nalezimo plüčno tuberkulozo največkrat tak, da nam jetični betežnik v obraz kašla, guči, ali kijne.

Zato pa si dobro zapomlimo :

bodimo konči eden meter daleč od betežnika,

betežnik pa naj drži robec pred lampe pri kašlanji i kijanji.

5. Nalezimo tuberkulozo tüdi jako lejko tak če z betežnikom v ednoj posteli spimo, se z njim küšüjemo, njegovo žlico, nož, rašoško, brsačo i druge predmete nücamo.

Zato pa more meti vsakši tuberkulozen betežnik svojo postelo, žlico, nož, rašoško, brisačo i vse druge potrebščine, štere drugi nesme nücati i ne küšüjmo se z njim.

6. Končno se nalezimo lejko z bacilli, štteri so s prahom prišli v zrak.

Zato betežnik ne sme plüvati na pod, srteo, te se pa more vsakši den z mokrov cotov zbrisati.

7. Držimo jetičnoga betežnika i vso njegovo okolico v največšoj čistoči, postelino postavimo pogosti na sunce, ar to hitro spokole bacille.

B) Tuberkuloza je navadno ozdravljiva bolezen, če se včasi v začetki podvržemo dobromi zdravljenji!

1. Vsi deli našega tela lejko zbolijo na tuberkulozi: plüča, čonte, sklepi, čreva, obisti, grlo, možgani, koža, največkrat se pa pojavi v plüčaj.

2. Za uspešno zdravljenje plüčne tuberkuloze je neobhodno potrebno, da vsakši človek pozna prva znamenja njene naselitve, šttera so : pobitost, hitra utrüjenost celoga tela, nočno švicanje, kašlanje, gnojni rekli, bolečine v prsaj, pomenkanje teka, betežen izgled.

3. Če takša znamenja opazimo na sebi, poiščimo kak najprvle doktora, ar zdaj ešče ne bo kesno.

C) Tuberkuloza je bolezen, šttere se lejko zognemo, obranimo!

1. Što se z tuberkelbacillom ne nalezi, ne zboli na tuberkulozi. Zato se izognimo :

a) nepotrebnoa dotikanja z jetičnim betežnikom,

b) držimo v največšoj čistoči naše telo, posebno roke,

c) ne kašlajmo nigdar v obraz drugomi, ne plüjmo na tla,

d) ne pijmo alkohola (vino, pivo, palinko), ne kadimo dosta, ar vse to slabi naše telo i pripravla pot tuberkulozi.

BOG ŽIVI HRVATA . . .

Narodna.

Bog živi Hrvata, Hrvata,
Šteri lübi Slovenca, Slovenca,
Juhej!

Bog živi Slovenca, Slovenca,
Šteri lübi Hrvata, Hrvata,
Juhej!

Bog živi Štjarca, Štjarca,
Šteri lübi Prekmarca, Prekmarca,
Juhej!

Bog živi Prekmarca, Prekmarca,
Šteri lübi Štjarca, Štjarca,
Juhej!

Od Markofica.

Narodna.

Ednok je bio eden gospod, pa je meo dva sina: eden je bio čeden, eden pa norlavi. Tomi norlavomi je ime bilo Markofic.

Te je pa te gospod ednok dao goščenje spraviti, na štero je vküp pozvao dosta gospode. Gda so že gospodje vsi sedeli za stolom, so veleli Markofici, naj si on tüdi k stolovi sede. Markofic ji je bogao, pa si je seo med nje.

Gda je hrana bila na sto prinešena, pa so jo začali jesti, je Markofica zgrabo kašeo, pa je ednomi gospodi plüno v žlico. Te gospod njemi je te velo naj drgoč ta plüne, ge de bole belo vido. Markofic pa, gda ga je drgoč zgrabo kašeo, je ednomi gospodi na glavo plüno. To je včino zato, ka se njemi je toga gospoda glava vidla najbole bela. Bila je najmre plešiva.

Gospodi se je že to preveč vidlo, kakše pesetine Markofic dela, pa so ga nagnali krej od stola.

Markofic je nato odbežao vö s hiže, gospoda so pa v hiži ostala pa so bila dobre vole.

Gda je Markofic do kühnje pribežao, so njemi jako zadišale pogače. Šo je zato v künjo, pa je jo pogače. Gda se je najo, si je hlače dol slekeo, pa se je v peč potegno, pa tak poslušao, ka so si ovi v hiži gučali.

Nato so pa prišle ženske po pogače. Gda so vidle, ka v peči nekaj je, so bežale v hižo, pa so pravile gospodi:

— Joj znate, v peči pa je nekša jako čüdna stvar, ka nam je pogače vse pojela!

Gospodje so si začeli nabijati pükše, ka bi šli strelat to čüdno stvár. Markofic je pa to čüo, ka gospoda pükše nabijajo, pa je v tistom časi odbežao:

Hodo je že tri dni, pa je jako lačen bio. Te je pa proso Boga pa vse svece, ka bi njemi krüh poslali. Krühä je ne dobo, liki v logi je najšeo ednoga foringaša, ka je drva pelao z dvema kobilama. Te foringaš ga je te proso, ka bi šo k njemi slüžit.

Markofic je to privolo, pa je šo v slüžbo. Drügo je nej delao, vsaki den je samo ednok pripelo drva s tistima kobilama. Za plačo sta se pa šče nej pogodila, liki krüh njemi je zato te gospod davao.

Gda je Markofic že en čas vozo drva, je jako začao kobile bití. Edna kobila je nato spregovorila, pa njemi je pravila:

— Ej, Markofic, da bi ti znao, ka sve müvi tebi vse, ti naj nebi tak bio! Jaz sam ti tetica, eto pa väna.

Nadale sta njemi pravili:

— Ali ti znaš, gde si? Ti v pekli slüžiš. Či ščes, naj obedvej lejko vö oslobodiš. Gda boš proso plačo, te prosi tisto kodilo, ka je v hiži za dverami. S tov kodilov te koteo ščista vö zbriši, pa ne gledaj nazaj, liki jo nesi na zeleno trato.

Markofic je tak včino. Gda ga je gospod pitao za plačo, je resan ne drügo proso, kak tisto kodilo, ka je bila v hiži za dverami. Gospod njemi je to dao.

Gda je Markofic zbrisao koteo s tov kodilov, pa jo je prineso na zeleno trato, so vö ž nje prišle mravle. S tej mraveo so pa postale za'n časek ovce. Markofic je zaj jako rad bio, ka je meo velko čredo ovc.

Te so ga pa prišli gospodje prosit te ovce. On njim je nej šteo dati. Prišli so tüdi za nebes sveci, ka bi radi meli te ovce, pa njim je Markofic niedne nej dao. Pravo je, ka je on tüdi ne dobo krühä, gda je proso.

Nazadnje ga je prišeo prosit sveti Peter. Obečo njemi je za nje takšo pipo, ka de vsigdar kadila, pa takše gosli, ka de vse plesalo, gda de ž njimi igrao, pa takšo pükšo, ka vse strli, ka de vido.

Markofic je to privolo, pa je dao ovce Petri. Peter njemi je pa dao obečane reči.

Markofic je zaj, da je takši norlavi bio jako neopačno šo, gda je pükšo neseo. To je pa vido eden grof, šteri se je mimo njega pelao, pa njemi je pravo:

— E, kaj takši pükše nosili, kak si ti! No, či si strliš ejnoga vrabla, ka je etam v grmi, te bom jaz nagi šo po — njega.

Vrabeo je pa bio v glogovom grmi. Markofic je strelo na njega, pa je vrabeo spadno. Grof je zato, kak je obečo, nagi mogoio iti po — njega.

Gda je grof prišeo do grma, pa se je prigibao za vrablom, te je Markofic vzeo v roke gosli, pa se je hapo igrati. Grof je pa nato po glogovom grmi tak začao plesati, ka je grm vse razklačo.

Grof je za toga volo čemeren gratao, pa je šo Markofica tožit. Sodnija je zaj Markofica obsodila, ka bi vešeni bio.

Gda je že Markofic pri vešalaj bio, je proso, ka bi njemi dali njegove gosli v roke, ka si on malo zигра. Grof pa, gda je to čüo, je velo:

— Či de Markofic igrao, te mene privežite za soho!

Grofa so te resan privezali za soho, Markofici so pa dali gosli v roke. Gda je Markofic gosli v roke dobo, pa se hapo igrati, so vsa gospoda začala plesati, grof se je pa hrdao od sohe, pa je kričao:

— Nej sam vam pravo?! Nej sam vam pravo?!

Grof se je tak hrdao od sohe, ka si je šče meso dol zvoščo, gospoda so pa tüdi tak dugo plesala, ka so vsa ta spokapala. Nazadnje je ne bilo koga, ka bi Markofica veso, zato je šo tanodnot.

Na poti je sreo ednoga gospoda, pa ga je pitao:

— Gospone, kama se odpelate?

Gospod njemi je odgovoro:

— Idem, ka mo ednoga huncvuta veslii.

Markofic njemi je pa nato pravo:

— Ja, nikaj ne napravite, či mene nede poleg!

Gospod njemi je te pravo:

— Brezi takših smo že dosta obesili, kak si ti!

Gospod se je nato pelao, kama je nakano, Markofic je pa tüdi šo dele po svojoj poti, pa se je tak rešo smrti. Živo je zatem v zadovolnosti, pa se je včakao velke starosti.

Gda je že stari bio, je prišla smrt po njega. Markofic je ravno na grüški bio, pa je pri sebi meo tüdi gosli. Smrt njemi je zaj velela, naj ide ž njov. On jo je pa proso, naj ga malo počaka, ka bi si rad edno zigráo na poskradnje vóro.

Markofic se je te hapo igrati, smrt pa na grüški plesati tak, ka je dol spadnola. Smrt je za toga volo čemerna bila na Markofica, pa njemi je pravila:

— Boj zaj! Več me nede po tebe, da si mi to napravo!

Markofic se je tak velke starosti včakao, ka se je na stoci razsipao.

ŠOŠTARA BI VZELA...

Národna.

Šoštara bi vzela,
Pa on je nej za me:
On bi mene smicao
Vnoči i vudné.

Kovača bi vzela,	Tkalca bi vzela,
Pa on je nej za me:	Pa on je nej za me:
On bi mene kukeo	On bi mene drnkao
Vnoči i vudne.	Vnoči i vudne.

Pijanca bi vzela,
Pa on je nej za me:
On bi meni zapio,
Ka bi mela, vse.

Roža med trnjom.

Po „Luč v temini“ priredo Št. V.

Istinska zgodba od gd. Hensel Lujze.

Zacvela je deklička . . . Bože roké so napravile z njenoga srca malo cerkvice. Njeno telo je zdaj že sprhnolo. Petdeset let je že od tistoga mao, ka so se zaprle njene plave oči. I vendar čudovita cerkvice njenoga srca ešče stoji, vnogi jo ešče vidijo. I kak prijetni glasovi zvonov se razlegajo pesmi, štere je zaspevalo njeno srce. Obraz te mladenke se ešče smeje pred nami, ožarjen od mile notrašnje svetlobe. Tak vidi človek pred sebov samo obraz pokojne matere ali sestrice. Popišimo tū kak je ta lübezniva deklička iskala Boga, kak ga je najšla i njemi zozidala dom v svojoj düši.

Ime njoj je Lujza Hensel. Rodila se je v vernoj lüteranskoj družini l. 1798. Žalostni časi so bili te v našoj Evropi. Kak motna povoden se je razlejalo iz razburkane Francuske brezverstvo. Mala Lujzika pa je živila v vernoj hiši. Vsakši večer je poslušala sveto pismo, štero, je čteo svojoj družini njeni oča, lüteranski farar. Tüdi njena mati je bila verna lüteranka liki sovražila je papince i njüvo vero. Lujza je bila jako čedna. Bila je pa tüdi jako spremenliva: zdaj je bila nemirna kak živo srebro, zdaj pa tiha i mirna kak odrasli človek. Njeno veselje je bilo živeti na prostom, na travnikaj, med drevjom. Jako je lübila vse bože stvarstvo, ftice, rože i travo. V njenom srci je ležao ešče eden biser (džünč): čistost i tenka düšnavest. Či je začüla kakšo grdo i slabo reč je postala rdeča. Ednok je prišla k njim žena ednoga drugoga farara. Vzela je 6 letno lepo Lujziko na kolena, se nasmejala njenoj materi i pravla: „To de vam fajn žena kakšega farara!“ Deklička se njoj je strgala z rok i živo povedala: „Ne, ne! Farari nebi smeli meti žene!“ Kda je vidla, ka so se vsi čüdivali tem njenim rečam, se je plütila v jok i odbežala vö z hiše. Oča pa je pravo: „Odkec ma dete te papinske misli!“

Najlepši den v leti je bio vsikdar za malo Lujziko sveti večer, kda je z mamov i z bratci popevala pri božičnom drevi na čast Jezusi, šteri male k sebi zove. „To je moj najlepši spomin iz detinskih let“ je pravila vsikdar. Prizrčno je znala moliti i že v ranoj mladosti se je rada pogovarjala z Bogom. Ravno pobožnost je mela velki pomen v njenom življenji. Molitve definskoga srca so bile prva zvezdica, štera je Lujziki svetila v kmici lüteranstva.

Deklička je mela bogati pesniški dar. Že v devetom leti je pisala pesmi. Njene pesmi so preproste, prizrčne i tople, tak da idejo iz srca v srce.

Kda je bila v edenajstom leti njoj je mro oča i nato so se preselili v Berlin. V šoli se je včila lüteranski katekizem. Pa Lujzika je premišlavala od toga ka je čüla pri katekizmi i začnola je dvojiti, či je lüteranska vera prava. Sama piše „Od 12. do 14. leta sem jako trpela zavolo dvojitev. Čütila sem se nepopisno nesrečno.“ Kak či bi živila v kmičnoj goščavi iz štere nega poti, tak se njoj je vidlo. Blodila je semota i iskala istino. V raznih knjigah in v znanosti je iskala istino pa je ne mogla najti.

Pripravljala se je na firmo i farar jo je včio ka trbe znati za firmo. Pa ona je že ne več zavüpala v to, ka jo je včio. Prle kak je šla k firmi oblübila Bogi ka s firmov šče samo pokazati, ka je kristjanka i obnoviti krstno oblübo; nešče se pa z njov zavezati z luteranskov verov, ar dvoji, či je ta vera prava i ustanovljena od Kristuša. Tak se je sirotica bojüvala z dvomi. Iz glühe kmice je zvala naj njoj zasveti svetlost istine, ka de znala kak živet:

Na otroke svoje gledaj,*
grešnikom pomagaj v bedi,**
otmi,*** reši nas nezgod!****
In molitve naše usliši,
boj pomiri, skuze zbriši,
če ljübezen si — Gospod!

Prvi stopaji v svet.

Gda je bila Lujzika stara sedemnajst let, jo je mati začnola voditi na razne poštene veselice. Bila je jako lepa, črstva i precu visika. Z mladih lic njoj je sijala plemenitost i čistost srca. Gde se je pokazala je bila spoštüvana i občüdovana. Srce ne ednoga mladenca je želelo meti lepo mladenko za svojo pa ona se je znala čuvati. Med glasnimi veselicami je včasi pozabila malo na düšo. I te je vtihnio v njenom srci tisti skrivnostni glas, ki je zvao zablojeno ovčico. Sama je napisala:

V vročem plesi sam plesala,
igranje, smeh sta brata mi bila,
le o veselji sem senjala,
lepoto mlado sem kazala —
a bila sem nemirnoga srca.

Leta njenoga sprotoletja so minjavala. Njeno srce je ešče bole želelo po istini. Rada bi spoznala staro katoličansko Cerkev iz štere je Lütar izstopo. Spoznala se je leta 1816 s katoličanom Klementom Brentano. To je bio slaven pesnik. Večkrat je šteo zbranim lüdem svoje pesmi. Lujzika ga je šla ednok poslušat, ar je vüpala od njega kakšo pomoč v svojem düšnom boji.

Bilo je to ednoga zimskoga večera. Pesnik je prišeo, pozdravo zbrane lüdi i se vseo poleg Lujzike.

„Moj Bog, kak ste podobni mojoj pokojnoj sestri“ njoj je pravo.

„Ljübo mi je, ka sam spodobna Vašoj sestri. Vi te nam šteli svoje pesmi? Prosim, začnite!“

I pesnik je čteo s celov düšov, tak ka so vsi poslušalci pozabili na svet i živeli od njegovih reči. Obljübiti je morao, ka pride vsakši četrtek. Rad njim je oblübo posebno zavolo Lujzike k šteroj ga ja z vsov močjov vleklo srce. Brentano je bio nesrečen. Živo je ločen od žene, brez vsakšega cila. Gda je spoznao Lujziko si je mislo v tistom veselji: Vendar sem najšeo čisto düšo, šteroj mo lahko potožo kelko moje srce trpi!

* gledaj.

** v nevoli.

*** oslobodi.

**** nesreč, nevol.

Večkrat sta prišla v družbi vküp. Ednok njoj je povedao: Stan moje duše je popisan v 7. poglavji pisma sv. Pavla Rimlanom: „Greh je, šteri prebiva v meni.“

Ona njemi je odgovorila: „Vi mislite na 8. poglavje toga pisma, kde je zapisano: „Dediči (herbašje) kralstva božega smo.“ Ka pomagaa ka pravite to meni mladenki. Vi ste vendar tak srečen, ka mate spoved, vi ste katoličan, povete svojemi spovedniki, ka vam leži na srci! O, či bi jez smela k spovedi!“

Pesniki so stopile skuze v oči i je zazvao:

„Hči luteranskoga farara je mogla priti, ka mi je to povedala!“

Njegva duša, štera je že deset let ne občutila blagoslova svestev i je bila spodobna izsüšenoj deželi, je „vidla prihajati angela v püščavo.“

Kak ga je vodila k Bogi.

Vloge so se spremenile. Ona ga je vodila, on je hodo za njov. Zablodo je daleč od Cerkve, daleč od božih stüdencov ga je zapelala pot i kda ga je pitala, kde je prava pot, njoj ne znao povedati. Prosila ga je naj njoj iz svoje velke knižnice posodi papinski katekizem — pa ga ne meo. Ona je sledkar večkrat pravla: „Kda sva se spoznala sem bila jaz že bole papinska kak on.“

S hitrimi stopaji se je bližala Lujzika Cerkvi. Nevidno je stopao ž njov sam Gospod. „Zakaj sem se povrnola v katoličansko Cerkev? Ne so bile tomi vzrok ne knige, ne včenje, ne katoličanski znanci, najmenje pa Klement Brentano. Nišče drugi kak vsmiljenje bože mi je pomagalo k tomi.“ — Jako rada bi šla k spovedi. Šla je k farari i ga prosila naj jo spove. Ne jo je šteo. Ona pa si je poiskala prijatelco i njoj povedala vse svoje grehe, samo da bi njoj Bog odpüsto. Cvela je v miloj lepoti. Kak krožijo zvezde okoli sunca, tak so hodili okoli nje mladenci. Z zaničüvanjom je odvráčala sladke reči razvüzdancov, poštenim mladencom pa je dala znati, ka se nešče ženiti.

Med vsemi je najbolje želo meti Lujziko za svojo ženo, Klement Brentano. V začetki njoj je bio prijateo, nato se je pa vüžgala v njem globoka strast. Stopo je k njoj i njoj povedao svojo želo. Odgovorila njemi je naj na to nanč ne misli. Te odgovor njemi je bio kak nož v srce. Pozabo je, ka se nemre drgoč oženiti. Znao je, ka mladenka žive katoličanski pa močna ljübezen njemi ne dala mira, zato njoj je pravo: Zakaj ste vi ne za istino lüteranka! Ešče ednok jo je proso. Lujzika njemi je odgovorila, ka ne vzeme ne njega i tüdi nikoga drugoga ne. Da bi zatrla v njem divjo ljübezen, njoj je mogeo oblübiti, da se njoj osem dni ne prikaže. Brentano je skoro obvüpan odišeo, a držao je oblübo. Kda sta se tjeden nato srečala, je bio ščista spremenjeni. Med lepimi čarnimi vlsmi so se vidli zdaj tüdi sivi. Bio je bleidi i zmantrani. Močen je bio boj v njegovj düši. To trpljenje njemi je pomagalo vstanoti k novomi življenji. Lujzika ga je vsikdar silila naj se povrne v kat. Cerkev. Kda ga je vidla žalostnoga i slabe vole njemi je prigovarjala: „Ite k spovedi, tam najdete mir i radost.“

Po dugom prigovarjanji je šo ta, kama ga je zvala boža milošča. V februarskom večeri leta 1817. je napravo spoved za celo preteklo življenje. Več kak deset let je že ne bio pri spovedi. Od spovednice se je zdigno veseli i koražen, — začno je novo življenje. Mlada prijateljica je bila jako

vesela, kda je vidla kak je spoved sprcmenila Klementa. Pomagala njemi je tüdi naprej. Štela njemi je biti kak sestra skoz celo življenje. Dala njemi je šteti svoje pesmi. Od teh pesmi je pisao Klement svojemi brati :

„Pošilam ti prepis njenih pesmi i dovoli mi, ka njim napišem par reči na pot. Moreš znati, ka so mi najlübše med vsemi rečmi štere sem kda dobo od lüdi. Kda sem stao razviherjen, preplašen, betežen na düši, skregan z Bogom i s svetom — kak v blodnom spanji med slabim življenjom i sem obväpavao sam nad seбом i sem bio ešče samo kak mrtvec — te se je kak Samaritan smilüvao nad menov žmetno presküšeni detinski düh, šteri je zaspevao te pesmi iz čiste ljübezni do Gospoda, i me je kak človeka, šteri je spadno med razbojnikе, nevedoč vzdigno, pokrepčao i pripelao nazaj k zdravji. Te pesmi so zdobile skorjo okoli mojega srca i skuze so me polejale. Tak so mi gratali te priprosti, čisti glasi nedužnoga srca najdragše ka sam dobo kda od lüdi. S temi pesmami ti pošilam najlübše ka mam, ka me šče zmerom vsako vöro opomina i tolaži. Ali je to moč nedužnoga srca, iz šteroga so privrele, ka me tak genejo? Nikša človeča reč me ne ešče tak genola i vsikdar vse povsedi mi zvoni v vühaj po Bogi nadihnjena pesem.“

V tistom časi je prišeo Brentanov brat v Berlin i se je spoznao z Lujzikov. Pripovidavao je od nüne Katarine Emmerich, štera je bila znana zavolo svetoga življenja i proroškoga düha. Brat i Lujzika sta nagučala Klementa, da je šo k sestri Katarini, ar sta väpala, ka tak dobi ešče več moči za dobro i verno življenje. Klementa je pogled na sveto sestro, štera je kak živa mantrnica že duga leta ležala betežna, močno prevzeo. Tam odnet je pisao Lujziki vnoga lepa pisma. Kda je vido čüdno moč bože milosti, štera je sijala s trpeče betežnice, pri šteroj je presedo večkrat duge vöre, je začno žalüvati nad svojim prešnjim, divjim i grešnim življenjom. I tüdi srčne rane so se njemi celile. Grešna ljübezen, štero je čüto do Lujzike se je v njem spremenila v tiho i nežno bratsko ljübav, v pri-srčno spoštüvanje, s šterim je gledao na Lujziko. Zdaj je vido v Lujziki angela, šteroga njemi je poslaao Bog, ka ga pripela vö iz grešnoga življenja. Pisao njoj je :

„O, neskončno sem srečen, či ti morem napraviti kaj dobroga. I to ne samo zato, ar si tak pobožna, ljübezniva, dobra i puna božih darov ; ne ešče več : ar si se ti smilüvala nad menov, ti si me siromaka brez doma, šteri neve kama položiti svoje glave, prijazno prijela za roko i me vodila k Bogi.“

„Ščem v naročaj Matere!“

Lujzika je bila ešče luteranka. Spoznala se je s katoličanskim dühovnikom Tamberom i od njega je dobila papinski katekizem. V njem je našla to, ka je dugo zopston iskala : našla je jasni i določeni odgovor na pitanja, štera neso dala mira njenomi srci i njenoj pameti. Gospod je močnejše poklonkao na njeno srce. Zbrala je vse moči, za zadnji stopaj, ka prestopi prag Cerkvi i v tom boji je zaspevala :

Viher, ki tü kraljüje,
v srca globini odjeküje,
oh, Oča, to boli!
Gospod, bolest zadüši,
skuzne oči posüši
in z grobom je pokrij!

Kak žmeten boj! Tüdi nad njov se je spunila napoved: „Što šče iti za menov, naj vzeme križ na svoje rame . . .“ Lujzika je znala ka de morala, či stopi v katoličansko Cerkev, zapüstiti mater, štero je tak pristrčno ljübila, ka de se mogla ločiti od vseh prijateljic i od roda; ka do jo vsi ki so jo dozday ljübili, sodili. Zadnje dni novembra 1818. leta je kak dvajsetletna mladenka zapisala v svoj dnevnik: „Nemrem ostati duže v püščavi, v šteroj hodijo i blodijo zgüblena deca, ki so odbežela iz materine hiše. Iščem rojstno hišo, ščem v naročaj Matere, vej jo ešče poznam po glási: povrnem se v katoličansko Cerkev!“

Ednoga večera se je sprehajala med ogradi i tiho spevala staro pesem:

Vi oblaki Ga rosite
ali zemla naj Ga da,
ve nebesa Ga pošlite
Izveličara sveta!

V toj samoti je sklenila: prle kak mine to leto bom katoličanka! Nišče ne je znao za njeni sklep. Kak se je začüdila, kda je dobila dva dni nato od Klementa pismo, štero je nareküvala (v pero pravila) sestra Katarina: „Sklep, šteroga ste te spevali naj nas vodi celo življenje! Angel varivač vam je zašepetao v srce to pesem i te sklep.“ Klement, šteri je pisao, je ne razmo te reči, čiravno je poznao Lujzikine boje i njene želje i je molo za njo i njoj davao koražo naj stopi v katoličansko Cerkev. Sestra Katarina pa je v dühi vidla mladenko med ogradi i njeno ubogo srce. Klement je pisao: „Sestri Katarini je maloštero človeče srce tak ljübo i tak blüzi kak srce te mladenke, ki išče Boga. Ona stoji pred njenimi očmi, ona moli za njo. Na žmetnih potaj se drži Jezusove roke i on jo ne püsti več.“

Dober pastir je ne povrže! Kda je bila ešče dete, je hodo za njov po ostri potaj; zdaj pa je stao pred njov — že ga je vidla — i jo je zvao, naj ide za Njim. Zgüblena ovčica je čüla:

Zveličara sem tü spoznala,
pred menov je v milobi resnoj stao,
za njim sem le pogledüvala,
mi düša zanj je vzplapolala,
i srklala ljübezniboli kal.
Oko se mi je zaskuzilo,
kda sem postala njega pozni gost,
koleno je pred njim klonilo,
srce njegovo krv je pilo
i z njov je srkao čistost i svetost.

7. decembra 1818. je Lujzika šla ob prvim k spovedi. Ka je te večer čütilo njeno srce, je povedala v pesmi, štero je napisala prle kak je stopila k spovednici, na čast našoj velkoj sestri, svetoj Mariji Magdaleni:

O daj mi žalost svojo,
o daj mi, daj skuze,
naj se z zvestobo tvojo

ljübezni ogenj vžge!
Dokeč novo življenje
z besed mi teh vzbrsti:
Le pojdi, — odpüščenje
što ljübi, zadobi!

Na svetek Brezmadežne je bila obrpvim pri svetom prečiščavanji. Z nikim ne je gučala od toga srečnoga dneva i vseedno njoj je Klement pisao te den, da je sestra Katarina dariuvala za njo vse trpljenje toga dneva i vse molitvi kak tüdi vse svoje veselje i pravila na to:

„Zadosta je bilo, to de pomagalo.“ I Klement je ešče pripisao:

„Sprejmi miloščo v toj vöri, na den 8. decembra, na svetek Brezmadežne Marije, na svetek, šteroga nesmiš nikdar pozabiti!“

Po žmetnoj i trüdupunoj poti je prišla Lujzika k kat. Cerkvi i stopila srečna v njeni lepi hram, v skrivnostno občestvo vervajočih. — „Stopila sem v cerkev ne zavolo zvünešnje lepote svetih opravil, ešče menje zavolo mehke čüvstvenosti; ne zato ar je srce tak štelo, liki zato ar sem jasno spoznala ka je katoličanska Cerkev, tista štero je ustanovo Kristuš. I to spoznanje je bilo tak močno v meni, da sam morala napraviti te stopaj i bi ga napravila čiravno bi me kakšteč mantrali i tüdi či bi mogla dati zavolo toga jezerokrat svoje življenje. Bog me je spoznao za vredno da njemi morem darüvati svoje velko trpljenje, ar sem mogla zapüstiti svojo srečo, imanje i vse ka senj ljübila na tom sveti... Posebno žmetno mi je bilo, da je zavolo mojega spreobrnjenja, bila proti meni moja mati, štero sem tak vrčno ljübila.

Trpljenje za Jezuša.

Mlada spreobrnjenka je mogla oditi iz rojstne hiše. Mati i bratje so njoj ne dali več mira. Šla je slüžit. Na sprotoletje 1819. je odišla Lujzika z domi. S skuznimi očmi je zdignola roko v slobod rojstnoj hiši, dragoj mami i ljübitim bratom. I iz srca njoj je privrela žalostna pesem:

*Kak bridko je iti na pot,
či te düša vleče nazaj,
i če ljübo materno oko
skuzno gleda za tebov!
I beli robec te pozdravla,
kak trepeče i plapola
šče dugo, dugo, vso pot . . .
i šče v senjah zablesti . . .*

Pa naskori ne njoj je pomirilo srce, ar je za to ka je mogla zapüstiti dobila v kat. Cerkvi neskončno več: „Našla sem prijatela i materno hišo i domovino!“

Lujzika je šla za vučitelco k kneginji Salm — Reifferscheidt v Münstri. V kratkom časi se je tiha i ljübezniva mladenka vsem priljübila. Knez G. šteri je prebivao dugši čast v tom gradi, je 22 let staro Lujziko, zavolo njene posebne lepote i miline tak vzljübo, ka jo je šteo vzeti za ženo. Tüdi njegov oča, šteri je poznao pravo i čisto sinovo ljübezen do nje, jo je proso naj njemi spuni srčno želo. Lujzika pa se je prijazno i

nežno odpovedala bogatomi mladenci. V svoj dnevnik pa je tiste dni zapisala: „Tak dugo sem iskala Kristuša — ali naj ga zdaj, njega svojega zaročnika zapustim?“

Lujzika se je zdaj ešče bole spoznala s sestrov Katarinov Emmerich. Bila njoj je vdana i hvaležna vučenica. Pri posteli te svete trpinke se je navčila vsikdar bole prisrčno živeti s Cerkevjav; priprosta sestra njoj je pokazala kak čudovito gospodari boža Previdnost v življenji celih narodov i kak skrbno vodi i krepča katoličansko Cerkev. Tü je spoznala skrivnostno zvezo med Bogom i našov dušov. Vüžgala se je v njoj žela priti ešče bliže k Bogi. Prijateljica njoj je tanačivala, naj po detinski zavüpa v Boga i nihá, naj jo On vodi za roko.

Da bi se s Kristušom ešče bole zdrüžila, je v maji leta 1820 oblübila, ka njemi šče v čistosti i ljübezni slüžiti vse dneve svojega življenja. Zaročila se je s Kristušom i vznak toga je nosila do smrti prstan na roki. Ar je sklenola ne se ženiti, je posvetila vse svoje moči i skrbi srmaškoj deci i Bogi na čast. Bila je stara te 22 let.

Dühovno življenje.

Lujzikino dühovno življenje je bilo vsikdar bole i bole bogato. Ka pa je to „dühovno življenje“? To pomeni, ka človek celi den od jütra do večera, živi, dela, misli, guči — tak kak či bi stao poley njega Bog, tak kak či bi ga prehajao boži Düh i njemi razsvetüvao srcé, pamet i volo. Da se človek tak približa Bogi, mora iti po treh potaj, štere so lepe na veke: po poti molitvi, posta i dobrih del. Lujzika je trdno hodila po teh potaj. Tesno se je oklenila Cerkve i je živela z njov skoz celo leto. V adventi je s Cerkévjav čakala prihod Zveličarov — na božič je premišlávala i se veselila, ka smo po rojstvi Gospodovom postali sinovje božega kralstva. I v posti je vsakši den premišlávala krvavo pot Boga-človeka, šteri nas je odrešo s svojov smrtjov i nam odpro pot v cvetočo večnost. Vüzem — svetek zmage! Risali — kda boži Düh obime i prehodi apoštote i celo Cerkev i jo napravi nikak novo, jo vodi naprej skoz stoletja i je ne bo zapüsto do zadnjega dneva. Düh Stvoriteo, šteri živé i dela v Cerkvi i jo očiščava, jo varvle zmot i njoj davle skrivno moč, da nikdar ne opeša.

Cerkveni svetki so bili za Lujziko svetki njenoga srca. I v tom življenji združeni s Cerkevjav je najšla skrivnostno i velko veselje, tisto veselje, štero nam da boža milošča i štero vživajo samo Bogi vdane düše.

Pa na vedrino njenoga neba so priplávali čarni oblaki. Prišli so boji. Velke sküšnjave so začnole stiskati njeno srce. Njena mlada düša, štera je kak sloboden ftič štela zleteti k Bogi, je bridko občütüla, kak strašna je moč kmice, kak močno je človek nagnjen k grehi. Liki ne je obvüpávala. V žalostnih pesmaj je tožila Bogi svoje bolečine. „Zakaj si me zapüsto, zakaj si skrio svoj obraz zdaj kda sem kak dete, štero ne ve hoditi?“ Tak toži. Liki to je ne tožba obvüpanoga človeka, to je žalosten zdihlaj krščanske düše, štera vidí visiko na nebi večni posvet, šče k njemi — pa opeša nad prepadi i zove na pomoč i ponizno plače i vüpa vsikdar na novo . . . „Ka li ščeš, ka trepečeš, srmaško neutoljivo srcé? Bodi mirno, Bog te vodi!“ V teh žmetnih vörah je šla mladenkina düša k Materi večnoga i je prosila:

Ždigni se pred mojimi skuzami
o Marija, zvezda morska,
k tebi z vročimi želami
hrepenim, o Majka boža.

Tebi vse bom potožila,
ka mi duša žalosti,
k tvojim nogam položila
bom vse svoje revne dni.

Blažena ti med ženami!
Gori nad menov bediš,
i s presvetimi rokami
vse mi skuze posüšiš!

Boji in zadnja zmaga.

V teh zmetnih notrašnjih bojaj se je njena duša vtrdila, bila je bole čista i ešče bole združena z Bogom. Pa ešče močnejša i čistejša je mogla postati, ar so jo čakali ešče velki boji.

Kda se je Lujzika odpovedala mladomi knezi, šteri jo je šteo meti za ženo, je mogla zapüstiti svojo službo. Vzela je k sebi najmalajšega sina svoje pokojne sestre i ga je gori hranila. Kda je natelko zraseo ka ga je lahko dala v zavod, je mislila ke se njoj je spunila najsrčnejša žela: ka de lahko šla v klošter. Razdavala je že svojo obleko siromakom, poslala domo srmaško deco, štero je včila, si dala zrezati lepe vlase, ar njoj je prednica vsmiljenih sester oblübila, ka jo vzeme v klošter. Pa človek obrača, Bog pa obrne. Lujzikin svak, oča dečaka, šteroga je ona vzela k sebi, njoj je zaprotio, ka dečaka ne niha v katoličanskom zavodi, či de ona šla k nünam, liki ga vzeme domo i njemi ne dovoli biti katoličanec. I tak je Lujzika zavolo toga, ka bi rešila to mlado dušo, ostala med svetom. Pa tüdi tü je živela kak usmiljenka. Celo svoje življenje je molila, včila srmaško deco, vodila zavode za srmake i skrbela za zapuščene betežnike. Trinajst let je romala po sveti, daleč od doma. Dugo so jo domači ne šteli vzeti v rojstno hišo. Zavolo toga je jako trpela.

S časoma so se pa domači le malo spremenili. Mati i hči sta se po dugih letaj pa obinoli i tekle so skuze odpuščenja. Lujzika je prišla vsa srečna nazaj v materno hišo. Dvorila je staroj mami v njenom dugom betegi. Stala je pri njoj na njeno zadnjo vöro i njoj zatisnola oči.

Lujzika je bila že v lepих ženskih letaj, kda jo je vrli i pošteni doktor A. próso, naj bi bila njegva žena. Povedala njemi je, ka je posvetila svoje življenje Bogi i srmaškim betežnikom. To svojo službo je verno spunjavala do smrti. Duga leta je s posebnim veseljom i ljübeznijov skrbela za umobólne (nore). Na starost si je zbrala v mesteci Wiedenbrück malo hišico i je živela tam za betežnike i srmake, med molitvijov i pesmami. Večkrat jo je poiskalo tüdi tam trpljenje. „Navajena sem nesti svoj križ k Bogi; tam pred tabernaklom je tihi koticék, tam gučim z Bogom, njemi vse potožim i se potolažim.“

Tiho so njoj tekla leta . . . Vlasje so postali beli kak srebro, cvečeci obraz je postao žuti i stari. Samo srce je ostalo mlado in je ljübilo Boga i vse ljüdi i celo bože stvarstvo do zadnjega vdarca.

V sivoj starosti je Lujzika zaspevala zadnjo pesem, predsmrtnico :

„Zdaj mo šla spat
sladke senje senjat —
sem v mladosti pela.
Skoron smrt poreče:
„Zaprem ti oči gasneče,
starica uvela!“

*

Gospod, tvoja dekla je trūdna,
vzemi jo v svoj mir!
Tü na zemli ne pokoja,
pozovi me, večni Pastir!

I kda bo srce koprneče
polagoma henjalo biti,
tedaj, moj sladki Jezuš,
mojoj duši proti se popašči!

Vzemi jo v svoje roke,
ubogo, sivo ftico,
nesi jo Mariji,
ubožico, sestrico —
da bo v božih dvorih
njoj veselo pela,
da bom vsikdar njena
golobica bela!

Nekaj dni nato je Bog poslušno njeto prošnjo i je sprijao v svoje naroče ovčico, štera je dolgo bila zgüblena i je nato verno hodila za njim do zadnjega dneva.

Lisica je pa snehica*

Prekmurska narodna.

Lisica je pa snehica
Tralalojala!
Ona je lahko snehica,
Tralalojala,
Da fajn košnati repek ma,
Pa lahko hižo pometa
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Kosek je pa mladoženec
Tralalojala!
Pa on je lahko mladoženec,
Tralalojala,
Da fajno čarno süknjo ma,
Poglejte, kak se njem šika
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

* To narodno pesem nam je spisala hči pokojnoga gorečega našega narodnjaka Horvat Štefana (Glavača) iz Trnja, Antonija Horvat, zdaj žena našega vrloga širitela, Denša Ivana v Chicagi. Spisala jo je ešče kak dekla, gda naša Slovenska Krajina ne bila ešče določena za novo državo i v tom zburkanom časi je podpisala pesmico z temi rečmi: **Živela Jugoslavija.**

Žuna je posnehalja
Tralalojala!
Pa ona je lahko posnehalja,
Tralalojala,
Da fajno žuto janko ma,
Poglejte, kak se njoj šika,
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Slaviček je starešina
Tralalojala!
Pa on je lahko starešina,
Tralalojala,
Da fajni glasen gutek ma,
Pa spevle ešče si iz sna
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Srna je posvarbica
Tralalojala!
Pa lahko je posvarbica,
Tralalojala,
Da fajni zeleni venček ma,
Poglejte, kak se njoj šika,
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Škvorjanček je pa družban
Tralalojala!
Pa on je lahko družban,
Tralalojala,
Da fajne drogne noge ma,
Pa lahko skače semota
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Sraka je pa küharca
Tralalojala!
Pa ona lahko küharca,
Tralalojala,
Da fajni beli förtek ma,
Poglejte kak se njoj šika
Trala; tralarala, ralarala, tralalojala.

Zavec je pa pozvačin
Tralalojala!
Pa on je lahko pozvačin,
Tralalojala,
Da fajne duge noge ma,
Pa lejko skače semota,
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Maček je pa jager
Tralalojala!
Pa on je lahko jager,
Tralalojala,
Da fajne bistre ma oči
Pa lahko cila na miši
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Vuk je pa mesar
Tralalojala!
Pa on je lahko mesar,
Tralalojala,
Da fajne duge škrample ma
Pa lahko kožo dolškraba
Trala, tralarala, ralarala, tralalojala.

Stare navade i šatringe.

Na **Janošovo** (Gjanošovo) na Krajni jarijo (gjarijo) s pametnicov. Na Janošovo blagoslovljeno vino kravi davajo na krūhi, či je mleko zgūbila. (To je šatringa, štera se ne sme gordržati. Vr.) — Janošovo vino shranijo, pijejo, či je boda. Tak delajo v Šalovcih.

Na Janošovo friškivajo s krbačom. „Friški, friški. Ždravi, zdravi bojte v etom mladom leti“, pravijo v Budincih. „Friški, friški, zdravi, zdravi bojte v etom mladom Janoši“, pravijo v Dolencih.

Na Krajni inda sveta so se ešče stari bili, ešče na mešnoj poti. Stari Vorga so si zato hlače s slamov napali, ka jih ne bi bolelo. Na Janošovo so odebirali občinske sluge (maloga rihtara, vahtara).

Na Jürjovo hrastovo vejko devajo vu okno, vu pšenico v sobočkoj fari i okolici. Na Jürjovo predvečer v Törnišči cmere — brezovine vejke — nesejo na njivo vu pšenico, vu len, doma cmer opičijo na okna, na vrata, na gnoj. Ščipek v ništernih krajih na vrata denejo. To vse proti comprnicam. Ar je to šatringa, se ne sme gordržati.

V nedelo, kda so k meši zazvonili, je stara s kühajcov z rogatala po lapicki (piskrenta velka skleca, liki lavor). Krapance, krote so naprej prišle, mleko nalúčale vu lapicko. Baba samo notri sipala melo, zmesila i pogače pekla. Tak so negda vervali v Dolencih i indri. A ta šatringa se več ne verje. Ravnotak ne, kak se negda v Ižakovcih gučalo.

Vu krotaj so compernice. Compernica podoji kravo, krava betežna grata, mleko pa krvavo. Te comprnice se spravijo v krote. Te pet škrampljnov majo. Bujti je ne more. Či bi jo včasi na sto falatov razsekali, vküp se spravi. Na takšo kroto ne slobodno plüvnoti.

Na Lucijovo v Dolencih po Lucinji hodijo, po kokodakanji hodijo. Na Lucijovo kokodačejo, naj bi kokoši dosta nesle. Rano, že ob štiraj pridejo, drva (dve-tri prekoli) lúčijo pred dveri. Dobijo zato peneze, grúške, jaboka. Nego zdaj že kradnejo tudi drva.

Na drvotani vzemejo drva, pa domo bežijo, ka bi njihove kokoši bolje nesle. Števeki žena pravla, naj skalje ali prekol lúči na sedalo. Bogo je i nikdar so prej ne telko jajec meli. Se zna, da ne od toga. V šoli sam pito, si ti kokodako? Mene bi že cmárilil (pregnali), da sam že veliki. Deca etak kokodače: „Kokodák, kokodák, Bog daj, da bi vaše kokoši telko jajc mele, kak je vu morji, (vu grabi) kamenja, na drvotani skalja, kokodák. Bog daj, da bi vaše krave telko mleka mele, kak vu morji (vu grabi, vu stüdenci) vode“. Po tom drva prinese deca vu kühinjo. Tak delajo v Šalovcih. Deca vöni na trnaci začne: „Kokodak, Bog daj, naj vaše kokoši telko jajc znesejo, kak na poštiji (velka cesta) kamenja, naj majo vaše krave telko mleko, kak vu mlaki vode, naj bodo vaše svinje tüche, da ne do mogle z hleva. Kokodák. Kikiriki.“ Tak žele deca v Búdicnih.

Večer pred Lucinjo hodi Luca. Ženskina podoba, vu bele prte zasükana, štera ma lice s robcami zakrito, na glavi so pa roglovje iz perja. Tak je oblečena i sprevodnica. Vu rokaj nosi tanjer, na njem svinjske oči i vile. Vu hišo stopi i muvi: „Boga moli, Boga moli!“ Deca navadno moli. Onomi, ki ne šče moliti, se prepreti, da njemi oči vöpüsti. — Na Lucinje so inda sveta žene ne šivale, ne prale, ne prele, krúha ne pekla. Žene ne sle k sosedi, da če bi šle, bi kokoši ne nesle, svinje ne jele v tistoj

hiži, kam bi prišle. Ta šatringa je bila negda v lžakovcih, a ne čüti, da bi se več gordržala. Po Lucinji hoditi, pa je dovoljeno.

Kačec, kač korono ma. Bela je ta, liki srebro. Korono kače delajo poleg vodine, na sunci, na kamenji. Stari ljudje znajo pripovedavati, da kače vküp hodijo. Stari logar se je ednok vu sühom potoki namero na kače, kda so vu okrogli glave vküper držale, telo i rep vu kolombar zasükano mele i redile kačeci korono. Za eden hrast se je skrio. En čas je gledao, potom med nje strelo. Kače so pobegnole, kačec pa v kolombari po sühom potoki odleto s takšov silov, da so od kamenja iskre letele. — Kačec se rad koplje, a gda se koplje, korono na sühom neha. Či bi njemi korono štoj vkradno i jo k svojim penezam djao, bi njemi nikdar ne sfalili, kak šteč bi je vkraj noso. Tak se guči v lžakovcih. Kač (na Krajni), Kačec (v Törnišči) jaboko ma vu gobci. Zlato je to. Žmetno njemi je vzeti. (Kač mora vodena kača — Natter — biti, ona ma na glavi žute fleke.)

Kače. Ništérni radi pred Jürjevom lovijo kače i žive vu jeci denejo. Proti protini so prej dobro vrastvo. Kači pri toj priliki s kleščami vzemejo jezik i ž njim srp, koso zbrüsijo. Tak pravijo, ka sta vsikdar ostriva. Nego či se štoj s takšov kosov ali srpom vreže, rana se razčemeri i žmetno zaceli. Kočiške kačji jezik vu bič spletajo, naj njihovih konjov nišče ne zgrabi. Či kača žabo ceca i či jive štoj z botom razloči, celo kačo buje, velko moč ma te bot. Kakšteč se dva lübita, či se njeva s tem botom dotekneš, razodideta. Tak se gučalo v lžakovcih. Vsaki zna, ka je to ne istina.

Či što prve vidi mrtvo kačo, kak živo, nemaren de; či pa živo prve vidi, živ, friški de. V Nedelici se tak trdilo, a nišče ne verje te šatringe.

V. Dolenci.

K. J.

NEGDA VU STARIH ČASAJ . . .

Narodna.

Negda vu starih časaj
Je prav lüšno bilo:
V krčmo sam rad zahajao,
Gde vince se pilo.
Komaj si ženo zebrao,
Jo morem zapüstit',
Casar mi je pükšo dao
Ga morem slüžiti.

Tri leta so minola,
Kapitan pa mi je djao:
„Za tvojo verno slüžbo
Jaz bom ti obšit dáo.
Oj dečkec mlad, oj dečkec mlad,
Pri meni bio si fest soldak,
Pri men' si sükao sablico,
Doma pa lübi ženico.“

Akademik F. B.

Mi zidamo Bogi na čast.

Malo štera krajina je v zadnjem časi postavila telko zidin v verske namene, kak naša krajinica. Občudovanja vredne so šume, štere je darivalo naše ljudstvo v ništernih vesnicaj za božo čast. Če pa pogledamo po vrsti konči glavne zidine, podignjene pa namenjene božoj službi, vidimo na njij dosta dobrega pa tudi precu slaboga. Ništerni ljudje so preveč zadovolni s tem, ka so napravili, drugim se pa pá nikaj ne vidi. Vsakši pa misli, da je tisto, ka se njemi vidi, ščista dobro, tisto pa, ka se njemi ne vidi, je pa nikaj ne vredno. Malo je pa takših ljudi, šteri bi zaistino znali, ka je dobro pa ka slabo, ka je lepo pa ka ne lepo, ka služi svojemi nameni pa ka ne služi svojemi nameni.

Či si ščemo, na kelko je mogoče pravično sodbo napraviti od naših novih verskih zidin, moramo na več reči paziti. V prvij vrsti moramo paziti, da odgovarja hram, šteri je namenjeni za božo službo, cerkvenim predpisom pa zakonom lepote. Tak na eno, kak na drugo se dostakrat premalo pazi. Vsaka vekša cerkev ma svetišče, to je prostor za glavni oltar pa za duhovščino, la djo, to je prostor za ljudstvo, korus za orgole pa pesmare, torem za zvone pa sakristijo. Vsakši te prostor, posebno ešče svetišče pa ladja, ma gotove cerkvene predpise, na štere mamu dužnost strogo paziti. Ravno tak so posebni predpisi, kakši mora biti glavni oltar. Če na te predpise dobro pazimo, se navadno posreči zidanje cerkve tudi v umetniškom pogledi. Vsi cerkveni predpisi, šteri se nanašajo na hižo božo, so najmre takši, da umetnosti ne zavirajo, nego njeno lepoto ešče podignejo.

Največ slaboga napravimo pri nas ešče v umetniškom pogledi.

Cerkev.

Cerkev je hiša boža, bivališče Najvišišega na zemli, kraj, gde se opravla za vsakšega krščenika najvejša pa najsvetejša skrivnost, nekrvavo ponavljanje Zveličitelove daritve na križi. Cerkev je tudi prostor, gde se zberajo verniki, da poslušajo reč božo, prejemaajo sveta svestva, cerkev je kraj molitve, pokore, vretina nešteti nadnaravnih dobrin. To je katoličanska cerkev.

Naša cerkev ma neizmerno lepo pa globoko vsebino. Zato se ločijo zidine naših cerkvi, ne samo od drugih svetnih zidin, nego tudi od cerkvenih zidin druge vere. Včasu se čuje, posebno v naših lüteranskih krajinaj, da papinci preveč kinčijo svoje cerkvi, lüteranske cerkvi, da so bole proste pa zato lepše od papinskih. Vzrok tomi, da katoličani bole krasijo svoje cerkvi kak lüterani, je ne v tom, da bi se radi katoličani s svojimi cerkvami bole štimali kak ljudje, šteri so ne katoličanske vere, liki vzrok tomi je namen, šteromi služi katoličanska cerkev.

V katoličanskoj cerkvi gori noč pa den vekivečni posvet, znamenje, da prebiva v njoj noč pa den vekivečni Gospod, šteromi je cerkev podignjena. V oltarskom Svestvi je Jezuš naš, mili Zveličar skrivnostno na zemli navzoči med svojimi vernimi. Ravno zavolo toga trajnoga božanskoga prebivanja pa zavolo najsvetejše daritvi, štera se opravla v cerkvi, nigdar nemremo praviti, da je štera cerkev za svoj zvišeni namen predrago

okinčana. (Če Zveličiteli vse svoje damo, šče premalo smo dali. On je neskončne vrednosti. Kinč, krasota katoličanski cerkvih ide Njemi, neskončnomi Veličanstvi. Ki Njemi ne vošči, gda ma, s tem prizna, ka ga ne poštuje zadostno. Te misli zvirajoče iz verske istine raztolmačijo pitanje, zakaj krasimo mi katoličanci svoje cerkve, kak najbole li moremo: Jezusi včinimo to, ki je naš gost. Vr.)

Pa če pomislimo zdaj na zvišene namene, šterim naj služi zidina cerkvi, lejko spoznamo, da se mora takša zidina podignoti Bogi na čast z najvejšov skrbnostjov. Cerkvi ne zidamo v svoj časovni, nego vekivečni hasek; ne sebi na čast, nego našemi najvišišemi Gospodari. Pomisliti moramo, da ne zidamo cerkvi za to, da bi se z njov štimali pred drugimi, da bi jo gledali pa se razveseljavali nad njov. Šteri s takšega namena zidajo cerkev, tisti so svojega dara ne prinesli na boži oltar, liki sebi.

Dnesden ljudje strašno radi pozabijo, za koga zidajo hišo božo. Mislijo, da obrvim zato, da se pred svetom pokažejo, da oni tudi nekaj zmorejo; obrdrugim pa zato, da se v njoj lahko konči vsaki svetek malo razveselijo. Zato dostakrat vidimo, da postavijo ljudje zidino, štero zovejo za cerkev, služi pa pravzaprav njim samim za nekakšno gledališče. Če jo človek pogledne odzvuina, nema na sebi nikaj drugo cerkvenoga, kak križ na špici torma, od znotra pa kup kričeče pofarbani desk, celo goščo papernatih rož, k tomi prižgejo te ešče edno trumo električnih pa drugih posvetov pa se te veselijo tomi, kak se to vse lepo švefi. Taksoj cerkvi človek težko prizna, da je to kraj molitve, pokore, vretina milošče, kraj daritve pa prebivališče Zveličitelovo.

Zato če ščemo samo v glavnom preglednoti lastnosti cerkve, štera povsem služi svojemi nameni, paziti nam je na sledeče: Že po svojoj zvunešnjosti naj ma cerkev znak bivališča božega, gda pa stopimo v cerkev, moramo meti občutek, da smo stopili v hišo božo, našo prvo pazljivost po naj zbudi oltar. Človeka vsigdar kelko telko prevzeme prostor, v šteroga stopi. Če stopi v zamazano, zakajeno krčmo, se zasenci nikelko tudi njegova diša. Dostakrat včini v takšem mesti tudi kaj takšega, ka indri nigdar ne bi včino. Če pa stopi v lepo veličastno dvorano, se njemi diša razširi, čustva poplemenitijo. Plemeniti prostor napravi tudi človeka plemenitoga.

Bole plemeniti prostor, kak je ravno cerkev, težko najdemo; ravno tak si težko mislimo kraj, gde naj ma človek lepša pa plemenitejša čustva, kak pred oltarom, v tesnoj bližini Božanstva. Zato naj bo cerkev takša, da se od vsej strani vidi oltar. Naj ne bo pretemna pa tudi ne presvetla, da ne moti človeka v pobožnosti. Okna naj bodo tak visika, da se skoz njih vidi samo nebo. Ne je glavno, da je cerkev na obej strani strašno napunjena. Glavno je, da je velki oltar, kraj daritve pa stalne navzočnosti Božanstva, zaistino dragoceni. Cerkev naj ma ob strani kelko mogoče malo oltarov pa podob. Malo je čudno v taksoj cerkvi, gde vidi človek deset Marij, če se obrne nikelko okoli. Čast, biti Mati boža, je dosegnola na zemli samo edna žena. Pa da skažemo toj čudovitoj ženi primerno čast, njoj postavimo v cerkvi poleg velkoga najlepši oltar. Či je mogoče je ešče primernejše, če je postavljena ob strani posebna kapelica za Marijin oltar, pa je te tam zednim lejko tudi boži grob. To naj se lepo napravi, pa se skaže Materi božoj dostojnejša čast, kak pa či se postavi na vsakši steber

po ena slaba Marijina podoba. (Skrivnosti Marijinoga življenja pa lahko majo posebne spomine v cerkvi. Vr.)

Cerkev naj izraža že po svojoj zidavi kakšo lepo versko miseo. Zato, gda ščemo zidati cerkev, naj napravi načrte za njo pravi umetnik, ne kakši fušar, šteri poleg svoje male znanosti dostakrat niti nikše vere nema. Inda so jako veliko skrb obračali na to, da je bila cerkev umetniško zozidana, pa, da je v vsem odgovarjala cerkvenomi dūhi. Dnesden se pa lūdje dostakrat v krčmi vkūp spravijo pa se pogodijo s tistim, šteri zna naj bole kričati pa šteri je najfalejši, da njim zozida cerkev. Kakša bo cerkev pa kakša mora biti cerkev, to pa nevejo ne tisti lūdje pa ne tisti mešter. Pa gda je cerkev zozidana, te niti v pamet ne vzemejo, da skoro ravno tak vō vidi, kak tisti kraj, gde so se pogodili za cerkev, — samo, da ma ešče tōren dozidani.

Cerkvi ne zidamo sebi, nego Bogi na čast, ne za edno leto, nego za stoletja. Če mamō mi v našoj krajini starinske cerkvi, šteri dnesden zavolo nūjve umetniške vrednosti niti podirati nesmemo, pazimo, da bodo te cerkvi, štere zidamo mi zdaj, govorile za sto let od naše vernosti pa izobraženosti, ne pa od naše malobrižnosti.

Oltar.

Oltar je v cerkvi kraj daritvi, kraj stalnoga prebivanja Zveličitelovoga. To je poglavitni prostor v cerkvi. Brez oltara je cerkev ne cerkev.

Prvotno je bio oltar samo mesto za daritev. Božanstvo so v stari časaj shranjūvali v posebnih dragih posodicaj, štere so visile pred oltarom kak večni posvet. Mele so te posode, štere so bile iz srebra ali zlata, navadno obliko goloba, ali ribe, ali kaj spodobnoga. Sledkar so meli za Božanstvo na ednoj strani oltara v zidi poseben okenček, šteri je bio ravnotak lepo okrašeni pa se je zaperao. Zvali so ga za „božo hišico“. Pri naših starejših cerkvaj se ešče vsešerom lejko vidi takša boža hišica. Dnesden pa mamō Božanstvo skranjeno v tabernakuli sredi oltara.

Da more biti oltar za svoj najsvetejši namen v cerkvi, kak li mogoče lepi pa dragoceni, se razmi. Oltar mora meti sto (menzo), to je prostor za daritev, pa tabernakul ali šatorček, mesto, gde se čuva Božanstvo. Nad tabernaklom je malo nebo, gde se izpostavi Svestvo. Na vsakoj strani so sveče, ki se rabijo pri božoj službi, navadno tūdi podobi dvej klečečih angelov, šteriva znamenūjeta, da prebiva v tabernakuli Gospod, šteroga mi molimo.

Vse druigo, ka se dnesden sklada na oltar, je nepotrebno. Vsa tista visika, z vsem mogočnim obklajena stena, je ne oltar. Oltar tvorijo menza pa tabernakul. To naj bo kak najlepše pa najdragše izdelano, pa či ščemo meti kcoj ešče dva lepiva angela pa sveče, štere itak morajo biti na oltari, mamō popun lepi oltar. Če smo bogati, lejko okrasimo kak najlepše tūdi steno za oltarom, liki to je ne več potrebno. Glavni naš pogled more iti na tabernakul, ne pa na steno za njim. Dnesden pa napravijo največkrat za oltar telko najrazličnejših podob, da človek mora iskati, gde je pravzaprav tabernakul. Kakše modre glave, štere nevejo komi slūži oltar, rade postavljaje velke, visike oltare, napunjene z vsem nepotrebim tak, kak kūhinska kredenca, pa se te veselijo tistomi pofarbanomi pa pozlačenomi kūpi. Či pa človek pogledne pri takšem oltari tabernakul, ka je edino glavno pa potrebno, vidi, da je to ščista navadna, slaba, pofarbana kišta.

Takši oltar je ne postavljeni Zveličari za prebivanje pa darüvanje, liki lüdem v razveseljavanje. Či smo pa ednok postavili v istini dragoceni tabernakul pa menzo, te mamó pravico tüdi steno za oltarom lepo okrasiti. Paziti pa moramo, da je to delo lepo, umetniško, ne kričeče, pa ne bole povdarjeno, kak menza pa tabernakul, štero sta glavni dela pri oltari.

Kak so nastanole starinske slavne cerkvi?

Stare mogočne indašnje cerkvi, štere mi dnesden občüdujemo zavolo njüve veličine pa lepote, so večkrat precí nači zidali, kak mi zdaj. Lüdje so dobro premislili, kakšo cerkev ščejo zidati, pozvali so kakšega glasovitoga umetnika, šteri njim je napravo natenčen plan, nato so pa začnoli zidati, kelko so mogli. Navadno so zozidali najprle svetišče. Zozidali so to ščista po plani, kak li mogoče najlepše pa najdragše, či so meli zádosta peněz, so postavili tüdi včasi oltar, dragi pa lepi, strogo po umetnikovom načrti, od ene strani šo pa napravili začasno steno. S tem prostorom so bili dugo let zadovolni. Gda je pali prilika nanesla, da so meli zádosta peněz, pa so na prve stroške že nikelko pozabili, so vzeli pa v roke načrt pa zozidali ladjo, za dober čas sledkar pa korus i tören, vse po tistom načrti, šteroga njim je napravo umetnik. Na ednok je samo stala pred njimi lepa, veličastna, umetniška cerkev, v vsakšem, tüdi najmenšem deli kak li mogoče skrbno zdelana. Zgledala je tak, da bi zrasla, četüdi so jo zidali vnogo let, ništerno po več sto let. To pa zato, ka so meli načrt (plan) lepo shranjeni pa so zidali celo zidino po njem.

Nas je pa dnesden sram, či v par mesecaj ne zozidamo cele cerkvi, pa ne postavimo notri vse oltare pa orgole pa zvone vse naednok. Zato je pa to, ka tak hitro postavimo, dostakrat telko vredno, da v par letaj že vse popoka pa se vse spokvari. Poleg pa radi modrujemo, da dnesden več sploj nemogoče takših cerkvi zidati, kak so je inda zidali. Kaj ne! Samo znati trbej kak, pa volo trbej meti.

Naše nove cerkvene zidine.

Poglejmo zdaj na kratko ništerna naša dela, štera so bila nedavno postavljena Bogi na čast, da nam bo mogoče pri večih delaj spoznaniti, ka je pri nij dobroga, pa ka slaboga. Prvo vekše delo te vrste v našoj krajini je bila sobočka cerkev. Da so pa to delo domači gospod kanonik natenko popisali že v Marijinom listi, se mogoče od nje v drugoj priliki kaj spomenemo. Ravno tak so ešče ništerna menša dela, kak kapela v Lipovcih, na pokopališči v Dobrovniki, malanje dobrovniške cerkve, liplanske kapele, s šterimi se mislimo spomniti pri drugoj priliki. Drugo pa, ka je do zdaj že zozidano, eli se pa ešče zida, si nakratko poglejmo. Z gledanjem pa s spoznavanjem se človek vči.

Nova cerkev v Törnišči.

Ščista tiho, brez kakšega posebnoga govorenja se je zidala nova cerkev v Törnišči. Samo tü pa tam se je včasi čülo med lüdstvom, kak kakša novina, da v Törnišči zidajo cerkev. Pa ravno tak tiho, brez kakših posebnih slavnosti je bila tüdi posvečena, leta 1915. na Štefanovo.

Nova cerkev v Törnišči je prizidana k staroj cerkvi, tak, da stojita tesno edna poleg druge, obe mať južno steno stare cerkvi vküp, obrnjenivi sta proti sunčenomi izhodi. Nova cerkev je postavljena za štiri stube

nize kak stara, obe sta zvezanivi med seov s posebnim prehodom, tak, da je južna stena stare cerkvi pretrgana.

Primeroma je nova cerkev lepa. Zidana je v obliki italjanske bazilike, ma tri ladje pa znake romanskoga sloga. Nad glavnov ladjov pa nad obema stranskima ladjama ma za strop jako prosto pa nej ravno božno leseno konstrukcijo. Svetišče je pa okroglo obokano (feubano). Cerkev je prostorna, zračna pa zadosta svetla. Odzvüna je južna stran nove cerkvi nikelko trda, malo otesana, posebno ešče nižiša stranska ladja, pročelje (švisle) pa ma prijetne romanske okraske. Nad glavnimi dverami je lepa slika Zveličara, sestavljena iz mozaikov (drobnih farbanih kamenčkov). Stara cerkev je odzvüna takša, kakša je bila, v dostih mestaj zdreta, streha raztrgana, da v več mestaj teče skoz; samo na svetišči pa nad starov sakristijov so popravili streho zato, ka se je že vse rüšilo. Törem so tüdi pobelili pa novo streho napravili gori zato ka se je stara porüšila pa je tüdi nikaj ne pasao vküp z novov cerkvov, štera nema törna

Odznotra so oltare iz stare cerkve malo očistili, prefarbali pa pozlatili pa takše prenesli v novo cerkev. Samo menza pri glavnom oltari v novoj cerkvi je

nova, iz mramora, delana v Ljubljani, ščista v tistoj formi kak stara. Tak ma ta nova cerkev tri oltare pa predganico, štero je vse staro, očiščeno, pa preneseno iz stare cerkvi.

Stara cerkev v Törnishi, posebno njeno svetišče je znabiti (če ne tišinsko svetišče. Vr.) najstarejše v našoj krajini. Cerkev je bila večkrat porüšena, požgana pa prezidana, ma pa lepo starinsko gotično svetišče z izredno lepimi starimi slikami. Cerkev je slavna po svojoj davnoj preteklosti; okoli nje se je vršilo dosta krvavih bojov; njene stene ešče dnesden nosijo malovine tej bojn. S svojoj milostnov Marijinov podobov je bila pribežališče cele naše krajine. Zavolo svoje visike starosti, slavne preteklosti, lepe zidave, posebno pa zavolo svojih umetniških slik je vzeta med državne umetnine, pa se nesmi razderati.

Za Törnische, naš starinski varaš ma ta cerkev jako velko vrednost. Naj si postavijo kak šteč lepo, umetniško pa drago zidino, nigdar nedo meli nindri pokazati telko slavnoga pa junaškoga za svoj varaš, kak na

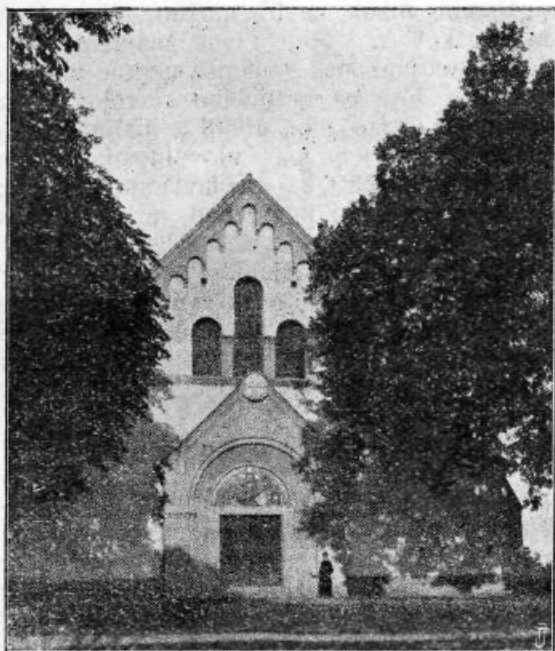

**Nova cerkev v Törnishi od ishodne strani.
Tören je stári.**

tej starinski zidinaj. Vsakši kulturne narod poštuje svoje slavne starinske spomenike. Pa ravno po starinaj se dostakrat spozna, kak visiko stoji šteri narod. Vidimo, da kulturno visiko stojeći narodi jako skrbno čuvajo svoje starinske spomenike pa njim je to samo na hasek, ne na škodo.

Naša krajina ma primeroma vno go starin, štere so ešče dnesden dobro občuvane. Škoda, da je stara törjanska cerkev v tom pogledi jako zapuščena. Stara cerkev bi morala tvoriti z novov lepo celoto. Či pa človek notri pride, vidi, da je v novoj ešče nikaj ne tak vred, kak bi moglo biti, (popravla se zato pomali. Vr.) v staro pa človek skoro ne vüpa stopiti. Kre sten so sklajeni različni rušti, štoki, stare lestvice pa spodobno, oltari so porušeni, okna spotreta, stene pa vse zdrete. Tak vö vidi, kak v tistom davnom časi, gda so jo divji Törki oskrunili.

Za novo cerkev so törjanski farniki nikaj ne dali. Zidati jo je dao beltinski grof Zichy. Načrte je napravo bečki arhitekt baron Max von Ferstel,

Romansko čelo nove törjanske cėrkvi.

zozidao jo je pa zidarski podjetnik Ratkol iz Sobote. Vsa cerkev je iz železobetona, to je iz cementa, prepletena odznotra v steni z železnimi šibami. Duga je od glavnih dver do svetišča 22 metrov, šörka pa 29 metrov. Svetišče samo je 9 m šörko pa okoli 6 globoko. Vsi stroški so znašali 70 jezero Koron, štero je vse plačao grof Zichy, lüdstvo je dalo samo ves dovoz, ka je dužno bilo dati, pa ešče to so mogli ništernim plačati iz cerkvenih penez.

Zato majo törjanski farniki zdaj jako lepo priliko, da sami vred zemejo svojo cerkev. Stari, prefarbani oltari nikak ne pašejo v novo cerkev.

Njüvo mesto je v staroj cerkvi. Nova cerkev se da silno lepo okrasiti. Gda se postavijo v to cerkev namesto starih oltarov primerni novi mramornati oltari, gda se vsa cerkev lepo poslika, postavijo notri orgole, gda se staroj cerkvi nazaj postavijo njeni oltari pa se ta lepo očisti pa popravi, te bodo törjančarje meli cerkev, na štero bodo lejko ponosni. Lejko si postavijo najdragše mramornate oltare, staro cerkev kak najbolje popravijo, drage nove orgole, pa je vse vküp nede telko koštalo kak Polančare, gda so zidali svojo cerkev. Nova cerkev že stoji, postavio jo je graf. Či pa šče Törnišče meti tüdi v istini lepo cerkev, bo melo to te, gda si Törnišče samo okraši cerkev.

Či so znali naši stari predniki kaj lepoga postaviti, je to za nje čast. Sramota bi pa bila za nas, če mi dnesden več nikaj ne bi znali lepoga napraviti, liki bi jemali našim prednikom tisto, ka so oni napravili, pa postavljali v svoje hrame.

Pravijo, da ma törjanska občina samo v ednom leti telko čistih dohodkov, da najdragši oltar nikak ne bi mogao telko koštati. (Pretirana trditev, ar je dosta stroškov. Vr.) To je ravno znamenje, da v kratkom časi törjansko cerkev lejko vredimo med najlepše cerkve naše krajine. Pa samo na te način bo törjansko ljudstvo zadovolno s svojov cerkvov. Zato ka ma vsakši nad tistim, ka si što sam, čitüdi z malim trüdom pa z malov skrbjov postavi, dosta več veselja pa zadovolnosti, kak pa nad tistim ka njemi što šenka. Či pa Bogi na čast kaj postavlamo, pa ma pred Bogom za nas samo tisto vrednost, ka sami postavimo, ne ka što drügi mesto nas postavi.

Delo nove cerkvi je ne ravno čisto. Posebno se to pozna odznotra pri obokaj, šteri so ne lepi okrogli, nego zvügnjeni, ravno tak je stena ne preveč gladka, zato se po stenaj vidi prah, kak oblaki na oblačnom nebi. Okoli cerkvi je pa ešče itak vse tak grapasto, kak so zidarje nihali, gda so z delom henjali. (Gda je pisec toga lepoga članka tam hodo, je tak bilo. Vr.)

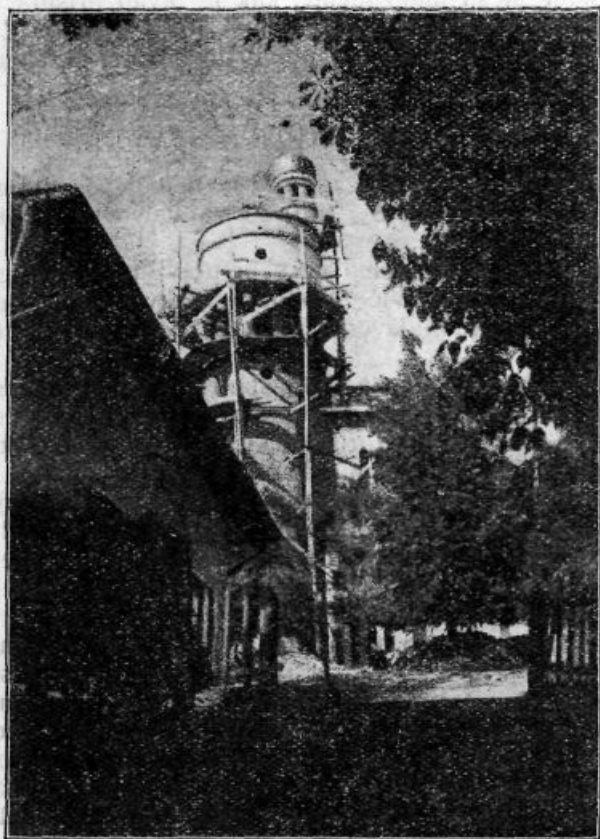
Nova cerkev v Bogojini.

Bogojina je prijazno prislonjena na jüžno stran brega Vršič, šteri je skrbno nasajen z goricami pa sadovenim drevjom. Če stopiš malo na te breg, vidiš pred seboj na jüg vso našo ravnino od Lendave mimo lotmerčkih goric ta do Radgonje, na sever pa zibanje goričkih šum. Na v znožji toga brega, nikelko nad vesjov je postavljena mogočna nova cerkev.

Kak je že Bogojina sama s svojim krajom nekaj posebnoga, tak je tüdi ta cerkvena zidina ščista svoje vrste. Stara, starinska mala cerkvica je ostala pa se je združila z novov, tak, da tvorita obe vküp eden prostor. Obrnjena je od sunčenoga zahoda proti izhodi, nova pa prizidana k staroj tak, da gleda čelo proti jügi, oltar je pa na severnoj strani obrnjeni tüdi proti jügi. Stara cerkev slüži zdaj novoj, kak kakši preddvor z ednim pa tüdi kak korusü novoj cerkvi.

Nova bogojanska cerkev je po svojoj zidavi za našo krajino, pa lejko pravimo skoro za vso našo Slovenijo, nekaj ščista novoga. Cela zidina je izredno skrbno pa dobro premišlena, vsakši tao ma svoj umetniški pa tüdi globoko cerkveno verski pomen. Zato mora tisti, šteri šče povedati pravično sodbo od te cerkvi, dobro razmiti, ka je to umetnina, pa kakši je namen katoličanske cerkvene zidine.

Na prvi pogled vidimo, da je ta cerkev ščista načiša tak odzvüna, kak odznotra, kak druge cerkvi okoli. Vidimo, da majo skoro vse cerkvi štirivoglati törem z ošpičenov strehov. Ta cerkev ma dva töрма, oba okrogla, tüdi strehe na njima so okrogle kupole. Velki törem je odzgora ešče celo raven, da se lejko hodi po njem pa ma samo na ednoj strani eden mali törem, po šterom se pride na te vednaki prostor. Skoro vsa okna so okrogla. Nindri ne vidimo nikših okraskov, vse je samo linija pa krog. Tüdi odznotra je ta cerkev svoje vrstna. Ma poleg glavne ladje samo edno stransko ladjo, štero loči od glavne samo eden mogočen steber iz

Veliki törem nove bogojsnske crkvi med zidanjom.

brüšenoga mramora. S toga stebra kipijo na štiri strani štirje velki oboki tak, da vežejo vse štiri cerkvene strani. Obe glavni steni stojita na šesnajstih močnih stebraj tüdi iz Brüšenoga marmora; med njimi je v malih obokaj štirinajst prostorov za štacije križne poti. Strop je vednaki, samo svetišče je okroglo obokano.

Če pa zdaj odzvüna pred tov mogočnov zidinov malo postojimo pa malo pomislimo, vidimo, da se prikazüje pred nami velka pa globoka miseo. Mi vidimo, da je to močen grad, bivališče zmožnoga gospodara, grad ki pa tüdi po svojoj zvänešnjosti kaže, da je Gospod, ki prebiva v njem, nej navadno zemelsko stvorjenje. Ne vidimo tü töрма, šteri

bi, kak navadno naši törm, s svojim špicom kazao proti nebi, vidimo pa tü mogočen velki törem z dvañajsterimi stebri pa malim törmecom, tak kak, da bi zmožna roka kazala s prstom proti nebi. Pa tüdi odznotra vidimo, da je to hiša boža, bivališče Gospoda na zemli, dvorana, gde so sami zlati stebri, kak pravi naša starinska pesem, kraj daritve, kraj molitve, kraj pokore. Vse te misli obidejo človeka, gda stopi med to vnožino svetlih marmornatih stebrov, med vnožino mogočnih feubov, šteri si podajajo roke od stebra do stebra pa od stene do stene.

Cerkev se nahaja ešče zdaj med zidanjem. (Že je pod strehov i se vrši v njoj boža služba. Vr.) Zida jo bogojanska fara sama s svojimi stroški, od patronata je ne dobila do zdaj ešče nikše podpore. Cigeo so napravile ništerne občine, kak Bogojina pa Bükovnica same doma pa so ga dale za cerkev, druge občine so pa cigeo eli kúpili eli so pa svoj domači cigeo pripelale k zidanji. Tak je dala fara kšenki cigeo, dovoz pesika, kamna, delavce za kopanje pa čiščenje okoli zida, poleg toga pa sedemsto jezero Dinarov penez. Občine so te peneze navrgle na zemlo pa na duše, kak se je šteroj občini vidilo, da bo bogše. Poprek je prišlo na plüg 200 Dinarov, v ništernom mestu malo menje, kak je ravno prišlo.

Načrt je napravio profesor visoke šole v Ljubljani Josip Plečnik. Zidarska dela je prevzel Štefan Mesarič iz Sobote pod nadzorstvom inženera Franca Tomažiča iz Ljubljane.

Nova cerkev pri Sv. Jürji.

Dolina od Cankove proti Sv. Jürji spada gotovo med najlepše doline na našem Goričkom. Nova cerkev pri Sv. Jürji pa zanimivost i lepoto te doline ešče povekša.

Ta cerkvena zidana, četüdi je nova, nema na sebi pravzaprav novoga skoro nikaj. Skoro ščista takše, eli pa konči spodobne cerkvi lejko gdešteč vidimo. Odgovarja pa ta cerkev v glavnom tak cerkvenim, kak umetniškim predpisom.

Nova cerkev je zidana na mestu, gde je stala stara cerkev. Obrnjena je s čelom proti sevri; od stare cerkvi je ostao samo törem pa svetišče, štero je zdaj z novov zidinov dosta čedno združeno. Cerkev ma romanske oblike z gotičnimi podporniki tak, da bi mogli praviti, da je zidana v slogu z romansko gotičnimi znaki. Zidina ma tri ladje, zmed šterih je srednja ladja primeroma zadosta šörka pa visoka, obe stranskivi ladji sta malo prevoski, ravnokak je svetišče tüdi malo prenisiko. To pa zato, ka so med zidanjem celo cerkev malo nisišo pa voskejšo napravili, kak je bila v prvom načrtu. (Ne so meli penez. Vr.)

Törem je ostao stari, samo malo so ga očistili, pa ma načišo streho kak je meo prle. Zidarsko delo je čisto, zadosta skrbno delano, četüdi so stene v ništernih mestaj malo preveč tenke pa slabe. Cerkev se zida na duga leta, zato trbej pri takšem delu paziti na to, da raj malo bole močno, kak pa preslabo napravimo, da nemamo sledkar naskori nepotrebnih stroškov pri popravljanji. Ravno tak se vidi, da je skoro malo preslabo streha, pa žlebovje okoli nje pa ešče ništerne druge menše reči. Tišlarska dela so ešče zadosta močno napravljena, četüdi bi delo ešče lejko bole čisto bilo. Okna majo železne mreže z grbaštümi farbanimi glaži. Lepše bi bilo, če bi bili glaži v oknaj vsi edne farbe.

Cerkev je duga vsega vküp 39 metrov, šörka pa dvanajst, visika je odznotra edenajst metrov. Zidana je vsa iz domačega kamna, samo za feube se je nücao cigeo. Košta vsega vküp okoli 700 jezero Dinarov, štero je dalo ljudstvo domače fare tak, da so navrgli vsakšemi na eden dinar neposrednih davkov po 100 Dinarov za cerkev. Kmet na priliko, šteri plača 15 Dinarov neposrednih davkov je morao dati na cerkev 1500 Dinarov. Poleg toga je dala fara kšenki poleg zidarov vse delavce, mortarce pa vozove. Zidali so domači zidarje, šteri so tüdi vsakši po osem dni kšenki delali za cerkev. Ravno tak je bilo žgano vapno tüdi doma iz domačega kamna,

tak, da je vapna nej trbelo küpüvati. Pesek za mort je pa darüvao en kmet.

Cerkev je v glavnom že gotova, samo oltarov ešče nema. Načrte je napravo arhitekt Pascher iz Graca, zidao je pa s svojim podjetjom Ferdinand Stoff z domačimi zidari.

Cerkev stoji na jako lepom mestu pa se da tak odznotra, kak odzvüna bogato okrasiti. Posebno naj se očisti breg okoli cerkvi pa nasadi kakša pasika eli kaj spodobnoga, bo pogled s ceste proti cerkvi naravnost krasen, tak kak je pogled od cerkvi po krajini eden izmed najlepših v našoj Krajini.

Lüdstvo pomaga pri zidanji z veseljom pa tüdi darüje mnogo. (Pa zvekšega jako siromaško lüdstvo. Vr.)

Nova cerkev pa farof v Polani.

Polanska cerkvica s farofom, na malo privzdignjenom mestu, napravi na človeka sčista prijazen vtis. Vse je novo, belo, tak stene kak streha, okoli cerkve je vse čisto, skrbno vrejeno, farov je ves v cvetji.

Cerkev sama bi mela biti pravzaprav v roman-skom slogi zidana. Roman-skoga nema ravno dosta na sebi, liki od zvüna izgleda cerkev ešče zadosta prilično. Svetišče je okroglo z malov prislonjenov sakristijov, ladja je edna, prosta,

s trojimi dvojnatiimi vozkiimi okni. Pri törmi je glavni vhod, na ednoj strani so pa prizidane stube za koruš. Glavne dveri so odgoraj okroglo obokane, v oboki nad dverami pa slika Zveličarova. Törem sam na sebi je ne preveč visiki, prosta piramidosta, malo nisika streha ga pa dela skoro topoga. Strehe to formo so za törme sploy izredno lepe, samo paziti se more, da se z njov törmi ne vzemejo potrebne ostrine. Cerkev je obrnjena od izhoda proti zahodi, tak, da glavni oltar gleda proti izhodi. Na severnoj strani nema oken.

Vrsta mramornatih stebrov v novoj bogojanskoj cörkvi.

Odznotra je cerkev zadosta zračna, pa svetla. Stebri, štiri ločijo svetišče od ladje, stojijo eden poleg drugoga tak, kak da bi bili odžagani, zato so ne lepi, ravno tak je slab obok nad glavnim oltarom; takše obokanje (feubanje) je nikak ne lepo, zato se v cerkvi ne bi smelo delati. Splošno je zidava zadosta močna.

Glavni oltar stoji iz menze, tabernakula, nad njim je malo nebo, na vsaki strani pa eden angel i sveče. To je škista zadosta za glavni oltar. Či je to lepo delo, te lepšega oltara spoj nej trbe. Polanski oltar je delao mariborski podobar Sojč. Je iz mehkoega lesa delani v romanskem slogi v kmičnih farbaj pa malo pozlačeni. Ves oltar tak, kak tūdi oba angela, šteriva sta bole prosto izdelaniva, napravijo dober vtis, je pa v podrobnom ne preveč skrbno izdelani. Košta 13.250 Dinarov.

Cerkev je posvečena presv. Srca Jezušovemi. Zato je tūdi glavna slika v srednjem okni v svetišči slika Srca Jezušovoga. Vsa okna v cerkvi so poslikana. Svetišče ma tri velka odzgora okrogla, živo slikana okna. Na desnoj strani glavne slike v svetišči je okno s slikov Marijinov, na levoj pa s slikov sv. Jožefa. Okna v ladji so tūdi slikana pa brez podob.

Nova cérkev i farov v Polani.

Okna so izdelana v Insbrucki, obrazi na podobaj so čisti, drugo je ne tak skrbno delano. Okna koštajo 37 jezero dinarov, štere so darūvali različni darovniki. Njūva imena so napisana v oknaj.

Poleg toga ma cerkev v ladji začasen boži grob, (zdaj že novi oltar. Vr.) pa zadosta lepe nove orgole, štere je zvršo mariborski orglar Brandl. Orgole so za to cerkev primerne, zadosta močne pa majo tūdi izredno lepe nežne glase.

Cerkvena ladja je duga 18 metrov, šorka pa 9. Svetišče je šorko 6 metrov pa ravno tak globoko. Törem brez strehe je visoki 18 metrov. Po nedelaj je cerkev škista puna lūdstva.

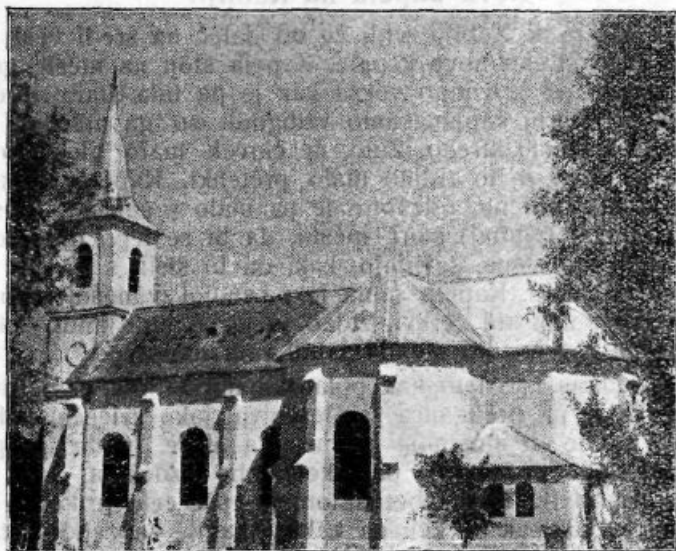
Poleg cerkvi je mali farof, prilično zidani, samo, da je znotra vse malo pa tesno.

Cerkev z farofom vred je koštala okroglo en milijon Dinarov. Peneze je dalo po večini ljudstvo samo tak, da so si razvrgli na zemlo. V Velkoj Polani je prišlo na plüg 550 Dinarov v Maloj Polani pa 425 Din. Na srednjega kmeta z sedmimi plügi zemle je prišlo okoli 3800 Dinarov. Dosta darov so poslali tüdi polanski Amerikanci, štéri so poslali više 100 jezero Dinarov pa ešče zdaj izda pošilajo velke šume.

Načrt za cerkev je napravó stavbeni mojster Bačič, zidao je pa Jandl iz Lotmerka. Dogotovlena je bila 1925. leta. Koštala je razmeroma jako dosta, liki ljudje so srečni, da majo doma cerkev. Pravijo, da bi dnes dosta žmetnej dali tiste peneze vküp, kak pred par leti, zato ka dnesden med ljudstvom nega več telko penez. Pred cerkvov je prostor z blüzi en meter visikim cementnim zidom lepo vzdignjeni, pred glavnimi dverami so napravlene stube. Pred vsem tem je pa lepi velki prostor, štéri se da krasno nasaditi z drevoredi.

Povekšana cerkev na Hotizi.

Kak v Polani, tak bi tüdi na Hotizi radi meli ljudje doma cerkev, da bi njim tak ne trbelo hoditi daleč k božoj službi. V te namen so povekšali svojo kapelo tak, da so steno, gde je bio prle glavni oltar, izbili, prizidali zraven malo prečno ladjo pa svetišče.

Povékšana kapela na Hotizi. Novi del má belo streho

Na te način povekšana kapela ma zdaj podobo križa. Duga je blüzi 18 metrov, šörka pa šest pa pol. Povekšava se je odzvüna ščista posrečila, cerkev izgleda, kak, da bi bila že od začetka tak zidana. Vse ka je prizidano, ma ravno tisti slog kak prvejša kapela. Odzvüna ma gotične

podpornike z romanskim okrasnim vencom okoli strehe, od znotra pa nema nikšega izrazitoga sloga, tak sta tudi obe okni v novom svetišči bole nerodnivi. Cerkev je odznotra ešče prazna. Glavni oltar je tisti kak je bio v prvejšoj kapeli, posvečeni je svetomi Petri pa Pavli. (Že majo novi oltar. Vr.)

Povekšanje je zvršo zidarski podjetnik Josip Ascherl iz Lendave za 75 jezero Dinarov. K tomu je dala občina ves dovoz vseh potrebščin, poleg toga pa okna pa prage za tla v sakristiji. Stroške so plačivali tak, da so navrgli na zemlo pa na duše. Na vsakši plüg je prišlo 100 Din. na Düšo pa 25 Din. Tak je plačala na priliko hiša, štera ma 7 plügov zemle pa 5 düš, 825 Din.

Cerkvica sama na sebi prilično izgleda, törem, šteri je prvejšoj malo j kapeli ščista pasao, se vidi zdaj nikelko premali. Okoli cerkvi je močna cementnata ograja, štera se naškao nižavle tak, kak svet okoli cerkvi. Lepše bi bilo, da bi bio zid vsigdar vodoraven pa bi se naj tam, gde se mora nižavati, nižavao stubasto, nej pa naškao.

Za Hotizo bo, mislim, cerkev kelko telko ešče itak premala, čitüdi je to povekšavanje ne bilo ravno preveč falo. Lüdstvo je pa zadovolno da ma doma svojo cerkev pa svojega dühovnika kaplana. (Najbolše bi bilo, če bi od sküpnoga pašnika odrezali 20 plügov za farov i cerkev pa bi si napravili Hotizanci samostojno faro. Ka se to pozna, če iz sküpnoga pašnika date Bogi na čast vsaki eno postat? Vr.)

Nova kapela na Kobilji.

Či človek ide proti Kobilji, vidi že od daleč na sredi vesi tenki špičasti tören pa belo streho nove kapele. Kapela stoji na mestu, gde je stala stara kapela, samo, da je vnogo vekša kak je pa bila stara, tören je pa ostao isti, kak pri staroj kapeli, samo vzdignoli so ga nikelko, pa njemi dali novo visiko špičasto streho. Zato, če človek malo gleda to kapelo, včasi vidi, da je tören za to zidino malo pretenki. Kapela sama izgleda odzvuina ešče dosta prilično, odznotra je pa malo prenisika. Posebno se občüti to, pri obokaj (feubaj), šteri, mesto, da bi se lepo okroglo pa lejko spelavali od stene do stene, zglédajo, kak, da bi šteli s svojov nizkočov človeka k tlom poklačiti. Kapela sama je po svojoj zvünešnjosti brez törma spodobna nikelko polanskoj cerkvi, zidao jo je pa tudi Jandl, kak polansko, pa načrte na njo je tudi menda Jandl sam napravo.

Kapela je zidana isto leto, kak polanska, ma že vse, okna, dveri, oltar pa predganco. Oltar pa predganca sta leseniva, jako kričeče pofarbaniva, kakše posebne lepote eli umetnosti pa nemata nikše. Oltar je posvečeni svetomi Martini, štera podoba je pa jako slabo izdelana, tak kak tudi druge podobe na oltari. Nad tabernaklom je ešče celo prikeljen na steno zlatosrebrni paper tak, kak se keli na kakše škatule za žajfo. Oltar je delani nindri v Maribori pa košta lekaj 61 jezero Dinarov. Za te peneze bi lejko dobili že jako lepi oltar iz mramora.

Kapelo je lüdstvo na Kobilji samo zidalo, nišče njim je nikaj ne pomagao, sami so si pogodili meštra, sami oltar pa vse, ka je potrebno za kapelo. Škoda, da so se ne obrnoli na kakšo peršono, štera je poštena, pa štera dobro razmi, kak se zida cerkev, pa bi meli zdaj gotovo več veselja nad svojov kapelov.

Čudno je to pri tom deli, da či človek kaj pita na Kobilji, što je vodo to delo, pa gde bi najležej kaj zvedo od zidanja kapele, te pravijo eden na drugoga, šteri je meo kakšo skrb na svojih ramaj, gotovoga pa nemre človek nikaj zvedeti. Kelko košta pravzaprav zidanje kapele, nevem, ljudje se ništerni tožijo, da so dali prek šest jezero Dinarov na njo, ka je za takšo kapelo zaistino malo dosta.

Novi glavni oltar v Martjancih.

Pred blüzi dvajsetimi leti je naročo grof Szapáry nekšemi znanomi italjanskomi umetniki v Florenci, naj izdelala podobo sv. Martina püšpeka v naravnoj velikosti. Umetnik je podobo v istini jako lepo izvršo, grof njemi je plačao za njo pet jezero Koron pa jo je podaro martjanskoj cerkvi, štera je posvečena sv. Martini püšpeki.

Podoba je dugo let stala v kišti pod cerkvenim korusom. V zadnjem časi je pa začnolo lüdstvo misliti, da postavi v svojoj cerkvi namesto staroga oltara novi, poštenejši oltar, gde bo mela tüdi podoba sv. Martina primeren prostor. Tak je prišla podoba iz svoje kište pod korusom v svetišče.

Svetišče v martjanskoj cerkvi je starinsko, gotično, spada med najstarejše pa tüdi najlepše zidine v našoj krajini, zato je vzeto med državne umetnine pa se nesmi podreti. V lepo gotično svetišče paše gotovo najbolje oltar, šteri je delani v gotičnom slogi, to je takši, pri šterom vse kipi vujška, vse mora biti izdelano drobno, lejko, puno stebričkov se pa konča odzgora v lejkom zračnom špici. Lejko si mislimo, da je ne bilo lejko delo postaviti v to svetišče takši oltar, šteri naj bi odgovarjao toj lepoj starinskoj cerkvi, poleg toga pa naj bi lepo pasao tüdi s podobov sv. Martina, štera je velka, mogočna, delana v Italiji, gde je tisti umetnik niti ne znao, na kakšem mestu bo gda sveta poslavlena.

To se je dobro posrečilo našemi velkomi slovenskomi umetniki profesori Plečniki. Te naš umetnik je napravu načrt, po šterom oltar s svojimi tenkimi stebrički pa s svojov lejkov oblikov ščista odgovarja gotičnomi svetišči, mogočna, težka podoba svetoga Martina pa celotne oblike nikaj ne kvári.

Ves oltar, kak tüdi podoba sv. Martina, je izdelana iz beloga brüšenoga kararskoga marmora, stube so pa iz rdečega marmora. Oltar sestoji iz menze, tabernakula, na vsakoj strani tabernakla posvečnjeki pa dva angela. Za tabernakulom stoji na mogočnom marmornatom stebri bela podoba sv. Martina s posrebrnjenov püšpekovov palicov. Menzo nosi pet tenkih okroglih stebričov, šterim pomaga nositi zmečavo na sredi ravno pod tabernakulom eden vekši močen okrogeo steber. Tabernakul je okrogeo z lepimi, dragocenimi dvericami, štere so delane iz bronca, bogato pozlačene v ognji pa koštajo same pet jezero Dinarov. Nad tabernakulom stoji na petih tenkih stebričaj okrogla špičasta streha. Na vsakoj strani tabernakula kleči na visokom stebriči po en angel z venčkom v rokaj. Angelčka sta pozlačeniva pa delaniva v Pragi. Ravnotak ma velko vrednost osem pozlačenih posvečnjekov, po štirje na vsakoj strani tabernakula.

Oltar je bio delani po načrti profesora Plečnika v Ljubljani. Zdelao ga je kamnosek Vodnik pa košta 42 jezero Dinarov, to samo marmornati deli. Dverca na tabernakuli, angelčki, posvečnjeki, postavljanje pa prevoz se je posebi računalo tak, da je prišeo celi oltar postavljeni na 70 jezero Dinarov. Plačalo je vse ljudstvo samo, tak, da so si navrgli na zemlo. Na plüg je prišlo 30 Dinarov.

Da bo martjanski oltar ešče lepše kazao, se prenovi celo svetišče, tak, da pride na tlej pa okoli kre stene en meter visiko brušeni marmor. Ravnotak bo ločila svetišče od ladje marmornata prečka z predganicov, slike v svetišči se očistijo pa prenovijo pa napravijo nova slikana okna. To vse bo znašalo blüzi polovico stroškov kak je koštao glavni oltar pa dve tretini penez majo že gotovi, tak da bo celo svetišče skoro prenovleno.

Martjanski farniki delajo jako pametno. Ne vse narednok, liki tisto, ka dajo delati, napravijo lepo pa pošteno. Gda bo svetišče ščista izvršeno, bo to zagotovo eno izmed najlepših svetišč ne samo v našoj krajini, liki cšče daleč na okoli težko najde što kaj lepšega. Pa gda bo edno gotovo, se lejko počasi z drugim začne. Tüdi v martjanskoi fari, kak v vsakišoj drugoj, je bilo

preci lüdi, šteri so gučali, ka na nikoi pridejo, či do kaj tak dragoga küpüvali, zdaj pa sami pravijo, da niti nevejo, či so kaj dali. Zdaj pa majo vsi dosta vekše veselje nad lepim belim marmorom, kak nad kakšim šteč pozlačenim lesom, šteroga v par letaj črvovje prevrtajo.

Oltar so posvetili prevz. mariborski hercegpüşpek 1925. leta.

Novi marmornati oltár sv. Martina v Martjancih

Novi Srca Jezušovoga oltar na Cankovi.

Cankovsko farno cerkev, štera je bila že parkrat povekšana, so v zadnjem časi palik natelko povekšali, da so iz precí velke sakristije napravili del cerkvi. Steno, štera je prle ločila sakristijo od cerkvene ladje so izbili, ves prostor na novo poslikali pa postavili notri novi oltar Srca Jezušovoga. Cerkev ma zdaj podobo križa tak, da novi prostor ščista paše celoj cerkvenoj notranjščini, odzvüna so pa prizidali malo novo sakristijo, štera zvünešnje forme cerkvi nikaj ne kvári.

Novi Srca Jezušovoga oltar v toj cerkvi je postavljeni kak pravi mramornata plošča na steni, v čast Kristuši kralji. Menza je stara kamenita, ves del od menze navzgor je novi delani iz mehkoga lesa.

Slog oltara je prosti romanski. Farbe so močno žive, skoro kričeče, pozlačenje je bogato. Glavna podoba na sredini predstavlja Zveličara s

Nová cerkev pri sv. Jürji.

(Glej 58. stran.)

svetim Šrcem. Glava pa roke so mirno obrnjene navzdol. Obleka na podobi ma skoro malo preveč živo farbo, ravno tak je ne zadosta naturalna farba obraza pa vlas.

Lepé so podobe na obej strani oltara, štere predstavljajo utrjüeno pa obteršeno lüdstvo prihajajoče k Zveličari, da je poživi. Izdelava je skrbna, čista, farba mirno srebrna. Skoro lejko pravimo, da stranske popodobe lepši vtis napravijo na človeka, kak glavna podoba v sredini. Lepo,

malo v modernoj obliki je izdelani tudi križ vsredi oltara nad tabernakulom, šteri je tudi živo pofarbani pa močno pozlačeni.

Oltar je zvršo mariborski podobar Sojč. Stroški znašajo 25 jezero Dinarov, štere je nabrala cankovska fara kak prostovolne dare. Oltar je v cankovskoj cerkvi, ki je precí napunjena z različnimi podobami, ešče najbolje bogato delo.

Novi oltar v Dokležovji.

Dokležovska kapela je posvečena svetomi Štefani krali. Kapela je prosta pa za dokležovsko ves zadosta prostorna. Pred kakšimi trestimi leti so kúpili za kapelo sliko svetoga Štefana, pa, da bi se slika, štero so obesili na steno, lepše vidila, so si oltar sami napravili nižiji tak, da so ga kratkomalo nikelko odžagali. Od fistoga časa je oltar nikše prave forme ne meo, tak da so začnoli misliti na novi oltar, šteroga jim je tudi na-pravo Ignac Fujs, umetni stolar iz Ižakovec.

Oltar je prosto, čisto pa skrbno tišlarsko delo. Tabernakulum je napravleni po starom tabernakulí, ravno tak izrezana podoba (relif) na njem, štera predstavlja Abrahamovo daritev. Na vsakoj strani sta ešče prislonjeni izrezanivi podobi D. Marije pa sv. Janoša, ravno tak dva angela, šteriva sta bila ešče na starom oltari. Menza je stara tak, da je novi samo tabernakul z dvema podobama D. Marije pa sv. Janoša, pa posvečnjeki, šteri so tudi leseni.

Vse delo je primerno okrašeno z izrezanimi okraski pa drobno pozlačeno spodobno, kak so okraski na lesenih oltaraj pa stolicaj v sobočoj cerkvi. Vse je iz čistoga hrastovoga lesa, temno politirano pa napravi na človeka zadosta dober vtis.

Stroški znašajo 8 jezero Dinarov, štero šumo so Dokležovčarje nabrali kak prostovolne dare.

Arhitektonska visoka šola v Ljubljani.

Italija je slavna po svojih umetniških, veličastnih cerkvaj pa palačaj. Skoro niti edna drüga država na sveti nemre pokazati telko prvovrstnih umetnin kak Italija, pa ravno umetnine so prinesle Italiji največ časti pa slave, pa tudi največ dobička. Vzrok tomi je to, da so že od nigda polagali veliko skrb na to, ka zidajo, pa skrbeli za to, da so vekše pa pomembnejše zidine zidali modri pa bistri možje, šteri so se za to posebej šolali. Tudi drüge velke države so si s časom postavile središča, gde so se umetniki zbirali, se včili eden od drügoga pa se pogloblali v pomen pa skrivnost umetnine.

Slovenci smo do leta 1919. takšega središča ne meli. Naši umetniki so se šolali po drügh državaj, med drügimi, neslovenskimi narodi, pa gda so prišli domo, so tudi ne stopili vküp, nego je delao vsakši tak, kak je on vido, pa kak se je včio v tistoj državi, v šteroj je bio. Tak mamó tudi mi Slovenci zidine, štere so umetnine velke vrednosti, liki kaj domačega, sküpnoga majo malo na sebi.

Po bojni pa, gda smo dobili Slovenci v Ljubljani svojo slovensko visoko šolo, univerzo, je bilo postavleno na njoj tudi stolno mesto za arhitekturo, to je oddelek, gde se včijo mladi visokošolci, šteri so dovršili gimnazijo pa majo maturo, delati načrte (plane) za dobre, lepe, veličastne zidine pa za skrbno pa lepo razdeljene prostore. Pri nas mamó ešče malo zidin, štere bi postavili istinski, pravi umetniki arhitekti. Samo par sta-

rinskih cerkvi pa ništeren grad mamó, štero je zaistino lepo, umetniško delo, pa niti toga nevemo prav čuvati. Ka pa dnesden zidamo, se redko gda čüje, da bi plan za tisto zidino napravo kakši umetnik arhitekt, nego navadno zidar, šteri zida, napravi tüdi plan pa je gotovo. Zato pa mamó dnesden tak malo zidin, s šterimi bi bili mi sami zadovolni, pa s šterimi bi se lejko pred svetom pokazali, da tüdi mi kaj znamo.

Klekl Jožef, vp. pleb. i nar. poslanec,

zdajšnji urednik 25 let staroga Kalendara Srca Jezušovoga. Slika pred domačov hižov je iz tiste dobe, gda so vrednik obhajali 25 letnico svojega mašništva, stariša pa 50 letnico svojega zdavanja. Oča so zdaj že pokojni.

Delo arhitekta je, da napravi za vsako reč, štera se ma delati, načrte, do najmenše podrobnosti. Od okna pa klūke na dveraj, do veličastne palače, od kelija pa križca na oltari do mogočne cerkvi, od navadnoga stolca v hiši do širnoga püngrada, vse mora arhitekt najprle dobro, lepo pa do piknje premišleno namalati, meštri pa morajo to samo strogo pa točno po plani izvršiti. Takše delo nemre biti fušarija.

Mi ešče ne vemo zadosta preceniti vrednosti, da mamō doma na slovenskoj zemli svojo domačo arhitektonsko šolo, štero vodi eden izmed najveksih umetnikov arhitektov v Evropi, to je profesor Josip Plečnik. V vsakšoj, najmenšoj reči bi se lejko obrnoli na to šolo, pa če bi nam gospod profesor sam ne mogeo iti na roko, bi opravili to pod njegovim vodstvom drugi dobri arhitekti, šteri se nahajajo na toj šoli. Samo, da dostakrat nevemo, kam se naj obrnemo, pa tak postavimo za drage pe-neze kaj takšega, s šterim smo sami ne preveč zadovolni pa je v istini tudi nikaj ne vredno. Znati moramo, da je delo, šteromi je oča istinski umetnik, ne samo neprecenljivo po lepoti pa vrednosti, nego tudi vsigdar falejše od različni fušarij.

Konec.

Zozidali smo Bogi na čast v zadnjih letaj v našoj krajini vnogo. Ništerna izmed tej del so v istini izredno lepa, druga so pa tak po lepoti, kak po trpežnosti menje vredna. V ništernih mestaj smo se potrudili, da postavimo božanskoml Veličastvi dostojno primerno prebivališče, v drugi krajaj smo pa postavili kaj samo zato, da bi drugi ne gučali, da ni nikaj ne zmoremo. Najlepše delo je tisto delo, štero iz nesebičnih, vzišeni nagibov postavimo svojemi najvišišemi Gospodari, najlepši dar je tisti dar, šteroga s čistim, slobodnim srcom položimo na boži oltar. Vsakše naše delo, pa vsakši naš dar položeni Bogi na oltar, bo lepi pa vzišeni, če je naša duša napunjena z rečmi psalmista :

Gospod, ljubim lepoto Tvoje hiže,
i kraj gde prebiva Tvoje Veličastvo.

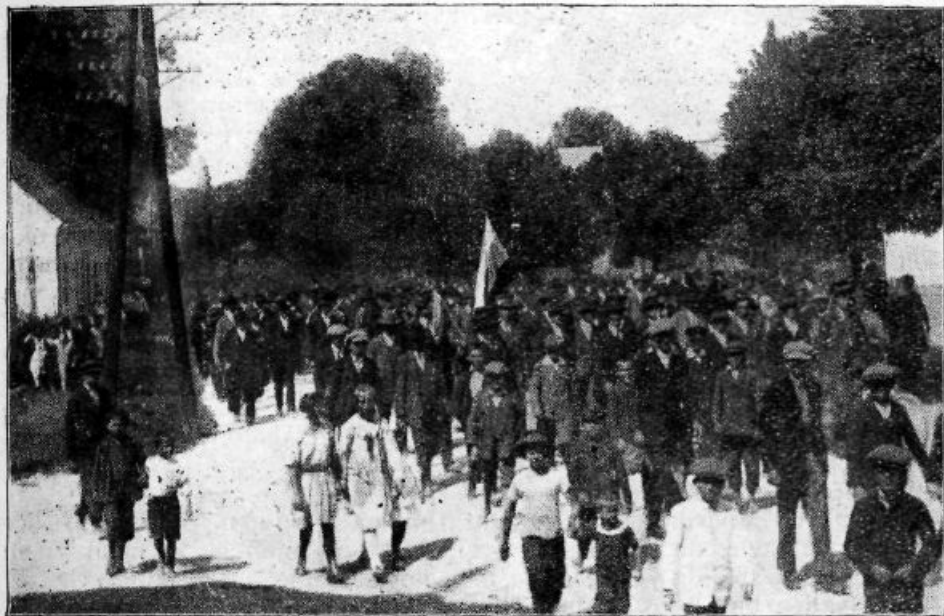
Mihael Mihajlovič Fujsov :

Gda je odpadalo listje.

Mojemi pokojnomi prijatelji za spomin.

To pa sam napisao Tebi, Lujz, moj prijateo v žmetnih dnevah, za spomin! Ti zdaj spiš, jaz pa šče brozgam po sveti i se borim; pa ka pomaga vse, ka pomaga boriti se proti stokrat močnejšim silam, šče celo smešno je. Vüпам, ka me ne boš sodo, da sam to napisao. Površno je, istina, kak je površno vsakše človeče delo; eli edno vörvli: 'meo sam pri vsem najboši namen; ne, da bi orisao Tvoje življenje, o ne! Da, če bi to šteo, bi mogeo začnoti s tvojim rojstvom, gda se je začnola bridkost, i bi Te sprevajao skoz škole, mimo tebi prisojene Matilde, ta do smrti. Pa sam ne šteo. Tudi sam te ne nameravao braniti pred hüdobnimi jeziki — mislim, ka

ne človeka, ki bi Te šče zdaj sodo i što Te je gda, znam, ka njemi je žao. Samo nikelko sam šteo odgrniti zaveso, da bi vsakši bar malo spoznao, kak krivo Te je dužio. Ve so šče Kristuša sodili farizeji, kak da ne bi Tebe ljüdje. On je bio Bog, nedužen, pa so ga. Ka misliš, da dnes ne farizejov, ki bi ne vüpalí soditi — človeka?! Pa šče: Vej je to zgodba vseh naših ljüdi, šteri so šteli pogledniti v svet, pa so se vrnoli — mujrat. To je tista bridka i trnjava pot na — Golgoto — Tvoja i vnoгих pred

Sprevod po manifestaciji,

štera se je vršila l. 1926 aug. 29. v Soboti za slovenstvo Slovenske Krajine, naj se ta ne odtrga od Slovenije i ne prikapči po Radičovej agitaciji k Horvackoj. V sprevidi korakajo med glasnimi ovacijami: dr. Anton Korošec, b. min načelnik SLS, Anton Sušnik, b. min. nar. poslanec, dr. Franc Kulovec, b. min. nar. poslanec, Andrej Bedjanič, Jožef Škoberne, Janez Štrcin, Štefan Falež i Klekl Jožef narodni poslanci, dr. Matija Slavič, vseuč. profesor, uradništvo i vngo naše intelligenc z našim vernim slovenskim ljudstvom. Glavni govornik shoda je bio dr. Anton Korošec.

Tebov i za — Tebov, ki šče bodo nazaj priromali, da vidiyo, kak odpada listje z drevja, da se nagledajo življenja, dokeč ne pride zima — Smrt . . . Ti spiš, Lujz, prijateo žmetnih dni. Jaz pa brozgam po življenji i bridkostih, brozgam sam i zapuščen, i ne človeka, ki bi se nagno k meni i mi povedao prijazno i tolažilno reč. Redki so prijatelje kak ftica zlatoper: Človek ne ve, če je gda živela — lahko v stoletjih samo ednok — eli pa je samo pravljica od nje. Ne zameri mi, če sam ne vse tak zapisao, kak se je godilo, glavno sam označo — mislim, ka ne boš čemerren, vej sva bila prijatelja, tak v bridkosti kak v sunčenih dnevah, kelko jih je že bilo. I ka je prijateljstvo? Kak mehanično smo se včili v prvih letah pri latinskem: — Animus unus in duobus corporibus — edna duša v dvema teloma . . . — Žalostno je zdaj moje srce i mrkli so zdaj dnevi,

ka ne Tebe več, Lujz. Ne rastejo prijatelje za vsakšim plotom i tüdi ne v vsakšoj hiši. — Spi te! i čakaj na mene! Lepši dnevi bodo za nama vstali negda i zarje bodo zasijale na nebi kak na samo vüzemsko nedelo.

Mi pa, dragi, jaz i Vi, ki ste ga poznali i ki ste ga ne, stopimo do njegovoga groba, gda do gorele sveče po cintorah i njemi prižgimo na grob edno svečo i se ga spomnimo, njega, ki je bio naš i bi nam vstao vse dni v tolažbo i v pomoč, ar on je šo — počivat, mi pa smo ga šče sodili . . .!

. . . Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea . . . Psalm 50.

(Glej, v nevolah sam bio poprijeti: i v grehih me je poprijela moja mati.)

I. Plivanuš so molili brevir . . .

Prijetno je dišalo po plivanušovem ogradi, vej pa so cvele najrazličnejše rože jesenske: Pisan je bio té, da se je vzradostilo človeče oko pri pogledi na njega, da je že petdeset metrov daleč zaščegetalo v nosi. Odniked se je vzeo debeli fčelar, nikaj časa obletavao rože, obstano pri toj eli onoj nato pa se je zgübo, što zna kama.

Na sredi ograçeka pa so si plivanuš Ferko Kos postavili sto i te so tü vsakši den zmolili deo brevira i gda bi domolili, so položili knigo na sto, se zdignili pa rovali med rožami, mikali vö slak, šteri je pohotno silo gdešte vujška; polevali i so rožam, da je že dugo ne dežüvalo, rahljali zemljo, če je otrdnila.

Te so plivanuš domolil brevir i sklenili:

„. . . Gloria patri . . . In nomine Domini . . . Amen.“ Malo so šče obsedeli, se zagledali nikam proti vesi. Vidilo se njim je, ka nikak znani ide po koniki, dvojili pa so, če je tisti, koga mislijo.

„Hvaljen bodi Jezuš Kristuš . . .“ se je poklono starček s konika.

„Na veke. Amen. Kama pa, oča, kama?“ so pitali, ne da bi se zgle-dnoli, ar so poznali starca.

„Na grede, gospod plivanuš, na grede. Kukurco trgamo.“

„Tak . . .“ i gledali so šče nadele proti vesi. Tam prihaja počasi mlad človek, zamišljen; počasi pa trüдно je hodo, kak da se nikam ne pašči.

„Če je ne to naš študent? Vej pa je šo v školo. Že prvoga septembra, dnes pa smo že proti konci. Nekaj je, ka šte . . .“ Te je prihajajočega zakrio živi plot, šteri loči njive; od konika. „Počakam, vej prihaja k meni.“ Naslonili so se na sto i premišljavali.

I neso dugo čakali. Počasnih stopajov, hladnoga pogleda, je prišeo pred farof mlad človek, srednje postave, bledoga obraza. Oči so globoko skrite trpko i malomarno gledale v svet. Obraz nikelko koščen i v njega so bile jasno zarisane poteze. Te obraz je zražao nekšo plemenitost, trüдно mirnost. Obleč je meo kak v varaši. Prijazno se je poklono i vzdigno krščak.

„In aeternum . . . Amen. Ka pa je tebe prineslo, Lujz, vej so škole?“

„Škola . . . Pa sam doštudirao“, je djao s trpkim nasmehom prišli.

„Pa te neso . . .?“ so se zavzeli plivanuš i njemi dali roko.

„. . . vö vrgli? Ne, profesorje ne, življenje me je izključilo.“

I kak da bi plivanuš razmeli vso bridko skrivnost, so stisnoli vüstnice, gledali z vsmiljenjom mladoga človeka. Te pa je pokazao na desno stran prsi :

„Hic est causa — tü je vzrok. Pravijo, ka bi malo počivao,“ je dejao s čüdnim nasmehom. „Zakaj pa si ne bi malo oddehno. Počivat sam prišeo, vej ne bom v spako ljüdem, ka sam slab študent.“ Čüдно je gučao, da so plivanuš ne znali, eli resan tak misli, kak guči eli pa se sam sebi smeje.

„Mešo bom slüžo, lahko šče ne prekesno . . . Pa ka je pravo doktor?“

„Jaa, noo! Pravo je, ka moram na zrak, dokeč šče ne zima i sam lahko ves den vöni . . . Pa sam šo . . .“

„Sedi, da ne boš stao . . . Marta!“ so zvali proti dveram, „Marta! prinesi jüžine za dva, pa malo tekočega . . . Tak te mo šče naduže vküp . . . Nikaj ne,“ so prehajali v vmirjenost plivanuš. „Fiat voluntas Dei — zgodi se boža vola. Samo da se boš ravnao po zdravnikovih nasvetih : Narava, to je prvo i vracva. Si jih kaj prineseo?“

„Nikaj malo sam.“

Plivanušova küharica Marta je prinesla na tanjeri jüžino i vino v kanti pa dve kupici. Za trenutek je obstanola na pragi, kak zameknjena, nato pa je postavila oboje na sto i se ne mogla načüditi, ka je gospodič doma. Samo gledala je, vüsta so se njoj na pol odprle.

„Izgnali so me, gospodična!“ je dejao mladenič starki s smehom, gda je vido njeno začüdenost.

„Ne vörjem, ar ste tak miren človek.“ Segnola je v ponüdeno roko i jo stisnola. Rada je mela študenta, kak da bi bio njen sin.

„Ka se je zgodilo, za Boga, gospod?“

„Resan so me izgnali.“ Zmajala je z glavov i odišla v kühinjo.

Plivanuš so natočili lotmerski kletan, da se je iskrilo v kupicah i nato so trčili z mladim :

„Na tvoje zdravje!“ je pio.

„Pa!“ se je bridko nasmejao študent i spio vösčista.

„Reži, pa jej v okrepljenje,“ so porinili plivanuš tanjer z mesom pred mladoga.

„Bene — dobro.“

Plivanuš so gledali na študenta z tužnim pogledom. Radi so meli toga človeka že iz mladosti njegove. Tihi miroven dečarec se njim je že v osnovnoj školi priküpo i zato so njemi preskrbili, da je lejko nadele hodo v škole. Sami so njemi iz svojega vnogo davali. Čüдно so bili na njega navezani. Veselili so se sebi vsigdar, gda je študent prišeo na počitnice. Počakali so ga na kolodvori i te je mladi dijak morao bar vsakši drügi den k njim.

„Tak je, kak njegova mati,“ so ga primerjali z njegovov materjov. „Iste oči, le bole globoko skrite, iste poteze, izrazite, kak njene pred smrtjov. Bojazljivi guč, tihi hod, vse njeno.“

„Doma si že bio? Ka pravijo?“ so pitali glasno plivanuš, da bi se razmislo.

„Ka naj pravijo . . . Ka de pravo brat brati? Vej ga poznate, našega Ivana. Tužen je, hüje njemi je pri srci kak meni. Kak da bi bio sam be-težen i ne bi smeo v življenje.“ Mati, hvala Bogi, ne živijo več, oni ne bi

prenesli. I bratje i sestre? Razmišlajo, šče Ivanov mali se je zamislo, žena Ivanova je šče pa tišja.“

„Lübijo te, skoro ka bi te obožavali.“

„To je, nesrečnejši so od mene, četüdi so zdravi. Najrajši bi bio zdaj sam, zakaj, gda se človek odpravla na pot, odked se več ne povrne, te je najbole, če je sam. Nišče ne joče za njim, pa on ne za nikim.“

I kda sta se poslavlala, so dejali plivanuš:

„Vej se tak vidiva vütro eli po vütršnjem.“ Študent Lujz je tiho šo prek po ogradi na konik i se na to zgübo med hišami.

Plivanuš pa so skrili obraz med dlani, se zamislili i bridko vzdehnoli.

„Ne je mogoče, Kata. Dobro sam šteo, pa če ne boža vola. Nesam prišeo od vüpanje, pa znam, ka né pomoči. Njegov obraz je več takši,

Črenovska cerkev.

Pri toj cerkvi se je vršila l. 1926. aug. 29. velika narodna manifestacija, štere se je vdeležilo do štirijezero slovenskih ljüdi z dolnjega konca Slovenske Krajine i zastopniki madjarske narodnosti iz madjarskih občün, ki vsi so protestirali proti odcepitvi Slov. Krajine od Slovenije i proti prikljüčitvi te k Horvackoj, kak je šteo Radič. Na slavoloki, šteroga so naši vrlji Orli postavili, so stale te reči: „Slovenci smo! Del slovenskoga naroda smo!“ Glavni govornik shoda je bio kak i v Soboti dr. Anton Korošec. Z njim vred so obiskali Črenovce isti gospodje kak Soboto.

kak je bio tvoj zadnje mesece. Trüdnost počiva na njem i mirna vpokojenost. Miren je zdaj, eli prle kak je prišeo do spoznanja, je trpo.“ I na to se njemi je vidilo, kak da bi se zdaj godilo.

... Na posteli leži betežnica, Lujzijova mati, v zadnjih vzdihlajih. Povsem mirna, skoro zadovolna, kak brez smrti.

„Gospod, skrbite za siroto. Pazite na njega, malo slab je, ka bo zra-seo. Ne srdite se na mene zavolo mladostnih dni, mlada sam bila, brez misli. Pa je bole, da je tak ...“

Vzela sem moža, ki je zapio domačijo, te pa vmro. I od toga časa so plivanuš Kos pomagali Lujziji, i kda je šče Kata, Lujzijova mati vmrla, te so plivanuš vzlübili študenta, kak ne lübi oča svojega sina.

2. Spomini . . .

Lujz je sedo za stolom, prelistavao po knigi, kak da bi nekaj iskao: Lehko je resan kaj iskao, eli pa je samo tak prelistavao, nevedoma i brezi namena. Skoz dvoje malih oken je sijalo popoldensko sunce i razsvetlavalalo hišo tmično. Zreto sadje prijetno dišalo v hišo. V lesenom trami je vrtao črv, človek bi mislo, ka vöra tiktaka. Z škednja se je čülo kokodanje kokoši i s konika je prihajao ropot kol. Nindri je jokalo dete i zvalo mater na ves gut.

Te je Lujz zapro knigo, se zgledno po hiši. Že itak mali prostor sta šče bole stiskali dve posteli, sto s klopmi i dva stoca. Po stenah i po drogi pri peči je viso obleč, janke, hlače i šče drügo. Na polici nad pečjov pa so dremale knige. S sten pa so strmeli v Lujza svetniški obrazi kak v začüdenji, drügi nežno i dobrobotno, tretji pa s pomilüvanjom.

„Šče vi se čüdivate!“ se je nasmehno Lujz. „Vej smo si domači.“ I je pomislo: Gda je bio šče mali, jim je ne vüpao poglednoti v oči i je ne vüpao sam biti z njimi v hiši. Kak da bi radi z njim gučali, ga včili, njemi davali navuke, včasi, kak da bi ga kregali. Ježuš na sredi je zdigno desnico i stegno dva prsta na njoj. Lujz ne mogeo nigdar gledati v te nežni obraz, s toplimi očmi. I vsigdar je silo vö.

„Zakaj pa neščeš biti notri? koga se bojiš?“ ga je spitala mati.

„Če me pa tak gledajo . . .“

„Što?“

„Tisti, s kepcov.“

„Nimak, vej ti pa nikaj ne včinijo.“ Sam pa le ne šteo biti v hiši.

Premero je hišo s pogledom. O, kelkokrat jo je nigda mero na stopaje. Po dužini je bilo njegovih šest, Ivanovih pet, mlajših brat jih je pa našteo celo osem i te so se kregali, šteri je dobro računao i so merili šče ednok . . .

„Ka sam tü zbetežao lahko? Že v mladosti?“ i se je nasmehno sam sebi. „Če bi večno v njoj živo, nigdar ne bi dobo betega. Tüjina mi je pritislola pečat na čelo kak že jezero drüгим pred menov. Šče srce je skoro vsem zagiftala, meni je samo plüča.“ Kak od najnavadnejše stvari, je premišlavo od svojega betega, niti malo se ne vznemirjao.

„Zakaj ne bi bilo tak, če je zakon narave takši. Što sega v lükjno, mora pomisliti, ka lejko prime kačo za glavo. Što ide v svet, mora na to misliti, ka se več nigdar ne povrne . . .“

S kakšim veseljom je stopo v svet, s kakšim svetim spoštüvanjom pred osmimi leti, kak skrivnostno je bilo te v prsih srce: glej, pred tebov je te lepi paradiž, prek zida samo trbe poglednoti. Odprla se bodo vrata i prost bo vstop. Doma pa bodo čakali, da pride nazaj, da njim prinese sad za dar od tistec . . .

Da ne pozabiš na nas, da de ti dobro, je dejala mati. Štela je praviti, ka jih naj bar gda pohodi. Šče bole pa, da na Boga ne pozabi . . .

Mati je vmrla. Bog je tak modro preskrbo, ka ne doživela njegove vrnitve. Vmrla bi, da bi znala, ka so se zaprla pred njim vrata. Niti mi-slila ne, ka bo tak prišlo.

„Zdrav sam kak karas!“ je pisao v vsakšem pismi.

„Zdrav je,“ je vörvala mati, preneseo bo, če tüdi se njemi slabo godi zdaj.

Stanüvlem v lepoj, zračnoj hiši, svetloj, kak v zlatom gradi. Jem bole, malo sit sam pa le. Istina, ka bi šče jo k vsakšemi mali par krumplov, pa človek je nazadnje tüdi tak zadovolen — je bilo nadale v pismi.

„Samo, da ne preveč lačen,“ je hvalila mati Boga. „Pomali de vse bogše.“

On pa je stradao, iškao po žepih drobtin, bio hvaležen za vsakšo skorjo, premišlavao, kak bi prišeo do krüha, šteo knige od rimskih poedin, da se njemi je vidilo, ka je sam šče med njimi, veseo med veselimi, sit med sitimi, da zabava lüdi. O, nikelkokrat je večerjao samo iz — knig.

— Spim na mehkoj posteli kak krao, senjam sladko kak casar . . . so šteli s pisma.

„Le, da ga ne zebe“, je bila mati vesela. On pa je senjao na trdoj klopi, pregrnjenoj z hlačami, s süknjičom pa se je odevao i knige je meo za vzglavje.

„E, pa, da!“ se je nasmehno. „Čüdež bi bio, če bi ostao nedotek-njen. Jezero i jezero jih je romalo isto pot. Eden je vzdržao dele, drügi je prle opešao, vlego za plot i vmro. Pa tüdi tisti, šteri so dele prišli, so bili zapisani ranejšoj smrti, kak drügi lüdje. Kak, da bi se jaz ogno. Telko sam na bogšem, ka ne bom dugo noso toga pečata.“ Süho je po-kašlao, plüno reček žmečkasti skoz okno. „Človek mora izplüvati plüča, če bi jih meo za dva centa, če ide vsakši den iz njega, leto za letom. Nigda pa bo prišeo — zadnji.“ Malo njemi je vzdergetao obraz, v lice njemi je stopila še rahlejša bledost, kak pred strahom neznanim.

„Lehko, ka de naskori, lahko do mi šče letos prižgali sveče na grob pa do hodili mimo i skimlavali z glavov: Ne njemi bila sreča mila . . . Tak mladi, pa že . . . E, lüdje! Vi ne poznate sreče, jaz sam jo najšeo. O, mati, te Vam ne bom pisao lažljivih pisem, sam Vam bom sporočo: Glej, preplezao sam tisti zid visoki, najšeo i spoznao samoga sebe. Mehko so mi postlali, me čedno oblekli, lačen pa žeden tüdi nesam več. Hišička je topla; malo tesna, istina, pa kmična, pa to nikaj ne. Ravno najbogša za sladke senje. V velikih, steklenih gradovih je človeka strah, tü pa je tak lepo . . .“

I šče ednok se je nagno nad okno i plüno vö:

„Da de prle. Zakaj, dokeč de šlo, bom znao, ka šče ne vöra . . .“

Dveri so se odprle i vstopila je bratova žena, njegova nevesta z de-tetom v naroči. Prijazno i ljübeče je poglednola Lujzija, kak dobra mati:

„Na njive idi, kukarco trgamo. Trgači spvelejo i se šalijo, razvedrio se boš! Samo nad knjigami si, pa ne nikaj lepoga v njih. Poglednola sam v nje, samo črno od življenja . . . Eli so vse takše, eli pa si si ti takše ze-brao. Za mesto lahko ka so, eli zdaj si doma, doma pa je inačiče življenje.“

„Istina!“ se je zmislo i si je zgučao: „Kukarco trgamo, jez pa pre-mišlavlem od smrti. Pa sam niti ne znao. Bo taki? Dva pelaja? Lepe vlati?“

„No, že hvala Bogi . . . Knigo pa le doma pusti. Ka bi to s sebov noso.“

„Ka pa, Nacek?“ se je spravo nad dveletnega dečareca. „Lekaj spiš?“

„Ecc! Ne pim“, je dejao mali. „Mama, je idem Lujzijom.“

„Hodi, Nacek!“

„Ne zovi ga, ar je ne tam dober . . . Boš kaj jo?“

„Pogače kukarčne mi daj, dugo sam jih že ne jo.“

„Pogače? Pa si si ne znan prle vzeti? Šče doma stradaš. Pa mesa šče tudi mamu, bar za tebe. Znam, ka si ne bio tam v nebi. Pisma so lagala, sam znala.“ Prinesla njemi je falat pogač makovih kukarčnih, lepih žutih, da je prijetno zadišalo. I v papir zasūkano njemi je dala falat mesa.

„Krüh si deni k tomi v žep.“

„Kak mati je skrbeča“, je pomislo, pa je dejao na glas z nasmeškom :

„Preveč mi dvoriš, šče debeli bom!“

„Da bi se le, preveč si se posušo, pa šče mesec ne, kak si šo!“

„Nema pomena, da bi se debelio“, je vzdihno. Nevesta pa je mislila :

„Bog njemi daj zdravja . . . Dobra dūša je.“

Lujz pa je poščegetao maloga, ga podražo, nato pa odišeo s pogačami v rokah po koniki, veseo i zadovolen, kak zdrav človek, šteri de šče vngolo let živo, ne pa nesrečnik, šteri vsakši den lahko pričakūvle konca.

„Mati je ne mela ravno rada, kak vse matere, pa je dobra. Bog daj vse dobro njeni deci, največ pa zdravja!“ je želo Lujz i drobio genjene pogače.

„Lehko, ka de šče dobro“, je premišlavalala nevesta tečas. „Daj Bog, ka bi bilo. Preveč bi potrlo Ivana, ar rad ga ma, kak šče ne meo brat brata...“

3. Brata . . .

Lujz je obstano na vratnicah pri kolah, kama so trgači nosili kukarce v prtih. Mlajša, Števek pa Barica sta pasla po meji vdiljen i sta se lūčala s kukarčnim snetom, se skrivala za kravi i se razbijasto smejala.

„Lujz!“ sta nehala z obmetavanjom i sta skrma gledala brata. Neko sveto poštiivanje sta mela do svojega brata, njegova navzočnost jiva je spravila v zadregu.

„Na, ka delata?“ se je smehljao Lujz. „Se vama radi paseta?“

„Se“, je dejala Barica i Števek je prikimao.

„Gde pa trgajo naši?“

„Na onom konci. Ta kola so že puna, i ona tam na srednjem koniki tudi. Skoro potrgajo, te mo sekali kukaršče. Večer bomo pa lūpali,“ se je paščo Števek.

Lujz se je zgūbo med kukaršče, pa je šče denok čūo sodbo brata i sestre :

„Več je celi gospod,“ je dejala Barica. „Skoro de plivanuš. Jaz bom pa posvarbica!“

„Ti pa znaš kaj! Doktor bo eli pa profesor i bo v varaši ostano, jaz bom pa šo k njemi, ka bom tam hodo v školo.“

„Ja, ja, ti pa ti! ki šče šteti ne znaš!“

„Se bom že navčo, pa bom šče drūge jezike znan i bom oficir.“

„Blažena deca!“ je zdehno Lujz. Začūo je pokanje kukarce i guč trgačov. Poslūšo je, što vse trga.

„Ivan pa Katica sta, sosidova Verona pa Strični Jožko pa pomagata.“ Razveselo se je i se popaščo k njim. Ne je šče vnogo gučao z njimi, ar se je komaj včera vrno. Pozabo je na sebe, na svoje propadanje, bio je človek, ki šče dugo živeti, ki je zdrav i brez skrbi. Razveselili so se ga, vsevprek so letala pitanja, smeh i šale i Lujz se je smejao, kak bi bio naj srečnejši človek na sveti. Nagajao je Katici i Veroni i je dražo Jožka.

„To bi že jaz sam zdaj potrgao!“ je dražo. „Ka pak da ste skriti!“

„Ti pa, ti,“ je dejala sestra Katica. „To so ne klinčeki na okni . . .“

„ . . . pri . . .“ je namignola Verona i so se smejali.

„Gda sam trgao klinčke? Gde?“

„Kak včasi je pozabo! Eli v šoli tüdi tak včasi pozablate?“

„Te pa ne bilo škole!“ se je vögučao i se šče sam smejao. Trgao je vlati brati, šteri je gnao dve rendi, ar bi ovači edna ostanjüvala.

„Ne koli se z delom!“ ga je opominjävao Ivan. „Škodilo de ti! Vej sami opravimo.“

„Ka bi škodilo! Delo ne škodi!“ i se je paščo, ka se njemi je naskori orosilo čelo, pa je šo denok z drugim vštric. Kola so bila puna, pa so sipavali na tla.

Hvala Bogi, nesam mislo, ka de telko,“ je bio zadovolen Ivan. „Bo krüh, bodo žganiki. E, da bi nigda bilo tak“, je vzdéhno i mislo na Lujza.

„Pa smo te šče sami morali küpüvati i smo stradali, ar ne bilo penez. Eli . . .“

Ivan je bio miren človek, dobroga srca; drugim bi vse napravo, četüdi je sam meo preveč dela. Brati je pošilao peneze v varaš, kelko je le mogeo, sam pa je komaj živo z ženov, skrbo za mater, brate sestre. Pa sam je šče ne bio ravno pri zdravji. Pa za sebe ne gledao, skrbo je, kak bi domači živeli i da bi brat lahko študirao. Oča so skoro vse zapili i püstili vnogo duga, on pa je zdaj morao to rešavati. Lübo je mater, ženo z detetom, brate i sestre, eli med njimi najbolje Lujzija, i ne čüdno, da je dijak meo tüdi njega rad kak nikoga. Nigdar ne prišlo do ostre reči med njima, v miri sta živel, v pravoj bratskoj lübezni.

„Če Bog da, ka naš Lujz dokonča . . .“ si je včasi zgučao Ivan proti ženi. Kak da bi on sam hodo v škole. Ponosen je bio na njega, vküp sta hodila k meši, vküp sta včasi stopila v krčmo na po litra. Rad je meo Ivan Lujza i ne si mogeo predstavlati, kak bi bilo, če bi Lujz doštudirao i ne bi trbelo več za njega skrbeti mesec za mesecom, da bi prihajala pisma samo, kak znak, ka so nigda bili vküp.

Te pa se je nenadoma zgodilo. — Lujz se je vrno iz škole domo, da bi se zvräčo. Ivani je klonila glava na prsi, zobje so se zagrizli v vüstnice i zamislo se je. I gda so ponoči že vsi spali — tüdi Lujz, — te je on šče premišlavao; i zavio je glavo med zglavje i se razjokao kak mati nad nesrečnim detetom. Ne mogeo vörvati v Lujzijov beteg, pa četüdi njemi je nikaj pravilo, ka je z bratom konec, šteroga je on tak lübo.

I gda sta zdaj tak vküp trgala, pa se je domislo vsega, se njemi je tak zdelo, kak na tisto noč, gda se je brat vrno. Včasi je skrma pogledno v bratov obraz: tak miren, vdan; ka ga je že resan smrt polübila na čelo? Gledao je v ostro zarisane črte v obrazi, v začüdene, a mirne oči, globoko skrite pod čelom, v osivele vüstnice i neznan strah ga je preleto po teli, da se je stroseo.

Ne, ne je mogoče, ne! je nikaj kričalo v njem, nikaj pa je odgovarjalo:

Pa denok, navsezadnje se tudi to lahko zgodi.

„Ka si tak tihi?“ ga je nenadoma Lujz zmešao. „Veseli bojdi, ka bomo lahko jeli kukarčne pogače. Ti ne veš, kak so dobre. Makove, genjene, mešane z mlekom.“ Bridko se je nasmehno Ivan:

„Vsakši den de ti jih žena pekla; znam, ka je rad ješ.“

Gučala sta od gospodarstva, premišlavalala, kak bi se dalo več pridelati, ka de k leti tü, ka tam, gde bole raste žito, gde ne bi bilo prednično za krumple . . .

Gda so potrgali kukarco, so sekali kukarišče i vsi so se čüdüvali, da Lujz ne zaostanjüvao, šče drügi je bio proti konci. Slekeo je süknjič, visiko podsükao rokave i se paščo. Zahajajoče sunce je razsvetlavalao njegov bleđi obraz, senčilo črte na lice, i oči ne bilo viditi, samo dve senčni jamici i vsakši človek, što li ga je vido, si zdehno: Lepi človek, eli nesmi v življenje! Zvezali so kukarišče v küpe, vpregli živino (za edna kola je prignao Ivanove žene brat kravi). Števek pa Barica sta gonila, ostali pa so šli naravnoč prek po poti i zaspevali:

„ . . . Sejaj žito 'no pšenico,

to je zimski krüh . . . i tüdi Lujz je spevao veselo i mogočno s svojim krasnim tenorom.

*

Tumičovi so večerjali zbrani za stolom. Gospodinja je nosila hrano na sto, Ivan je postavio troje kant grüškovnice i prigučavao, da ja ne bi što bio lačen. Za rezancem so jeli krumple i zadnji falat mesa. Nato pa so sledili krapci. Tüdi Lujz je sedo med njimi i vidilo se je, ka njemi šče najbolje ide k teki; pa je denok najmenje pojo.

Po hvalodavanji po jestvini so prešli k guči. Odzvüna se je čüo guč lüpačov, kričanje dece, ki je sedela na küpi i se bole zabavlala kak delala.

„Osem let že nesam bio na kukarčni trgatvi. Želo sam, ka bi bio bar ednok i glejte, dnes se mi je spunilo. Pali bom živo za kmeta najveselejši čas jesen.“ Tak je gučao Lujz, gda je spio kupico grüškovnice. „Ne vörvlete?“ kak se človek dugočasi pri spominih; sedi za stolom i premišlavle: Dnes so naši trgali, zaj večerjajo, pijejo sladko grüškovnico, ti pa sediš za stolom i premišlavleš, rad bi lüpao i spevao z drügimi pa moraš gledati v knigo. E, bridko je! Vi si vse inači predstavlate študentovo življenje, lepo vse v sunčnoj svetlobi, zadovolno i srečno. Nišče pa si nigdar ne zmislil, kelko teh mladih lüdi strada po dneve pri knjigah, samo, da bi se dele prikopalo. I gda šteri pride domo, te šče mora poslüšati od vseh strani, ka tak nikomi Bog ne dobro dao, kak njemi. I nikoga ne, ka bi se takšemi šče odkrio i bi pravo: — Trpi, naj bo, ka nam boš ednok pomagao, ar si naš . . . Šče norca se delajo s tebe . . .“

Vsi so občütüli istino teh reči i so mučali v trpkosti. Pa so prejšli na drügo, zakaj pogučavanje od škole je büdilo bridke spomine vsem, ki so gledali pred sebov Lujza . . .

I nato so lüpali. Nabralo se je že preci lüpačov, spevali so pesmi i med pesmami je šelestelo bilje, pokale vlati, če je štera priletela v steno, kama so radi metali šmrklavci.

Tüdi Lujz je bio med njimi, je spevao; pa ne dugo, polotilo se ga. je premišljavanje. Prihajale so misli, drüga za drügov, pazljivo stopale med lüpači do njega:

„Ka ne bi bio tudi ti lahko srečen, kak so vsi ti? Koli niednoga ne hodi smrt i se njemi ne smeji v obraz. Vej si ti tudi iz njih vrst. Kakšo pravico ma te narava, da zahteva telko od tebe? Šče ne si začno živeti, pa že moraš čütiti dih smrti, zdaj, gda bi najrajši živo?“

„Eh! Vkrej takše misli, preveč svetešnje je v mojem srci dnes. Osem let sam že ne lüpaio i spevao, i več tudi ne bom, zakaj bi šče dnes bilo žalostno moje srce.“ I je spevao z onimi:

„Da do znali lüdje, ka Tumičovi lüplejo i je med njimi tudi Lujz...

„... Kadar jaz umrla bom,
venec lep imela bom...“

Kesno je bilo, gda so končali. Ivan pa žena sta spravila vse v hišo. Žena je prinesla kukarčne pogače, Ivan pa grüškovnico.

Tisto noč sta Lujz pa Ivan spala v bilji — Lujz mirno i zadovoljno, z žalostjov v srci pa Ivan, brata, ki bi se žrtvovala drüg za drügoga.

4. Kapalo je listje ...

Lujz je sloneo oprt na jegnjed pri potoki i šteo knigo: „Ponižani i razžaljeni.“ Ravno je prešteo zadnjo stran i nikak ne mogeo razmeti, da mora Helena, tista sirota deklica vmreti, gda bi ravno začnola živeti. Tak mlada, lepa, do zadnjega hipa nesrečna i komaj ka zasine sunce, več ga ne sme gledati.

„Kruo si življenje, če je bilo vse tak, kak je napisano. Eli resan morejo edini vse žrtvovati, dokeč pa živejo drügi na škodo vnogim.“ Sam na sebe niti pomislo ne, preveč njemi je bilo dejanje knige pred očmi.

Na drügom bregi na vrbi so se kregali vrabli. Bog zna, odked se jih je telko nabralo. Čivkanje se je mešalo z lehkim šümenjom vode, z drevja pa je kapalo listje, plesalo po zraki, šelestelo liki bi pripovidavalo kakšo pripovest. Drgetalo je med kapanjom, kak v smrtnom strahi, na to pa tiho obležalo na vlažnoj zemli.

„Drevje je kak lüdje,“ je pomislo Lujz. „Na protletje si zdavanjsko obleko obleče, nasiplje si rož med vlase. Kak sneha, gda se k zdavanji pela. V poletji pripravlja si hrano za zimo, v jesen pa njemi kaple listje, — krv, življenje i ostanje samo čunte, steblo s sühimi, golimi vejkami.“

Odnikod je prihajalo spevanje trgačov, vmes pa so ropotala kola. Včasi je što prišeo mimo Lujza, začüdeno pogledno razmišljajočega, želo dober den, v guč stopiti pa kak da ne bi vüpaio. Kda pa je bio že dele pa se je obrno i henjo, pa si je zgučao:

„Hm, od gda pa Tumičov ne študira? Vej so ga ne znan vö stirali?“

Kak v strahi gledajo na njega lüdje. Eli razodevle njegov obraz takšo grozo eli ka?... Če bi zapro oči i bi pomislo za nikaj let nazaj na počitnice. Tudi te je tü počivao, samo ka je bilo v leti. Zaoblačilo se je na sever. Pa sta prišli dve ženski mimo i sta ga spotili, naj ide domo, ka ne de moker. Pa je pravo, ka de pozoja gnao vö z vode i je pokazao na nikšo jamo v potoki, gde so bile velke lüknje v breg med korenjom. Zaistino je te vsekla toča pola i komaj ga je rešo plivanuš srditosti veščarov.

„E, ne bom ga gnao več nikdar iz jame“, se je nasmehno sebi.

Šo je pomali proti domi. Oči so njemi gledale po poli, ki se je rdečilo v zahajačom sunci. Iz hiš med drevjom pa se je zdigavao dim i se vlegao nad poli.

„Eli vidi človek samo tik pred smrtjov vse v takšoj lepoj svetlobi. Eli ne nigdar prle sunce tak razsvetlilo teh njiv, ka sam jih ne vido takših. Da sam pesnik eli slikar za naravo, ne bi šteo prle mreti, kak bi naravno zbirko pesmi eli pa slik teh njiv, toga polja.“

5. V spomin . . .

V kmično noč je donela muzika iz brežne hiše, vmes pa se je čulo kričanje i spevanje. Vej so pa služili gostüvanje, edinoj hčeri Matildi z najbogatejšim dečkom iz vesi. Lüdi se je vse trlo, dve hiši sta bili punivi, komaj da so jih spravili za stole. Pozvačin je komaj obhodo od pondeljka vso rodbino do četrtka i družban je z žmečavov zbrao telko žlic po vilic, kak je trbelo. Debela küharica, glüha Geta, je ne mogla vse sama opraviiti, sosedo so šče pomagale. Kelko se je peklo od petka naprej: vrtanki, krüh; v soboto so že delale gibanice. Bilo je dela, eli zato je bilo tüdi nikaj v nedelo viditi. Pri Brežnih mora biti vse inači kak indri. Vej so pa celo plivanuša pozvali i vnogi so trdili, ka bo z njim prišeo tüdi — študent, tisti lepi, miren, zdaj betežasti gospodič, koga so nekda prisodili za Matildo. Branose je, eli plivanuš sami ne bi radi šli.

I tak so plivanuš sedeli poleg starešine, poleg pa student, oba dostojanstveno i mirno. Plivanuš so pomali prehajali v dobrovolu, dočim se je študent samo smehljao kak v bridkosti. Plivanuš so se zapeli v guč s starešinov, Lujz pa je poslušao brez zanimanja. Pri njem je sedela posnehalja, šče mlada ženska, prijaznoga, malo debeloga obraza. Štela je na vsak način gučati s študentom i ga je li spitavala i se stiskala k njemi.

„No, Lujz, kak se ti vidi?“

„Dobro. Na gostüvanji je vsesešerom dobro.“

„Istina. Bogati so Brežni, lahko obslužavlejo. Eli ne bi lahko posebi v malo hišo? To se ne spodobi. Če moje dete gda doraste, te . . .“

„Človek bar kaj vidi. Vej plivanuši itak ne za hrano, da se razvedrijo . . .“

„Gvišno . . . Eli, ka si tak zamišleni, pa šče zdaj na gostüvanji. Ednok bova plesala, ka se malo razvedriš. Ka ne?“

„Če bi znao . . .“

„ . . . če bi znao! . . . Vej te poznam; kelkokrat si prle plesao!“

Proti konci obeda je sneha polüblala navzoče. Polübila je moža najprle, on pa njo. Nato pa je šla po vrsti okoli stola i polübila vsakoga, vsaki pa je morao polüb plačati z penezi. Starešina je šegavo vrgeo bankovec v predpasnik i šče nikaj drobiža, nato pa gledao na plivanuša, pa tüdi drügi so se zglednoli v radovednosti. Plivanuš pa so skromno stisnili bankovec i kak zadovoljno mrmranje je šlo po hiši:

„Ka je dao.“

„Dva po sto.“

„Če ne več.“

I prišla je vrsta na študenta.

Lüdje pa so vidili dar: nikaj v papir zavitoga i so mislili, da kakše blago.

„Ka njoj je ge dao?“

„Kakše svionato blago.“

„Najbrže robec.“

Sneha pa je polüblala dele, za povablenimi so prišli na red nepovableni; dečki, ki so čakali pod oknom i šče šteri po prekliti.

Vrvelo je med veselimi gostüvančari, zadonele so pesmi; vej njim pa ne nikaj falilo, lahko so spevali, lahko so plesali. Neprijetno vroče je bilo v hiši, pa što bi se brigao za vročino, hodili so se sploh vö hladit.

Eden med vsemi pa ne bio veseo i srečen — Lujz. Sedo je zamišleni za stolom, naslanjao se na roko i topo gledao po lüdeh. Drüžban je plesao s snehov i njoj so žarela lica v sreči i smehljala se je rahlo. Mladoženec pa je sedo za stolom i gledao vsigdar za njov i se tüdi sam smejao. Bio je to nizki dečko, ne lepoga obraza, zelenkasto modrih oči. Noso je kratke mustače i je bio čedno počesani na eden kraj. Obleč je meo sivi i na prsah velki beli cmer. Ne je bio lepi, eli bogat, bogat i to je vse. I vidilo se je, ka bi včasi rad kaj pametnoga povedao proti snehi, pa ne znao, ka bi gučao.

Gda je sneha sela pali k njemi, njoj je pokazao na dijaka.

„Idi plesat z njim, ka se ne de kaj gučalo: pozvali so ga, pa ga ne poštvülejo. Nikaj guči, tak sam sedi.“

„Istina,“ se je čüdüvala. „Pozabila sam na njega.“ I zasmilüvao se njoj je, gda ga je vidila tak tužnoga sedeti. Ka pa premišlavle? Stopila je na lahko k njemi.

„Hodi, Lujz, ka preženiva tužnost!“ ga je pozvala.

„Tak, tak“ so pritrdjavali plivanuš. „Če ne zna zvati, se ga mora pozvati!“ Le nikaj se ne brani! Inači ne boš znao za gostüvanje.

„Pa če nesmem?! Škodilo. de mi.“

„Ne trbej s silov. Pomali, valcer.“ Ne se mogeo braniti, stopo do mužikašov pri peči i pitao:

„Hej, mužikašje! znate kaj lepoga?“

„E, za našega gospoda pa bomo šče kaj znali. Lehko arijo iz „Prodane neveste“. Pariško opero? V „Večernom mraki?“ je spitavao prednjek.

„Pa! Ka ščete, samo na lahko, ka me ne de mučilo.“

Kak da so prišli drügi mužikašje, instrumenti so vse inači zadoneli, na lahko, kak iz daljave. I zaplesao je dijak s smehov — edini, par nihče drügi ne vüpaó, vsi so samo gledali. Potihnio je šüm, potihnio spevanje. V omanljivoj, mehkoj melodiji sta plavala njeva, študent Lujz, dostojanstven človek, oblečen v čaren obleč, kak bi prišeo na sprevod komi, bleđi v obrazi z globoko skritimi očmi, i ona: mladost i lepota, z belim vencom na glavi, kak kakša kralica. Plesala sta njeva, ki sta se nigda v detinstvi lübila, kak v senjah i njima je ostanolo v spomini i nej mogoče zabrisati.

„Oh“, so vzdehnoli plivanuš. „Kakši par! I te človek naj ne bi smeo živeti?!“

Med tem pa so tüdi Lujza obhajale najrazličnejše misli.

Prav te je končala muzika i obstanola sta plesalca.

„Ne bilo dobro, mladi gospod?“ je pitao prednjek goslar.

„Bene, bene! — dobro!“ i vrgeo je mužíkašom bankovec. „Človek, šteri se trüdi, je vreden plače, samo da je dostakrat ne prejme!“ je dejao čüdüvajočim se, pa so ga ne razmili.

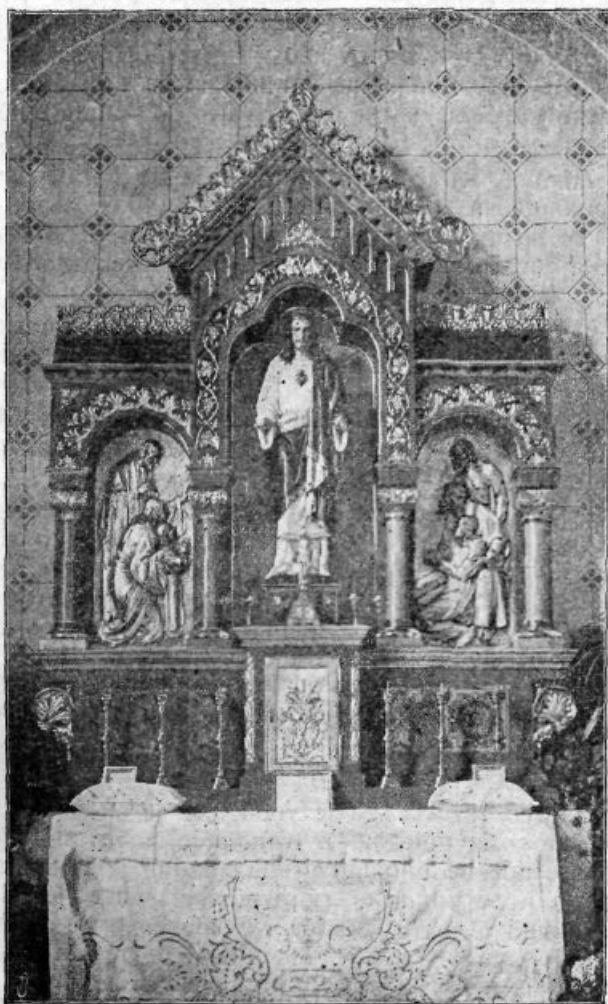
„Hvala, gospod, hvala!“ so se zahvaljüvali mužíkaši. I gda sta se poslovila s plivanušom, te jima je banda igrala vsakšemi do doma.

Sneha pa je šla s svojim možom v svojo hišo, da bi vidila njegov dar.

„Ka ti je ov dao?“

„Ne vem . . .“ Odvila je papir i vidila sta Matildo, narisano v zdavanskom obleči, v doprsnoj velikosti, z vencom na glavi. I spoglednola sta se i obstrmela.

„Ah . . .“

Srca Jezušovoga oltar na Cankovi.

(Glej 65. stran)

6. „Letos šče ne, k leti pa . . .“

*Grob se za grobom vrsti,
visoka pokriva jih trava.
Eden med njimi še ni,
bilke zelene rodil . . .*

Jos. Stritar: Na Zenkovem grobu.

Vmirala je narava, pomali, eli vmirala je. Polje se je spraznilo, se obleklo v žutoerjav obleč. Pastirje so pasli v križ po senožatih, pokali z biči, spevali, pekli krumple, štere so si z doma prinesli. Zamazana megla se je vlačila zajtra po poli i po vesi. Póti se je razpršila malo, posijalo je sunce, mrtvo, zaspano je mežikalo, človek ne čüto več njegove toplote. Drevje je štrlelo v zrak golo, kak v začüdenji, nad poljom pa so letale čupore vran, sedale na küpe kukarišča, brečale sprevedno.

Deca so se zbirala pred školov bos i zaspani. Vsakšo nedelo je bilo gde gostüvanje i to je bila edina zanimivost na vési. Deca so drkala za pozvačini, ženske pa dekle so si pogučavale od mladožencov i sneh.

Če je le bilo mogoče, je Lujz prebio ves den vóni. Ne zato, ka bi ozdravo, o, ne! Znao je, ka je konec blüzi. Gda bo narava vmrla, te bo tüdi on, i gda spokaple vse listje z drevja. Čüo je to i znao, pa ga ne bilo strah. Vidilo se njemi je, ka inači nemre biti, ka je to edini izhod. I če bi njemi te najbogši doktor pravo: — Ne šče prekesno! bi se njemi Lujz zasmejao.

„Eli more što jesen obleči v gostüvanjsko protolešnja obleko. Kak pri naravi, tak je tüdi pri človeki: Za jesenjov pride zima. I pri meni je jesen, kesna jesen.“

Jemao je slovo od narave, od vsega, ka njemi je, bilo lübo, je šteo vzeti slovo. Kak potnik, ki ide prek morja i ne ve, se li bo vrno eli ne. Pregledavao je drevje po logeh:

„Tü sam vzeo prve srake,“ je pomislo. Mali je bio šče te i za Ivanom je silo i on ga je silo, ka je plazo na drevo — te jako visoko, štero pa je bilo zaj smešno nizko i čüdüvao se je kak je sraka zablodila na takši nizki kraj. Med grmovjom je iskao mesta, gde so nigda gnezdili kosi i jih je vsakši den hodo pogledat. Spominao se je natenčno, gde je bilo gnezdo, eli ne bilo več sledü nindri. „Kak sam naiven. Dugo je že od tistoga časa, dugo pot sam preromao od tec, od Bethlehema do Kalvarije.“

Obstano je pri jarki, komaj vidno je tekla voda. Med sühim trstjom je šümlao veter i trsteni vrabeo je škrtao nindri. Sklono se je na vrbo nad vodov.

„Tüdi böra ne več, razdrla ga je voda,“ se je spominao na preteklost. „Bog zna, če što izda poléka.“ Z Ivanom je šo, tri stopaje je drkao za njim, se spotikao, gde ne bilo niti grüde. Hladno je bilo i zeblo ga je v bose noge; vej pa je se komaj sneg razpüsto i sunce je sijalo medlo kak zdaj. Proti protiletji je šlo te, zdouc je vlekeo prek polja, on pa je bežao za bratom, ki je čüдно hitro hodo vdilen po mejah i se šče zglejüvao na vse kraje. Napravila sta v jarki böř, splela iz vrbovih vejk dvoje izic i polekla. On, Lujz pa je hodo zdigavat i je bio jako veseli, gda je bila notri ednok ščuka, kak da je zablodila.

Stavo se je sredi pola, je pregledavao po dugom i šorkom. Na jügi so se polübovali bregovje z nebov. Indri pa je bilo samo polje, le okoli v daljavi je raseo log. Küpi kukarišča so gledali proti nebi, dremali zaspano, njive so bile razdrapane, samo repa je šče zelenela. Na zahodi je vido svojo ves med drevjom golim. Nad hišami, pokritimi s slamov, pa je čuvala cerkev i kak da bi prosila blagoslova z nebes. I pri cerkvi je farof i je pomislo: „Bog zna, ka delajo plivanuš? Lehko ka me čakajo.“ Privzdigno je krščak kak ob slovesnom nagučavanji :

„Zbogom, polje, širno polje, takše se mi vidiš, kak da si brez mej. Blažen, koga hraniš. Jaz sam živo pri skrivnostih tvojih, v stalnih senjah na tebe. Gda sem sedo v mraki na večer, sam senjao, ka se sprehajam po tebi, da pogledavlem vsakšo betvo, zasledavlem zavce, gledam v dom škrančekov i radost je bila v mojem srci že pri spominih na tebe. Blažen ki bom spao pri tebi i senja o samo od tebe i tebi. Senjao bom od tvoje čarobnosti: gda de te protoletje obleklo, kak mati deklico na vüzemsko nedelo; gda bo silje klasje pognalo; gda bo pisano mak cveo, kak da bi umetnik razsipao barve po zelenom platni; gda bo svetek. Ivan odtrgni silji koren, da bo zarumenelo prek noči za srp; gda bo hajdina dišala po medi sladkom vse v križ; gda do trgači spevali po kukarci vdilen, gda de te kmet obračao na jesen, da se boš leže oddehnola, prle kak si boš vlegla k zimskomi spanji i se odela z belim prtom, da boš zaspala. Zbogom, polje! . . . Zbogom, ti log, zdaj v senjah jesenskih. Povej vsem svojim prebivalcom — ptičicam, gda do se povrnole na protletje z jüžnih krajov, ka Lujza nega več, tistoga Lujza, ki njim je kak mali deček gledao skrma v gnezda — naj njemi vse to odpüstijo; da je šo počivat i senjat večni sen . . . Zbogom, ti gora v daljini, sunce hrepenenj, cerkev na vrhi, koma sam si želo vsa leta i denok ne vem, kak je tam, dečinske senje bom neseo od tebe v grob . . .“

Te je obstano pred njim lovec Matjaš i se začüdo :

„He, Lujz, vrabce lekaj naganjaš; vej jih nindri ne. Hodi z menov, ka nindri deneva ednoga doli za gospon plebanuša. Vej de ga škoda, eli plivanuš so li plivanuš.“

„Ne, ne bom šo,“ je odkimao Lujz. „Ne lübi se mi. Nigda, Matjaš, ste me ne püstili, da sam mali bio . . . Srečo želem.“ Lujz je odišeo med drevjom proti domi.

*

Na grobeh na cintori so gorele sveče, da je bilo viditi, kak bi se nebo odtrgalo i se spüstilo na zemlo med njive na gosto nasejano z zvezdami. Noč je zagrinjala selo, v zvoniki je zdaj pa zdaj zadoneo zvon žalostno i zamuklo. Med grob pa so hodile temne sence, le malo razsvet-

PROBAJTE PRLE vse žajfe, nazadnje te denok nücali „Elsa-žajfe“. Te žajfe zdravja i lepote ne so samo toaletne žajfe ugodnoga parfüma i dobre pene, nego majo medicínsko sprobane dobro delüjoče sestavine, hasnovite so proti pegam, lišaji i različnim drugim nečistočam kože. One napravijo kožo mehko, nežno i odporno proti kvarnim škodljivim vplivom vode i mrzloga zraka. Elsa žajfo ločimo v 6 vrst: Elsa žajfa lilijinoga mleka, Elsa žüčnata žajfa, Elsa-glicerin žajfa, Elsa-Borax žajfa, Elsa-katran ali šampom žajfa, Elsa žajfa za briti. 5 komadov Elsa žajfe za probo že s paküvanjom i poštninov vred 52 Din, če peneze pošlete naprej, ar je pri povzetji poštnina 10 Din dragša. Na-jočila pošilajte: Apotekar Eugen V. Feller, v Dolnjoj Stubici 823.

lene od gorečih sveč. Pri vsakšem grobi pa so klečali ljudje i molili za pokoj preminočih. Vsa družina je prišla, prižgali so sveče na očin grob i molili.

Največ sveč pa je gorelo na velikom križi i tüdi največ ljudi se je tam trlo, so molili na glas tužno i zaspano. Včasi je na raji potegnolo od severa, kak sen, zavzdehnole so plošče na križih, kak da bi mrtvi jokali, priklanjšao se je plamen sveč i polüblao zemlo, tü pa tam je šče štera vgasnola.

Lujz je stao pri materinom grobi, sklono je glavo kak potnik, ki je prišeo po slovo k materi. Ivan je klečao, žena je molila naprej i ostali so na glas odgovarjali. On pa je stao s sklonjenov glavov i senjšao. Stisno se je v süknjo, veter ga je hladno i neprijetno glado.

„Spiš, mati? Eli ne lepo spati, spati i se ne več zbüditi. Spati i senjšati v brezkončnost. Šče zadnjič sam spitavao, kakšo pravico majo drugi do življenja i zakaj moram jez vse vreči v pozablenost, zakaj ne smem segnoti po sreči. Dnes pa vidim, da ni bilo prav i odviše. Žmetna je pot do zavesti i spoznanja, kak na Golgoti, brani se človek do poslednje kaple krvi i samo obnemoglost lastna ga prisili ta : inam nemreš. I te, gda se je že predao, te se zove človek. Vej to ne tak strašno. Zažmiš i že počivleš, trüden i zmučeni. Tü pri tebi, mati bom vlegeo, da va vküp senjšala ; od vsega na vse bova mislila, od mladosti, od sreče, ki jo je komaj slütilo srce v bridkih vörah življenja, senjšalo od nje iz dneva v dén.

Gda je drugoga dneva bio pri plivanuši i se je poslovo od njih, kak bi šo na dugo pot, so plivanuš pravili :

„E, Lujz, ne do ti tak včasi gorele sveče na grobi, krv se ti povračvle v lica i debeliš se!“

„Letos so mi šče ne prižgali sveč, istina, k leti pa bodo i meni gorele . . .“

Vzeo se je prek po cintori, gledao deco, ki je pobirala sveče, štere neso zgorele, da do jih rabili doma v vracvo. Tüdi on je nigda pobirao, rano zajtra ; komaj ka je zvonar odzvonio „Zdravomarijo“ i pregnao strahe, je že pregrebao s prsti zemlo.

„K leti bote pa že prišli do moje hišičke, deca ; eli se bo šteri zmišlio, ka tü spi srečen človek, šteri se je pregrešo le v tom, ar je šteo živeti?“

I plivanuš, ki so gledali skoz okno za svojim lüblencom, so vzdehnoli bridko :

„Prav ma, k leti njemi bom prižgao svečo. Gda človek želi smrti i jo čüti, pride skoro . . .“

*

Gda pa je spadno sneg, je odpro tüdi eden novi grob, na šterom šče nej pognala roža, poleg drugoga, starejšega. Na lesenom nerodno obtesanom križi pa je stalo poleg imena šče nikaj reči :

„Človek, ki se njemi je spunila v življenji samo ta želja, ka poleg matere spi . . .“

SPEVAJ NAMA, KATICA . . .

Narodna.

„Spevaj nam' Katica,
Naj se srce veseli!“
„Kak bom nam' spevala,
nemorem od žalosti.“
Prva mi je žalost:
Očo, mater staro mam.
Drüga mi je žalost:
Sestre, brate mlade mam.
Tretja mi je žalost:
Lübi mož odhaja mi,
Najvekša mi žalost!
Nejdi lübi, nejdi mi.
Robačo ti šivle
Roka, roka prav mila,
Sunce, mesec, zvezde
Bode ti gorzašila.

Vu tom belom dnevi
Sunce de ti svetilo.
Vu toj temnoj noči
Od mesca ti bo svetlo.
Gda že mesec zajde,
Zvezde do ti svetile
„Šivle, žena, šivle,
Bog daj mi same sine!
Či boš sinka mela,
Najlepše ga ohrani!
Či boš hčerko mela,
Le hitro jo odvrži!“
„Či bom hčerko mela,
Najlepše jo ohranim!
Či bom sinka mela,
Le hitro ga odvržem!“*

PREKUSNICE.

Zadnja žela cigana pod gaogani.

Na smrt obsojenoga cigana postavijo pod gaoge ino ga pita sodnik za zadnjo želo, ka njemi spunijo.

Nevervano gleda cigan sodnika pa pravi: „Edina moja žela je . . .“
No povej, povej, vdari vmes batrivajoč sodec.

. . . „Ka bi ga Vi stopili na moje mesto!“

Kak pri Salapencih zavca lovijo?

Prevejani so naši Salapenčarje, niti pükše niti zanke ne rabijo za lovino — pravijo, — ka je to vse „nevarna škér.“ Ar so pa od nigda dobri sosedje z Vodenčarih, se slüžijo z bogšov prilikov t. j. žarkov paprikov. — Cela stvar je etak: Vzemi eden zadosta velki kamen, ga deni na pot, gde ta hodijo zavci — na tär — pa ga potrosi s zmenjenov žarkov paprikov. Zavec pribiži do kamna, pridejne papriko, se njemi od nje strašno kihne tak, ka vdari z nosom v kamen ino k mesti vtegne peté.

*

* V toj narodnoj pesmi se mož loči od noseče žene i ide v boj. Pri ločitvi to želo ma, naj žena sina porodi, če pa ne bi deček bio, nego dekla, naj to odvrže. Žena se nad tem nekrščanskim želenjom moža razsrdi i naopak pravi, najmre ka dečka odvrže i deklo si ohrani. V starih casaj, gda je krščanstvo ešče ne bilo zadosta vtrjeno v familijaj, se je kaj takšega lahko zgodilo. Dnesden že oba starša za boži blagoslov držita deco obojega spola, a zato oča bole žele dečke, mati pa dekle. Kak pa Bog da, tak naj bo v vsakom zakoni. On Oča nebeski je stvoriteo, njegovoj svetoj voli naj se zato podvržejo vsi zakonski.

Med vnogimi meštrami so tudi največši siromacije pač zidarje. Nevemo ali napravljajo ali slabo služijo. Istina je, ka do kesne starosti nemre ni eden prislūžiti edno lastivno delavnico, zmerom se po tūjih voglaj brūsi.

*

Tūdi brivec je ne na bogšem z svojov meštrijov, ar si nigdar nemre sam vlase zrezati, kak bi si ūteo, nego nosi zaslūzek drūgomi. Z pravicov čakajo iznajdbe v svojoj mešttriji!

*

Pri Mūri so jako prevejani lūdje, znajo ribe loviti na več naēinov : z sakom, mrežov, kržakom, bardunom, vodicov, z pūkšov je dobri lovci strelajo; na konci bojne so bolševiki celo z bombami morili vnožino rib.

Mūrčarje so pa itak ne takši mesarje, ka, bi po nepotrebnom klali telko rib, zato so se modernizirali ino lovijo z lepim uspehom na te novi naēin : kūrijo velki ogenj pri vodi pa žarijo železno ūibo, razbeljeno ūibo na nakvali zazsekajo v mala zrna pa tak meēejo ta žereēa zrnca ribam v vodo. Vsaka riba se na hrbet obrne, gda si gut žežge!

Drūgi naēin, kak se zavci lovijo.

a) Toga smo na Goriēkom zvedili, pravijo ka je eden med najbogšimi. Jako je ednostaven, malo trūda pa malo prpra trbej pa maš zavca. Naime zavci za vūha potoriš malo prpra, samo pazi, ka ti ne vujde, naj ne bi prpra stepeo z vūha! Pa ga maš.

b) Ešēe kraēiši pa tūdi znani recept je, ēi vidiš zavca bežati po nĳavaj ali travnikaj, tak krepko vdari pod koleno ka z mesta spadne.

c) Ne zavržimo pa stare reēi naēi indaēnji lūdi, ūteri pravijo, ka maš zavca, ēi njemi na rep sou deneš.

*

Zidarom med drūgim vnogi lūdje tūdi to radi zamerijo, ka se navadno tam ūkrablejo, gde je ne srbi, celou z zidarskov žlicov ali s kem drūgim!

*

R-je so znani, kak lūdje, ūteri tūdi ne zavržejo zaveēega mesa. ūo je negda eden v Hrašēice, skopa jamo globoko, pokrije jo z zelenim vejom.

Logar je najšeo jamo, pa tūdi R . . -a zgrabo, ravno gda je hodo nastregūvat, ēi je zavec v jami. — Pride R. — ar pred sod, ga pitajo, zakaj je skopao jamo.

— Naj mi ne zamerijo poštūvana gospoda samo za zavce.

Znam, znam, pravi sodnik, ravno zato ste pred nas postavljeni, nego itak bi rad zvedo, ka je vas gnalo na to, ka ste na lūckom jamo kopali za zavce?

— Ja znajo, to je tak. Blūzi gošēe mam zelje lepo glavnato, zavci mi dosta kvara delajo, zato sam si pomagao, kak sam si znao. Skopao sam grabo globoko ino jo z vejom zakrio. Gda je zavec v njo spadno, sam ga z leskovov ūibov „fejst“ nabio tak, ka nigdar več niti blūzi ne nieden prišeo mojemi zelji! Tak sam se brano proti toj bojazljivo nadlogi.

VSE, KA JE POTREBNO VAM, Vašoj familiji, Vašim prijatelom, najbolše aparate za briti, nože, ūkarje, mašine za vlase rezati, doze za cigarete, budjelariše, listnice, muzikalne inštrumente, kūhinjske, gospodinjske i odevalne predmete kak tūdi najrazliēnejše praktiēne dare morete kūpiti brez vsakšega rizika, ar se Vam neželjeno vēasi zamenja na želo z drūgim. Razgledajte naē bogati ilustrirani cenik, ūteroga dobite brezplaēno od svetovne odpremne hiše H. Suttner v Ljubljani br. 895 Nikaj drūgoga ne trbe kak samo Vaš atres.

† Kühar Alojz, plebanoš pri Nedeli.

Na veliki svetek veseloga božiča l. 1926. dec. 25. so tužno spopevali starodavne i lepe nedelske cerkve zvonovje. Za kem so jokali? Za očom. Duhovni oča v strogom pomeni reči, Kühar Alojz, plebanoš, so zapüstili to suzno dolino ino se preselili v tisto, gde sunce ne zajde i gde roža ne povehne. Duhovni oča so zapüstili svojo duhovno deco, ljübeči duhovni oča ljübečo jih duhovno deco. Malogde i to pravim od familij, ne pa od far, pravim, v malo šteroj familiji se ljübijó te kotrige tak vrelo med sebov, kak so se ljübili nedelski plebanoš z svojimi siromaškimi farniki. Ta okolščina nam razloži tisto veliko žalost, štera je rosila potoke skuz na pokojnoga grob pri sprevodi i štera den za dnevom dubé vsikdar lepšo tablo zahvalnoga spomina v pokojnoga farnikov srci. Kak pokojnoga sošolec v gimnaziji i seminišči, kak njegov sosed v duhovnom pastirstvi i kak njegov vnogoletni spovednik si štem v dužnost, da na kratci popišem pokojnoga življenje. Tomi veleva zahvalnost. Pokojni mi je bio z svojov posebnov ljübeznostjov i z svojim najlepšim zgledom ne samo eden najbolših prijatelov, nego tüdi eden največkših dobrotnikov. Za to njegovo dobroto pravim si štem v dužnost zahvalnosti, da našim dragim naročnikom odprem knigo, štera vsebüje jakostno življenje toga prav pobožnoga i gorečega duhovnika.

Rodio se je leta 1873. jul. 3. v Satahovcih. Za mešnika je bio posvečen l. 1897. jul. 11. Delao je tak v Gospodovih goricah skoro treseti let. Po pravici bi mogo praviti ne „delao“, nego „vmirao“ je treseti let v Gospodovih goricah. Malo šteromi duhovniki je dober Jezuš naložo takši križ, kak pokojnomi prijateli Lujzeki. Tak bom ga zvao tüdi po smrti, ar smo ga tak zvali vsi v življenji. On je bio i je še naš Lujzek, Lujzek nas duhovnikov, prvi naslednik sv. Alojzija, njemi spodoben, pun tistoga düha, štero razširja: Ielija čistosti.

Pravo sem, da je vmirao treseti let. I prav sem povedao. Dober Bog ga je obiskao z tak zvanimi „škrupuli“. Škrupuli so duhovni beteg, šteri obstoji v tom, ka düša nema nikdar mira, ka drži vse za greh, ka njej je teška vsaka pobožnost, ka je vsikdar v strahi, da se pogübi i ka se njoj vsikdar, den na den odrezavajo pri najmenšoj reči peroti veseloga i oblažajočega vüpanja. Te strašen beteg je poslao dober Jezuš našemi Lujzeki že v semenišči i ga je držao v njegovoj düši še skoz treseti let njegovoga mešništva. I Lujzek ka je odgovoro dobromi Jezušu na te strašen beteg? Dao njemi je trojni odgovor:

1. Nikdar nese tožo na te beteg
2. tak goreče je opravljaó z njim i v njem svoje pobožnosti, kak da bi bio pun vse tolažbe i vsega mirü; i
3. nikdar ne se na njem opazilo, da bi meo to najmenšo želo znebiti se toga strašnoga betega, z ljübezni do Jezüša ga je junaško noso.

Treseti let brez najmenše pritožbe prenesti te strašen beteg je takša jakost, da se njoj vsi brez razločka moremo pokloniti i jo moremo po-

† Kühar Alojz
nedelski plebanoš.
Rojeni 1873. jul. 3.
v Satahovcih; — za
duhovnika posve-
čeni 1897. jul. 11. v
Szombathelyi; vmrli
1926. dec. 25. pri
Nedeli.

častiti. Odkrito priznam, da se mi je pokojni prijateo do dna srca milo i sem dobrega Jezusa dostakrat proso, naj ga reši toga betega, pa Bogi na vekšo čast i na vekšo diko pokojnoga ta moja i drugih njegovih dobrih duš molitev ne je bila posluhnjena v žitki njegovom; posluhnola se je samo na njegovej smrtnoj vōri. Njegova smrt je najmre bila brez vsega straha, brez vsega nemira tiho, mirno zaspanje v naročah tistoga Jezusa, komi je tak verno služo treseti let. Zaspao je mirno za večnost, kak dete zaspri na maternih naročah za noč. Že smrt njemi je svedočila kakši mir ga čaka na drugom sveti za tiste velike nemire, štere je prestao na tom sveti.

Junak trpljenja pa je bio tudi v drugom pogledi. Nezmerno dosta je trpo pri opravljanji svoje duhovniške službe deloma ar je bio na največjih farah duga leta kaplan, kak na priliko v Beltincih i pri Gradi, deloma ar je zavolo duševnoga betega njegovo pastirsko delovanje bilo preveč mučno. V duhovnom pastirstvi je presedo v spovednici den za dnevom duge-duge vōre ali pa je je prebio v šoli med nedužnov dečicov, da te pripravi na pot Gospodovo. Z mirnov dušnov vestjov lahko trdim, da je večino svojega življenja preživo kak kaplan v spovednici i šoli. Pa delajo to tudi drugi. A te ne muči tisto pri deli, kak je njega. Tem veselje celo olejša delo, njemi so pa stalni duševni nemiri to nedopovedljivo oteškočili. O keliko je trpela njegova duša pri spovedavanji, prečiščavanji, kak strašno ga je mučo te beteg pri sv. mešah. Pa on zato ne odstopo od oltara, ne sprazno spovednice, ne, ta mesta so njemi do smrti ostala najljubljenjša. Iz spovednice, od oltara je šo v smrt. Od betežnika je ves moker prišo domo i ne šo da se preobleče, duše je šo čistit v spovednico i stopo k oltari, da je nahrani z Gospodovim telom. Včino je to, a zadnjokrat. Gospod ne želo več od njega, dozoro ga je za nebo. V spovednici se je prehlado, dobo je pljučnico, zvužgala se njemi je tudi prsna mrena, šteriva betega sta njemi pretrgala nit življenja. Čakao sam ga k sebi v bolnišnico v Soboto, kde sem ravno zavolo teva betega ležao, pa ne prišo k meni, odselo se k Jezusi. Žao mi je bilo za njega, a srce mi je pa tudi puno bilo radosti, ka je tak hitro dobo dragi pijateo svojo večno plačo i ka mam, ka mamo mi, drage duše, pa ednoga zagovornika pri Jezusi, ki bo proso za nas njegove pomoči v naših težkih borbah. Priznam, da sem že občūto moč njegove molitve i vūpam se, da so to že tudi drugi občūtili pa še bomo vsi. Duge tjedne v svojem težkom betegi nesam drugo proso, pač ne mogo drugo prositi za njega, kak sv. prečiščavanje sam darūvao za njega z tov kratkov molitvicov: „Dober Jezuš, vzemi ga ti v svojo veliko diko.“ — I dober Jezuš ga je vzeo v svojo veliko diko ne zato, ka sem jaz to proso, nego zato, ka si je pokojni to zaslužo.

Zaslužo si je pokojni veliko diko, ar je dosta trpo i ar je poleg toga verno služo Gospodi v celom svojem mešniškom stani. Ar je največ časa prebio v spovednici i šoli, to je ar je premalo bio na friškom zraki, se ga je lotila jetika. Pljūvao je krv. I ar je pet let bio kaplan na najtežavnejšoj fari pri Gradi, so njemi oslabeledi popolnoma živci. Sekira smrti je bila že položena na njegovo telo. Sam imeniten doktor, dr. Dreiszker v Kūsegi mi je dao izjavo, da je konec ž njim. Pa dober Jezuš je pokazao, da je on pravi zdravnik, ne pa zemelski, proti trditvi zemelskih doktorov ga je natelko okrepo, da je pokojni *osemnajset let* lahko vodo nedelsko faro.

Pa še edno trpljenje naj omenim, ki je pokojnoga skoz celo življenje sprevejalo i to je siromaštvo. Kak kaplan itak ne meo več dohodkov, kak da si je kūpo obūteo i obleko i niti to ne v obilnosri, kak plebanoš pa

niti telko ne meo. Na najsiromaškejšoj fari je vmirao mučen od škrupulov v duši i preganjan od siromaštva v teli. Pa oboje je prestao veselo, junaško. Malo pred smrtjov me je pohodo v špitali i mi je odkrio zelo: Joško samo tebi povem, ne morem več zdržati pri Nedeli, na Hotizo bi rad prišo, kde de ležej za mene, ar telo je slabo. — Potolažo sem ga i oproso, naj potrpi i ka je zrak hotiški ne za njegova pljuča, v srci sam se pa nakano, da njemi pošljem neko podporo, ka de ležej shajao. Pa te ne se včakao — Jezuš ga je pozvao v lepše mesto i ga obogato, kak to človek ne more včiniti. Trlo ga je siromaštvo pa kda je že do kraja prišlo to, niti te se ne šteo toga znebiti, zato je mislo ne na kakšo bogato faro, nego na siromaško Hotizo, kde bi po siromaškom tak kak ta živo i zavolo oslabiljenosti, ar je tu malo delo, to bi lahko verno opravljao.

Takši je bio naš Lujzek, če ga samo odzvüna poglednemo. Pa poglejmo ga tüdi oznotra. Kak njegov več letni spovednik po dušnojvesti lahko izjavljam, da nesamo smrtnoga, nego niti premišljeno včinjenoga maloga greha nesam opazo pri njem. Čistost dušne vesti, te najdragši kinč na zemlji njemi je dober Jezuš dao za plačo, ka je njegov križ tak vdano noso v celom svojem življenji. Ja, tüdi on je meo falinge, slabosti, kak je vsi mamó, tüdi on je včasi ne ravnao v svojoj gorečnosti tak modro, kak bi mi mislili, da bi boljše bilo i za nas i za njega, ali vu vsem ga je pa vodila čista ljübezen do Boga i bližnjega, vu vsem njemi je svetila svetost duše, štero je čüvao od vseh prostovoljnih najmenših grehecov, v kom smo ga vsi dužni iz vseh moči nasledüvati.

Pa glejmo nešterne njegove jakosti posebi. Čistost sem že omeno. Šče sence se je ogibao, štera bi znala na njo spadnoti. I to je zelo dosegnoti tüdi pri vseh svojih dušah. Zato je davao primerna navodila v spovednici i zato je pisao tüdi v M. List od plesa kak od nevarnoga neprijatelja čistosti duge članke. — Krotek je bio kak agnjec. Če se je včasi kaj razčemo, to so bili takši čemerje, ka bi je mi niti ne bi opazili pri sebi. Da bi on kda zvün sebe bio od nemirov, da bi se on kda sveta, kak pravimo, razkačo, toga ne pozna njegovo življenje. — Zmeren vu jeli i pili je bio do skrajnosti, ve nikdar ne pio alkoholnih pijač, zvün če včasih par kapljic, ka je oblezno samo kupico po potrebi, ne kadio, pa tüdi mesa ščista malo vživao. Ka bi on zmernost v toj najmenšoj meri kda prestopo, nikdar nišče ne bo mogo dokazati. — Kak duhovni pastir svojih ovčic nikdar edne prilike ne zamüdo, ka teh ne bi rešo. Zaistino po njegovej krivdi niedna ne se pogübila. On je znao najti priliko vu svojoj gorečnosti, ka je svoje med drugoverce raztepeno maloštevilne ovce gorpoiskao i vodo, da je reši za Jezüsa. To najsiromaškejšo dete ne je vujšo njegovej ljübezni tak ne, kak ne gospod vüčiteo, šteroga je v pismi pokarao, naj ne hodi v protestantsko cerkev k božoj službi, ar je to katoličancom prepovedano. — Siromak je bio, stradao vu vnoгих rečeh, a zato pred niednov sirotov i pred niednim dobrim namenom ne zapro svojega srca i svojega darü. Kelko je mogo, telko je dao, rajši sam zastradao, naj samo ne trpi dober Jezüsov namen.

— Preveč je ljübo Bl. D. Marijo, svojo nebesko mater i širio njeno čast za častjov Srca Jezüsovoga za šteroga v Olt. Svestvi je ves goro. Iz ljübezni do Jezüsa je vsaki den stopo, kda njemi je beteg to ne prečo, k božemi oltari i obslüzho sv. mešo i povodo tüdi druge duše k gostomi sv. obhajili. Plačao je iz svojega miništranta, naj samo sv. meša

vô ne ostane. Jezusa je vsaki den obiskao tudi zvin sv. meše v najsvetejšem oltarskom Svestvi, svete posode i oprave je z največšov skrbljivostjov držao v čistoči i redi, kak pač celo cerkev, štero je lepo okinčao i zaistino lejko trdimo od njega, da si je zaslužio Jezušovih reči plačo: „ljübo sem lepoto tvoje hiže.“ Vse, ka je k cerkvi spadalo, ka je kazalo, čeravno oddaleka, na božo službo, je meo v časti i globočini svojega srca kak Jezušovo reč, koga je nad vse ljübo. — A ljübo je tudi bližnjega po Jezušovej zapovedi. Nikdar ne si čüo z njegovih vüst ogovarjanje bližnjega. On se je najostrej držao Jezušove zapovedi, ki jo etak razlaga sv. Auguštin: „namen bar zagovori.“ — On je vsakoga bližnjega zagovoro. Če pa toga ne je ogovarjao, tem menjega je ogrizao. On bi na koga laž povedao, ki laži sploh nikdar ne spregovoro? — On se je teliko držao opomina sv. Pisma: „lažljiva vüsta vmorijo düšo,“ da niti vöre, vremena ne nikdar stalno označo, naj se ne zlaže, nego je na pitanje navadno tak odgovarjao: „mislim, da je okoli telka i telka vöra, mogoče da bo takše vreme“ itd. — Jezuš nas opomina naj bodemo „priprosti kak golobje“. Moj dragi Lujzek, ti si bio pravi golobek. Nega v Slov. Krajini düše, štera ne bi od njega svedočila, da je bio priprosti, kak golobek. Sama blažena priprostost je bio, od koga je eden vu veri mlačen gospod dao to izjavo po njegovoj smrti: „Tak je živo, da ga nišče ne mogo sovražiti, ar nikomi ne mogo škoditi.“ Pa kak bi mogo komi škoditi, da ešče tistoga zagovoro, ki ga je vkano. Pokojni je küpo ednok ednoga konja. Küpo ga je za „osem let“ staroga. Po küpciji ga obiščejo sosedni plebanoš, g. Faflik. Te njemi na njegovo veselje da je tak „fal“ küpo „mladoga“ konja, ar je samo kravo pa debelo tele dao za njega poleg penez, odgovorijo, ka je osem let star konj „najmenje dvajseti let star.“ — I pokojna sveta düša ka je v toj probi včinila? Poslušajte! Ne njemi je za to bilo žao, ka je on znorjen, nego za to ga je srce bolelo, „če je gospodar konja to sam rad včino i tak Boga razžalo.“ Takši je bio pokojni Lujzek, tak velika, krepka düša je prebivala v njegovom slabom teli. Junak je bio, junak v trpljenji, junak vu vernosti do svoje düšnopastirske dužnosti i junak vu vseh jakostah. I kak junak vu düševnom življenji, je bio junak tudi v politiki. Odkrito se držao vsikdar za Slovenca i nikdar ne zatajo, nego povsod povdarjao, da ga je slovenska mati rodila, štero je globoko poštüvao i do njene smrti podpirao. Junak je bio v politiki i zato z celim srcem podpirao krščansko stranko, stranko, štera se poleg časnih pravic i dobrot naroda bori tudi za sloboščino njegovoga največšega kinča: za sloboščine Jezušove vere i cerkve. Junak je bio v politiki i zato veselo zatrpno po krivoj ovadbi vöpovedan kratki zapor v Soboti. — Pa junak je bio tudi v marljivosti i

DOSTA SLÜŽITI, delati i peneze spraviti moremo edino z zdravimi rokami i nogami. Če se naših kotrig poprima stalni beteg i nas ti začnejo trgati, stiskavati, smicati i mantrati, te je to velika zavira tomi, ka bi kaj zaslužili. Kak jako je hasnovito v teh žmetnih dnevah ribanje z našim že več 30 let priljubljenim beteg ublažüjüćim domaćim sredstvom Fellerovim dobrodišećim „Elsa-fluidom“! Jako dobro nam napravijo pri protini, glavoboli, zoboboli, jači i ofriši mišičovje i živce pa nam prinese s tem zdrav sen i novo moć za delo. Je odnotra i odvüna moćnejši, izdatnejši i vekšega delüvanja kak francuska žganica (sósborsesz), se lahko pravi, da je to najbolši kosmetikum te vrste. 6 düpliških ali 2 špeciialna glažeka koštata 62 dinarov, 12 düpliških ali 4 špeciialnih glažekov 102 Din s paküvanjom i poštninov vred po povzetji: Apotekar Eugen V. Feller, v Dolnoj Stubici br. 823. .

vučenosti. Čeravno se malo težje včio, vsikdar je zadostio svojim šolskim nalogam i kak „dober pop se je zaistino do smrti včio“ i si je pridobo takšo znanost v bogoslovnih rečeh, da mi je prvi dijak svojega časa trdio: „Rad bi bio, če bi telko znao iz bogoslovja, kak je pokojni Lujzek znao.“

Gda z tem kratkim življenjepisom pokojnoga služim njegovim sobratom, g. duhovnikom i dušam, štere je gda pokojni vodo, spunim s tem kak sem više pravo, svojo zahvalnost do pokojnoga. A včinim pa to tudi zato, da spoznamo vsi:

1. Ka je pokojni bio pravi duhovnik Jezušov, *popolnoma na svojem mesti*; i si zato zasluži,

2. naj vsi molimo za njega i se vsi priporočamo v njegovo molitev.

Lujzek, ne spozabi se z svojega prijatela, moli za Joška i moli za nas vse: duhovnike i vernike.

Klekl Jožef

vp. pleb. nar. poslanec.

Gimnazija v Murskoj Soboti.

V lanskom kalendari smo podali kratek pregled boja za gimnazijo v prvejšnjem leti. Svoj članek smo zaključili z izjavov, da se zavedamo, da boj za našo gimnazijo ešče ne prišeo do konca, da bo ešče dugi i srditi i da bi morala posegnoti v njega vsa Slovenska krajina. Pri tom smo zapisali, da ne sme biti za našo gimnazijo nikša žrtev tak velka, da je ne bi bio pripravljeni doprinesiti vsaki naš človek.

Kak smo čakali, tak se je zgodilo. V pretečenom leti se je bila bojna za življenje i smrt za našo gimnazijo, štere tečaj v časi, kda to pišemo, ešče ne dokončani. Ide za to, ali se dovoli ednok za vsikdar Slovenskoj krajini popuna gimnazija, ali pa de se mora zadovoliti samo s štirimi razredi nižije gimnazije. Vsekak pa odločitev spadne ešče letošnje šolsko leto.

Od šolske politike i prosvete poprek se v našem belgradskom parlamentu jako malo guči, ka je vsekak ne dobro znamenje. Največ se ešče guči od nje pri priliki vsakoletne debate o proračuni ministrstva za prosveto.

Razprava od proračuna prosvetnoga ministrstva za leto 1927/28. se je vršila 12., 13. i 14. marca 1927. Velja Vukičević, kak prosvetni minister tistoga hipa, je pri toj priliki podao ešče dosta natenčno sliko od našega šolstva. Na tom mesti zanima nas samo to, ka je minister govorio od srednjega šolstva, i to v prvoj vrsti od gimnazij. Glašom njegovoga poročila je v našoj državi 109 potpunih gimnazij, 1 sedemrazredna, 26 šestrazrednih, 5 petrazrednih i 26 štirirazrednih, vküper 174 gimnazij z blüzi 90 jezero dijaki. Nadale je povedao, da košta vzdržavanje nepopolne gimnazije državo 360 jezero dinarov, popune pa 720 jezero dinarov. Minister sam je pripoznao, da v gimnazijaj nega potrebnih sredstev za včenje. Srednješolski pouk pri nas je brezplaćen, ka nas pa jako dosta košta. On sam bi vpelao šolščino, či bi bilo to mogoče; ar pa je naše lüdstvo jako siromaško, sam vidi, da se to ne da spelati. Na konci svojega poročila je postavio predlog, da je potrebno s pogledom na žmetne finančne razmere,

v šterih se država nahaja, broj gimnazij znižati na 80. Gimnazije naj so samo popune z vsemi osmimi razredi i nepopune samo s štirami razredi.

Z jako jedrnatim ugovorom proti zasnovanimi odpravljanji gimnazij prosvetnoga ministrstva je bio njegov predlog sprijeti. V ugovoraj se je predvsem zahtevalo, da naj se odpravljanje posamičnih zavodov ne prepusti samovolji poedinoga ministra, ali gvišne vlade, nego se mora to pitanje vrediti s posebnim zakonom. Nadele se je govorilo, da nikak nejde samo odpravlati razrede i odpravlati zavode, nego da se morajo v istom časi v istoj meri odpirati nove strokovne kmetske, obrtne i trgovske šole. Nad vse ostro pa se je pokaralo nakanenje ministrovoga i vladinoga šolskoga odpravlanja, da je potrebno omejiti broj gimnazij i srednji šol spoj na državne potrebčine. Proti tomi nepravomi i spoj nemogočemi stališči, se je povdarjalo, da oni, šteri zvršijo srednjo šolo, neso i ne smejo biti samo kandidatje za državno službo. Srednje šole so za to tü, da vzgajajo vučena pozvanja spoj, ne pa samo državne uradnike. Ešče vnogo drugoga se je navajalo, ali ministrov predlog je ne smeo spadnoti; to se je vidilo itaki v začetki i tak je prišeo njegov predlog v finančni zakon za leto 1927/28. kak § 138.

Zdaj kda. smo meli pred sebov takši zakon, smö znali, da bodo neprijateli naše gimnazije, to je tisti, ki so nas vsikdar smešili, da je naše ljudstvo ne zrelo za takši zavod i šteri nas radi jalno potfarjajo, da nemo zadosta zaneslivi državlani, čiravno nemrejo za to pokazati nikšega dokaza, vse včinili, da ne pride naša gimnazija v po zakoni predvideni broj popunih gimnazij. Za vekivečno njim ostane te sramoten pečat na čeli i naše ljudstvo njim toga greha nikdar nemre odpustiti.

Vsi tisti pa, ki znamo, da nam je gimnazija edina rešitev, smo se itaki pripravili na odločilen boj. Najboljši možje Slovenske krajine so sestavili obširno i vsestransko dobro podpreto spomenico, štero zavolo svoje zgodovinske važnosti prvič v celoti objavljamo na tom mesti.

SPOMENICA

prekmurskoga ljudstva za obstoj i razvoj popune državne gimnazije v Murskoj Soboti.

Med najvažnejša kulturna pitanja Prekmurja spada brez dvomno pitanje izpopunitve. drž. realne gimnazija v Murskoj Soboti v popuni osemrazredni zavod.

Z nastavitvijov državne realne gimnazije v Murskoj Soboti leta 1919 se je vsem prebivalcom Prekmurja spunila njegova vroča i dugo gojena žela, da je dobilo na lastivnoj zemli, v svojem kulturnom i gospodarskom središči, v Murskoj Soboti, srednjo šolo, štera naj da njegovoj mladini srčno vzgojo i umsko izobrazbo v narodnom dühi i jeziki. Dokaz za to je velko zavüpanje, štero si je že v svojem dozđajšnjem obstoji (osmo leto) pridobila mursko-sobočka gimnazija med vsemi plastmi prekmurskoga prebivalstva. To zavüpanje se zagvišno najbolje vidi v stalno naraščajočem broji dijaštva iz vsej predelov Prekmurja. Dnes obiskavlejo zavod dijaki iz nikaj menje nego 78 (vsej je 145) prekmurskih vesnic. Potrebčina lastnih šolanih ljudi i trdno osvedočenje, da njemi državna realna gimnazija v Murskoj Soboti vzgoji resan dobre vzgojitele i narodne voditele, sili prekmursko prebivalstvo, da v tak obilnom broji pošila svoje sine i hčeri na te zavod. To naj potrdjavlejo naslednji broji.

V prvi razred se je vpisalo leta 1919/20 :	33	dijakov
leta 1920/21 :	51	"
leta 1921/22 :	70	"
leta 1922/23 :	44	"
leta 1923/24 :	75	"
leta 1924/25 :	102	"
leta 1925/26 :	117	"
leta 1926/27 ;	78	"

Da se je v prvi razred v tekočem šolskem leti vpisalo samo 78 dijakov, tiči vzrok v velkoi poplavi pretečenoga leta, v nemaloj meri pa tudi v tom, ar se gimnazija ne samo ne spopunjavle, nego ar se razredje celo odpravljajo, ka se je dozday že zgodilo trikrat, s čim se zadržavle reden razvoj gimnazije i kole v ljudstvi zavüpanje v zavod.

Da je obstoj zavoda, v kelko se to nanaša na dijaški naraščaj, zagvišani i njegova spopunitev upravičena, sledi iz sledeče preglednice obiskavanja dijaštva v posamičnih letaj dozdayšnjega obstoja gimnazije.

V leti 1919/20 je znašao broj vsej dijakov	30
1920/21	71
1921/22	119
1922/23	106
1923/24	146
1924/25	218
1925/26	283
1926/27	311

Celoküpen broj dijaštva v dozdayšnji samo šesti obstoječi razredaj znaša letos, kak je razvidno iz preglednice 311, šteroga broja ne dosega indri vnoğošteri popolen zavod. Obe višesnjiva razreda brojita vküper 38 dijakov, i to peti razred 22, šesti razred 16.

Vpoštevat i moramo dale, da je državna realna gimnazija v Mursoj Soboti edini srednješolski zavod v teritorijalno jako razsežnom i močno oblüdenom (100.000 stanovnikov) i v vsakom pogledi jako ogroženom kraji kre meje. Svoječasno je madjarska vlada, čiravno je na severnoj meji tistoga hipa v Monoštri (Szent Gotthard) že obstojala osemrazredna gimnazija, vendar ponüdila osemrazredno slovensko gimnazijo v M. Soboti, pod pogojom, da bi se Prekmurje ne odcepilo od Magjarske. A zavedni prekmurški Slovenci so madjarsko ponüdbo zavrgli i se izjavili za združitev z brati v sküpnöj domovini v trdnoj veri, da dobijo v lastnoj državi konči telko, či ne več, kak njim je ponüvala tühinska oblast.

Po zedinjenji je Prekmurje itaki zaprosilo za gimnazijo v Mursoj Soboti, štera se je resan v jesen leta 1919. tüdi odprla s prvim razredom i bi se v nadale morala nezadržano spopunjavati tak, da bi v osmih letaj, to je ravno v letošnjem šolskem leti, morala biti popuna osemrazredna. To se je pa žalostno ne zgodilo, proti izrečnoj ponovnoj tozadevnoj oblübi gg. prosvetni ministrov. Mursko-sobočka gimnazija leži na najsevernejšöj i v narodno i državno političnom pogledi najbolje izpostavlenöj točki naše države, pa si njoj je ne prizaneslo z odpravljanjom višesnjji razredov, dokeč se je prizaneslo zavodom z vnoğo menšim brojom dijaštva, i to v narodno ščista neogroženi kraje.

I ešče nekaj je, ka guči proti odpravljanji razredov i za ispopunitev mursko-sobočke gimnazije v popolen osemrazredni zavod. V Prekmurji živi najbolje združeno i najvekši broj evangeličancov (25.000) v našöj državi.

Na mursko-sobočkoj gimnaziji se podaja srednjošolskoj evangeličanski mladini verski pouk po evangeličanskem verovučitelju, česa nega na bližanji zavodaj, ki bi prišli na račun za študiranje tükaršnje evangeličanske mladine. V letošnjem šolskem leti je 28% dijaštva evangeličanske veroizpovedi.

Zavedajoč se velkoga pomena, šteroga ma mursko-sobočka gimnazija za razvoj Prekmurja, je prekmursko stanovništvo iz lastnoga nagiba nastavilo z nakanenjom podpiranja dijaštva dva dijaškiva zavoda: „Martinišče“ za katoličanske dijake, „Dijaški dom“ za evangeličansko dijaštvo. Zvün toga se je z odprtjom gimnazije nastavilo „Dijaško podporno društvo“, šteroga namen je, da podpira skrbljivo i siromaško dijaštvo na toj gimnaziji.

Ar je hramba, v šteroj se dnes nahaja gimnazija premala, zato je mursko-sobočka občina že zdaj kúpila primerni funduš, na šterom naj bi stala nova gimnazija i podala s tem dejansko svedočanstvo, kak živo žele meti v svojoj sredini popolen srednješolski zavod.

Kak jako se je prekmursko narodno zavedno lüdstvo že itaki v začetki trüdilo za razvoj i obstoj gimnazije v Murskoj Soboti, svedoči naslednje tüdi to, da je opüstilo punobrojno obiskano meščansko šolo v Murskoj Soboti, samo da se občüva osemrazredna gimnazija.

Iz vsej tej zrokov i s pogledom na veliko davčno moč Prekmurja i s pogledom na to, da ne bi bio malenkostni prihranek, šteroga bi prinesla nespopunitév gimnazije, v nikšem razmerji z velkov moralnov i narodnov škodov i s pogledom na to, da je zavod ešče samo v razvoji, prosijo podpisani predstavniki prekmurskih občin i organizacij, da se že s prišestnim šolskim letom odpre sedmi razred, v naslednjem leti pa ešče osmi razred i postane s tem mursko-sobočka gimnazija popolen srednjošolski zavod.

I. občine: To spomenico so podpisali:

Murska Sobotá	Satahovci	Ratkovci	Zenkovci
Dolnja Lendava	Murski Črnci	Fokovci	Strükovci
Gornja Lendava	Dolina	Berkovci	Pužavci
Črensovci	Duga ves	Prosenjakovci	Beznovci novi
Bogojina	Hotiza	Čekečka ves	Beznovci stari
Beltinci	Žižki	Središče	Topolovci
Turnišče	Trnje	Domanjšovci	Korovci
Nedelica	Velka Polana	Lončarovci	Gornji Črnci
Odranci	Mala Polana	Motovilci	Domajinci
Lipovci	Sredja Bistrica	Vidonci	Skakovci
Gomilica	Dolnja Bistrica	Kovačovci	Krašči
Strehovci	Gornja Bistrica	Trdkova	Cankova
Ivanci	Hodoš	Krplivnik	Ropoča
Gančani	Pečarovci	Rogačovci	Pertoča
Rankovci	Prosečka ves	Dolnji Slaveči	Večeslavci
Dokležovje	Mačkovci	Nuskova	Görlinci
Bratonci	Dankovci	Gornji Slaveči	Velki Dolenci
Moravci	Moščanci	Srdica	Büdinci
Tešanovci	Otovci	Sv. Jürj	Mali Dolenci
Martjanci	Stanjovci	Sotina	Markovci
Lükačavci	Gornji Petrovci	Ocinje	Čöpinci
Mlajtinci	Šalovci	Fükslinci	Bakovci
Noršinci	Križevci	Vadarci	Püconci
Rakičan	Ivanovci	Poznanovci	Gorica
Krog	Kančovci	Bodonci	Markišavci
			Neätillvi obč. pečät,

II. Župni uradi:

a) rim. katoličanski :

Mursko-sobočka rim. kat. cerkvena občina

Župnijski urad Gornja Lendava

" " Sv. Jürj

" " Sv. Sebeščan—Pečarovci

" " Gornji Petrovci

" " Kančovci

" " Cankova

" " Sv. Helena—Pertoča

" " Veliki Dolenci

" " Markovci

b) evangeličanski :

Prekmurski evangeličanski senijorski urad

Evangeličanski župni urad Bodonci

" " " Hodoš

" " " Križevci

" " " Pucinci

c) izraelitski :

Mursko-sobočka izraelitska verska občina.

III. drügi :

Gremij trgovcov za srez Murska Sobota v Murskoj Soboti

Sküpna obrtna zadruga za okraj Murska Sobota

Osnovna šola v Pücincih

Osnovna šola v Pečarovcih.

Vsej podpisov je 121. V zgodovini boja za sobočko gimnazijo bodo ostala vsa ta imena s stalnov častjov zapisana.

Spomenica je bila 24. febr. 1927. z vsemi prilogami (pole s podpisi) poslana Jugoslovanskimi klubi v Belgrad s prošnjov, da jo izroči po posebnom odposlanstvu prosvetnomi ministri. Najprle je bilo mišleno, da bi vodo to odposlanstvo glavni bojevnik za sobočko gimnazijo g. poslanec Klekl. Zavolo betega pa, šteri ga je za dugi čas prikovao na posteo, pa toga neso mogli včiniti i jo je vodo drügi prekmurski poslanec g. Šiftar Geza. V odposlanstvu pa sta bila z njim ešče ministra na razpoloženji gg. poslanca Vesenjaka i Sušnik.

Gospod poslanec Klekl so s svoje bolniške postele pisali načelniki Jugoslovanskega kluba g. dr. Korošci, da se tüdi on sam z vsov svojov avtoritetov zavzeme na merodajnih mestaj za vugodno rešitev spomenice. G. dr. Korošec je resan šo sam k prosvetnomi ministri, sledkar pa je poslal ešče g. poslanca Vesenjaka. Uspeh svojega posredüvanja je naznana g. poslanci Klekli g. dr. Korošec v pismi, štero se glasi :

Dragi gospod Klekl !

Več poslancov nas je posredüvalo pri ministrstvu prosvete zavolo gimnazije v Soboti i jaz sam bio dnes pri njem. On misli tak : finančni zakon § 138. guči od odpravljanja gimnazij i po tom paragrafi je odpravljena tüdi vaša gimnazija. Zdaj se tomi moremo ognoti samo na te način, da nastavi one razrède, štere ešče vaša gimnazija nema, kakti občinske,

a država pa se obveže, da da profesore i vzdrževalne stroške. Drugoga načina nega, da se reši gimnazija. S finančnim zakonom za drugo leto da se moglo tudi to popraviti.

Pozdravljam Te

Dr. Korošec.

Gospoda poslanca Klekla pa je od svoji uspehaj obvestio tudi poslanec Vesenjaj v pismi, štero se glasi :

Častiti gospod tovariš !

V zadevi mursko-sobočke gimnazije sam bio včera pa dnes v ministrstvi prosvete i govorio s pomočnikom g. Magaraševićom i g. ministrom Peričom. Določilo se je sledeče :

Ar se določba finančnoga zakona od nepopolni gimnazij zvrši, se formalno zaprejo tudi višji razredi mursko-sobočke gimnazije. S pogledom na posebno eksponirani položaj Prekmurja pa se bo občevala gimnazija na sledeči način :

1. Občina Murska Sobota mora itaki zaprositi, da se njoj dovoli zdržavanje razredov višje gimnazije i da se tem razredom dovoli pravica javnosti. Ta gimnazija se lahko imenuje potom tudi komunalna gimnazija. V te namen določi občina malenkostno vsoto za nešterne potrebčine. Dejansko je to za šolsko leto 1927/28. V. razred, ar VI. i VII. zdržavle ešče država po zakonaj.

2. Vse profesorsko osobje i ves ostali aparat da na razpolago i plača državna uprava i garantira na te način za obstanek i razvoj dokeč se z novim zakonom za srednje šole končnovalano ne reši to pitanje.

To Vam moram naznaniti po naročili imenüvanih s prošnjov, da vplivate, da Murska Sobota itaki vloži primerno uradno prošnjo v gornjem smisli, ravnateljstvo pa naznani dijakom, da zamorejo v Murskoj Soboti nadaljavati svoje študije.

Objavite to tudi v svoji Novinaj.

Odgovornost za istinitost nosim jaz pa imenüvani pomočnik i minister.

Beograd, 6. julija 1927.

Sprijeteljskim pozdravom Vaš

Ivan Vesenjaj, l. r.

Gospod poslanec Klekl i g. Jerič, urednik Novin, sta po doblenji tej pisem itaki podvzela potrebna stopaje pri gerenti mursko-sobočke občine pri g. Jožefi Benko, ki se je ze vsov lübeznostjov zavzeo za stvar.

Važen sklep mursko-sobočke občine.

Kda se bo pisala zgodovina naše gimnazije, bo morao zgodovinar posvetiti jako častno mesto tudi Murskoj Soboti. Zavedajoč se svoje dužnosti, ki jo ma Murska Sobota ne samo do sebe, nego do Slovenske Krajine spoj, je pod predsedstvom g. J. Benka gerentski sosvet sklenu, da je mursko-sobočka občina pripravljena prevzeti na sebe vzdrževalne stroške za odpravlene razrede, či vlada dovoli, da se isti znova odprejo i je v te namena določila primerno šumo. Te svoj sklep je spročila pod štev. 1308 z dne 10. julija 1927. ministrstvi prosvete v Belgradi. Zavolo svojega zgodovinskoga pomena objavlamo tudi te dopis v celoti. Glasi se :

MINISTRSTVO PROSVETE

v BEOGRADI.

Gospod minister!

Po § 138. novoga finančnoga zakona je prizadeto celo Prekmurje, zapreti bi se naime morali višji razredi gimnazije v Murskoj Soboti. Edina šolska ustanova v celom Prekmurji je gimnazija v našoj občini, ki šte 283 vučenikov ne samo z celoga Prekmurja, nego tudi z bližnje i delešnje štajerske okolice, ki je kulturno žarišče na najsevernejši točki Jugoslavije, gde dobiva naša generacija vsa tista sredstva i orožja, ki so potrebna, da postanejo posamezniki črsvi, nacionalno vzgojeni, v kulturnom i gospodarstvom pogledi svojoj nalogi odgovorni državljani naše domovine.

Lehko se pravi z mirnov dušov, da obstoj popune gimnazije mogoče ne nikdi tak življenskoga pomena kak ravno v Prekmurji v Murskoj Soboti. Geografični položaj, gostost naseljenja ljudstva na tom malom teritoriji i zatoga volo slab materijalni stališ izključijeta, da bi mogli Prekmurci svoj naraščaj pošilati na višesnje šole v oddaljene kraje, bi z odpravlanjom višesnjih gimnazijskih razredov ostali izključeni postati tisti, ka bi njih nardarjenosti odgovarjalo, navezani bi bili edino na domačo grúdo i bi se s časoma upropastilo kulturno i moralno celo Prekmurje.

Da se tom zognemo, da obdrži Prekmurje i nadalje svojo postojanko v kulturnom pogledi, se občina Murska Sobotna zavsem zanimanjom zavzema za edino gimnazijo v celom Prekmurji v našoj občini.

Za obstoj popune gimnazije je občina pripravljena prispevati tudi materijalno.

Tedaj si usoja občina Murska Sobotna najvludnej naprositi gospoda ministra, da njoj blagovoli dovoliti vzdržavanje razredov višje gimnazije i da se tem razredom dovoli pravica javnosti. V te namen določi občina za stvarne potrebščine cc. 15 jezero dinarov letno. V te občinske razrede pa bi dala državna uprava na razpolago i plačala vučiteosko osobje i ves drugi aparat, šteri je potreben, da bi se omogočo na te način obstoj popune gimnazije i zagvišalo celomi Prekmurji kulturni razvoj i napredek v socijalnom polgledi, da bi izvršilo Prekmurje svojo nalogo v zgodovini naše domovine.

Kda usoja občina Murska Sobotna s tem predočiti gospodi ministri velevažnost pozvanja te gimnazije v Prekmurji v Murskoj Soboti, zednim z vdanostjov pričakuje naklonjenost gospoda ministra k ugodnoj rešitvi predležeče prošnje občine Murska Sobotna.

L. S.

Gerent občine:
J. o s. Benko, l. r.

Neverjetno pa je kakši odgovor je dobila občina iz ministrstva. Zavolo svoje posebnosti ga objavlamo v celoti:

Ministrstvo prosvete Kralj. S. H. S. Odelenje za srednjo nastavu.

ZNAMENJE STAROSTI na lici i pišljivoj glavi morete najležej i najhitrej se ognoti, če nūcate dva sprobana, zanesljiva že več let jako priljubljena preparata: I. Fellerova prava kaukazka Elsa — pomada za lice i kožo obvarje mladost i lepoto i je najbolje močno delujoče sredstvo proti šplinti, kožnim razpoklinam, zamazanoj koži i rdečim, hrpavim rokam. Z rednim ribanjom se brazde na lici vgladijo. II. Fellerova močna Elsa — pomada za vlase: odstranjuje luske, odkapanje vlasi i nas čuva, da prerano ne postanemo pišlivi, trde vlase napravi jako mehke. Cena je obema pomadama ednaka. Za probu 2 glažeka od edne vrste ali 1 glažek od obe vrsti Elsa pomade že s pakūvanjom i postninov vred za 38.— Din, če naprej pošlete peneze, ar je poštnina pri povzetji 10 dinarov dragša. Naročila atresirajte: Apotekar Eugen V. Feller v Dolnjoj Stubici br. 823.

S. N. broj 20793.

18. julija 1927. v Beogradu.

Občinskomi uradi

v Murskoj Soboti.

Na Vašo predstavko šte. 1308 od 10. julija t. l. poroča se Vam, da ministrstvo Vašoj prošnji za otvoritev osmoga razreda v gimnaziji v Murskoj Soboti ne more ugoditi. Člen 138. finančnega zakona za 1927/28. leto tačno predpišuje, da se morajo vse nepopune gimnazije z več od štirih razredov skrócić na štiri razrede. Te zakon je obvezen za ministra i on mora postopati po njem. Ar je pa Vaša gimnazija nepopuna, ministrstvo je ne sme razširiti na osemrazredno, nego jo mora postopoma znižati na štiri razredno.

Po naredbi ministra prosvete:
vd. Načelnika odelenja za srednjo nastavu:

I i č l. r.

Iznenaden nad takšov rešitvov je gospod poslanec Klekl itaki pali zaproso g. dr. Korošca i g. Vesenjaka, da naj ponovno intervenirata pri prosvetnom ministri, ka je z zadevov, posebno s pogledom na oblübe, štere so njima bile dane na najbolje pozvanih mestaj.

G. poslanec Vesenjak je bio 4. avgusta 1927. v ministrstvu prosvete, kde njemi je pomočnik ministra povedao, da je dao ravnateli gimnazije v Murskoj Soboti naročilo, naj pripravi vse potrebno za vpis dijakov, ar se prošnja občine ugodno reši i da je teda celotna gimnazija zagvišana. Pomočnik ministra je tüdi povedao, da se rešitev pravočasno dostavi. Poslanec je dobo tozadevno naročilo, da opomene ravnatela v Murskoj Soboti na to dejstvo (glej od toga poročilo na prvoj strani v „Slovenci“ šte. 174 z dne 5. avgusta 1927.) G. poslanec Vesenjak je resan obvesto g. gimnazijskoga ravnatela od toga, ka njemi je pomočnik prosvetnoga ministra naročo. Pomočnik ministra pa na kelko je nam znano, ne dao ravnateljstvi nikših naročil i je bila teda njegova izjava g. poslanci Vesenjaki netočna.

Dr. Korošec pa se je pri priliki obiska ministrskoga predsednika Velja Vukičevića v Ljubljani v sredini meseca avgusta t. l. osebnó v toj zadevi zglaso pri njem, njemi je natenci razložo ves položaj i ga proso, da bi on vplivao na prosvetnoga ministra, da sobočki zavod ne skrči. Ministrski predsednik njemi je zagvišao, da se zavod nede skrčavao. Dr. Korošec je ministrskomi predsedniki zročo ešče posebno pismo na ministra prosvete, v šterom njemi je na drobno razložo potrebčino popune gimnazije za Prekmurje v Murskoj Soboti.

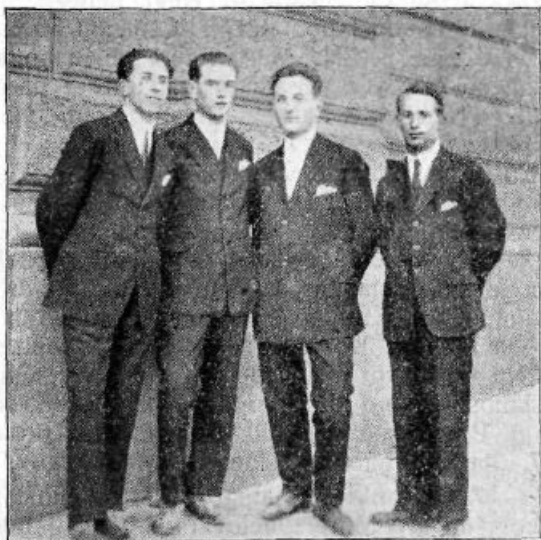
Z bičom po obrazi.

Oboje to: zagvišanje načelnika oddelka za srednje šole i oblüba ministrskoga predsednika je nekolko pomirilo prekmursko javnost i smo se že veselili, da naša gimnazija ne de skrčena. Venda pa je bilo naše veselje prerano. 27. avg. 1927. nas je kak strela z vedrine zadeo glas, šteroga smo dobili z gimnazije, najmre, da se mora z začetkom šol. leta 1927/28. v smisli § 138. fin. zakona za leto 1927/28. peti razred zapreti, i da se sedmi razred ne odpre. Tozadevni odlok ministra prosvete je bio vödani 23. avg. 1927. i nosi šte. S. N. 25.383.

G. poslanec Klekl i g. Jerič sta itaki brzojavno posredüvala v Beogradu ali pomagalo je ne nikaj. Petošolci i sedmošolci so morali oditi. Večina je odišla v Ljubljano, nekaj namali pa v Maribor, Ptuj, Celje i Kočevje; trije petošolci pa so morali zavolo pomenkanja sredstev ostati doma.

Zaoblüba naši abiturijentov.

V prvov števil. Novin (števil. 36. 4. sept. 1927.) je izišao na to na uvodnoj strani oster protestni članek. „Paragraf je morao zmagati nad zdravov pametjov“ so zapisale med drugim v tom članki Novine i do cela upravičeno. Zaključile pa so ga z zaoblübov prvih „sobočkih“ abiturijentov: Bejek Janoša, Ferencič Joška iz Kroga, Horvat Franca iz Törnišča i Küzma Joška iz Bogojine, ki so na sestanki pri Banfiji v Murskoj Soboti, skle-noli, da bodo vse svoje moči posvetili popolnoj zmagi sobočke „almae matris“.

Naši prvi abiturijenti.

Od leve na desno stojijo: Jožef Ferencič, rojen v Krogi 1907., Ivan Bejek, rojen 1904. v Krogi, Jožef Küzma, rojen v Bogojini 1904. i Franc Horvat, rojen v Törnišči 1905. Ti štirje bi bili prvi maturanti na našoj sobočkoj gimnaziji, če nam ne bi prekinoli VI i VII. razreda. Lejko pa pravimo, da so to naši prvi abiturijenti, ar so vekši tao svojij škol spunili v Soboti i tak so naši. Vüpjamo i tüdi želemo, da nam ostanejo vörni i tak ednok postanejo na hasek našemi lüstvi, štero potrebüje svojo domačo inteligenco. Naj je vodi Bog i ednok postavi v našo sredino kak naše kulturne delavce, šteri bodo i za povišanje sobočke gimnazije glasili njeno dobro ime i tüdi glas Slovenske krajine povedali svetli, da ščemo z njimi vklüp se boriti za našo popolno gimnazijo v Soboti.

Pogled v bodočnost.

Boj se bije dale. Luti je, da nemre biti hüjši. V nas je vera, da obladamo. Svoj cil dosegnemo, či bomo zdržali. Vsaki, šteri stoji na strani, je svoj lastivni izdajalec. Naša najveška svetinja je popuna gimnazija. — **Pripomba:** Okt. 7. so g. poslanci Smodej, Klekl i Jerič znova hodili k prosvetnomi ministri za volo naše gimnazije. Minister je dovolo, da se 5. razred odpre na državne stroške. Državni svet je to potrdio. A to dovoljenje pa je šlo drugim gimnazijam v državi, štere so držali za popune, ne pa našoj, štera je prej „nižja“. Polanec Klekl so okt. 13. zato zaprosili dovoljenje, da se smejo privatno odpreti menjkajoči razredi.

Murska Sobotá, dne 30. septembra 1927.

Janko Sever.

KAJ SE JE ZGODILO?

(Sept. 1926.—Sept. 1927.)

Sept. 1926. Krompiš slabo plačo. So bila njiva, kde so povrgli kopanje. V drugom mestu so ga vó orali; ne se je plačalo kopati. Kukurca dobra bila. Hajdina ešče túdi, — samo da je dosta zone — plev — bilo. Čas za sejatev lepi. Žito vse povsedi redko vó prišlo.

Okt. Nov. 1926. Lepo vremen. Vsakši si je lahko nagrabljal, drva navozo. Gospodarska kriza. Cene kaplejo. Nega penez. Sezonski delavci (ki na žetvo, repo hodijo) so slabo služili. Cena: Pšenica 300 Din, žito 225 Din, krompiš 135 Din. — Na Mussolinija, taljanskoga ministerskoga predsednika je izvršeno bilo več atentatov, napadov z orožjom. — Velika napetost je bila med Francijov i Italijov, Nizo bi radi meli Taljani. Na meji sta obe spravljalé dosta vojaštva.

Dec. 1926. Razpisane so bile volitve za oblastno sküpščino. — Taljani i Albanija so sklenoli prijatelso pogodbo. Italija se obveže braniti Albanijo proti vsem napadom. To je ne pogodba, to je protektorat. Naš zvünešnji minister je za volo teh dogodkov demisioniro (dolizahvalo). Cela Uzunovičeva vlada je dala ostavko. Kriv je bio túdi Radič. Dosta brblja, ne je mogoče ž njim delati. Kralj je šteo konzultirati (za tanač prositi) načelnike strank — Davidoviča, Korošeca, Pribičeviča. Med tem pa je mro 10. dec. Pašič. — Na božič so mrlí nedelski pleb. g. Kùhar. Betežasti so bili duga leta. Na Janošovo smo jih pokopali. Njüvi farniki so z jočom okoli vzeli njüvo škrinjó. Pravi pastir so bili svoje črede i pobožen dühovnik.

Januar 1927. Italija pogodbo sklène z Madjarskov, — verigo kove okoli Jugoslavije. — Zima topla i blatna. — Meteličnost pri živini. Čüli smo že več mesecov, da kre Müre ginejo krave. V bregah to ga ne bilo. — 23. so bile volitve vu oblastno sküpščino. Veliko blato bilo. V Mursko-sobočkem okraji sta bila izvoljeniva Franc Faflik, pleb. v Kančovcih, Geza Horvat, oskrbnik na Krajni, dva radičoviva i demokrat Godina v Gornjih Petrovcih, v dolnjelendavskom Bašša Ivan, pleb. v Bogojini, Litrop Štefan, črevljar v Törnišči, Osterc Peter, trgovec v Beltincih i radičovec Neubauer iz D. Lendave.

Febr. 1927. Uzunovičova vlada znovič dala ostavko. Pokazalo se je, da je z Radičom ne mogoče sodelüvati. Novo vlado so sestavili iz radikalov ino ljüdske stranke. Trije ministri so bili naši SLS. To je bilo 1. febr. To smo že dugo čakali, naj se naši túdi vdeležijo dela. Nova vlada je stala vu znamenji, da reši gospodarsko krizo. Vse stoji, vse se toži. Pred dvema letoma je bilo penez, kak pljev. Zdaj je bolje redek bankovec 100 Din, kak prvle 1000 Din. — Škandal vu parlamentu. Do gologa slesčenoga človeka je privlekla opozicija v zbornico — „Španska“ bolezen na vse kraje. Za prva po dolaj cela hiža ležala, sosedje so hodili polagat živini. Na konci meseca je prišla túdi na breg. Razsajala je po Maribori, v Belgradi, na Madjarskom. Vse betežno, živina, ljudje. Božji biči. — V v Velikih Dolencih se je ustanovilo gasilsko društvo. Svoj prvi nastop so meli 26. febr., kda so ob 9. vöri k meši prišli.

Marc 1927. Za volo tiranskoga pakta — pogodba med Italijov i Albanijov — je nesporazum žareo med Jugoslavijov ino Italijov. Koncem meseca je začnola Italija kričati. Velesilam je noto poslala, da se prej Jugoslavija pripravlja na napad na Albanskoj meji. Naš zvünešnji minister,

Perič je v skupščini predlagal anketo, štera naj preišče meje. Do komisije ne prišlo.

April. 1927. Deževno vremen. Proračun sprejeti od 1. apr. 1927. do 31. marca 1928. — Med Madjarskov ino Italijov sklenjeno večno prijateljstvo — na 10 let. Madjarski ministrijski predsednik Betlen je bio v Rimi. Reka (Fiume) madjarsko slobodna pristanišče. To so klešče za Jugoslavijo — nova moda diplomacije. — 17. aprila je demisionirala vlada Uzunovičova. Potrebno je, prej da dobi vlada šče bolj čvrstvo, široko i stabilno podlago. Da bi se takša vlada mogla sestaviti, mi je čast podati ostavko celokupnoga kabineta itd. — je piso Uzunovič — Novo vlado je sestavo Velja Vukičević — radikal z demokratami. To vse je prišlo, liki grom iz jasne nebe. Parlament je odgoden do 1. avg. Zvünešnji položaj je ne najbolje ugoden. S Taljani se je ne mogoče direktno pogajati. Niti čüti ne ščejo, da bi se tiranski pakt revidiro — znovič pregledno. Neodvisnost Albanije je pa za Jugoslavijo nujno potrebna. 27. apr. ob 1/23 je letalo prišlo iz Madjarskoga prek Budinec v Šalovce, odnet na Hodoš, potem prek Petrovce, Križevci, Dobrovnik i M. Sobota na Radgono. Celo nizko je leto. Vidla se je črka l. Abbazzia. Samo ljudstvo se burka.

Maj 1927. Bojna bo! se je na vse kraje gučalo. 1. je bila v Murskoj Soboti velka ploha i toča. — V sredi maja je napetost med Italijov i Jugoslavijo prenehala. Vsi smo pravili: Hvala Bogi — Slana je bila 12. i 14. Zmrzno grah, tikvi, kukorca, krompiš, ugorke, trs, ori. Najbolje pa žito. Cena silji na ednok skočila 20—30 Din. Trava tüdi zmrznola, potem od süše se je ne mogla odpomočiti. — Anglija je pretrgnola diplomatske zveze z Rusijov za volo boljševiške propagande. — Mussolini novo Italijo proroküje. Za davkom za neoženjene pride dača na zakone brezi dece. Vse sile šče oborožiti. Naj letala zakrijejo sunce! V Berlini je društvo „Stahlhelm“ melo zborüvanje. Tam so gučali „od Trsta do Rige.“ To je smeknolo Mussolinija, da na Breneri bode stražo meje. Nacionalizem divja. Krivico dela drugim narodom.

Junij 1927. Rana žetva. Včasi po Petrovom smo začnoli žito žeti. Zdaj se je pokazalo, da je žito zmrzno, prazno je. — Albanci so dragomana (tolmača) našega poslaništva v Tirani zaprli. Naša vlada je ostro noto poslala. Velesile so mogle zmes stopiti, da se je zadeva mirno rešila. Na predlog velesil je Albanija izpüstila dragomana, naša vlada je pa ostro noto meknola. Na Goričkom je bilo dosta črešenj.

Julij 1927. 6.-ga smo že pšenico, 23. oves, grahorko želi. — 15. revolucija v Beči. Nahujskana vnožina je požgala sodniško palačo. Velke demonstracije so bile, mrtvih je bilo nad sto, med njimi 4 policisti. — Slovenska ljudska stranka se je sporazumela z ministrijskim predsednikom Vukičevićem. — Mariborska oblastna skupščina je sprejela proračun. — 20. julija je mro romunski kralj Ferdinand I. Njegov sin prestolonaslednik Karol se je leta 1926. morao odpovedati predstolonasledstvi na hasek svojemi sini Mihaeli. Druga hčerka pokojnoga kralja je naša kraljica. — Amerikanski letalci so leteli prek Atlanskega oceana iz Amerike v Europo. Prvi — Lindbergh — je leto v Paris. — 31. julija so domo prišli prvi sezonski delavci. Pogodili so se na 6. mesecov, komaj so tam bili 3 mesece. Vse je süho, vöz gorelo, repa, kukorča. Nega več dela, so njim pravli i je domo poslali.

Aug. 1927. Li süša! 3. aug. je bila vročina 41 C. — Rothermere, angleški lord je začno pisati od revizije trianonske dogodbe, da bi se meje popravile med Madjarskov ino Čehoslovaškov. Podküpleni je mogo biti. Madjari demonstrirajo, Budapešt njemi je zlato pero poslo. Čehi pa pravijo, da Madžari nazaj dobijo meje samo z bojnov, nego te proti sebi najdejo tüdi Romune i Jugoslovane. Naši ljudje pa tak radi od takšega dela gučijo, ne da bi obsojali vsako misel na bojno. Siromak človek bi vsakoga mogo po vüstah vdariti, šteri od bojne guči. So, kem bojna samo dobiček prinese ali to neso mali ljudje. — Naš kral je bio na Nemškóm, vküp je prišo s bolgarskim kralom Borisom. Da bi se li bratski narodi zmirili! — Na sredi aug. smo dobili izdaten dež. Pomago je kukurci, grahi, hajdini ino repi. Otavi je že zamüdo. — Lüdje se spravljajo v Jüžno Ameriko.

Sept. 1927. 11. so bile volitve za narodno skupščino. Radičovi so celo pogoreli. Farara Godina iz Petrovec demokratske stranke ino Šoštarec iz Legrada radikalne stranke — sta ne dobila za dosta glasov. Luteranje so sezna na njeva dali svoje glasove. Ne moremo se za dosta čüditi, da so na Goričkom ništerni jako kričali, da probajmo novo stranko. Dobila sta pa Klekl Jožef v Črensovcih ino Ivan Jerič kaplan v Murskoj Soboti. Ki so novo stranko probali — zdaj tajijo i bi se radi privali med Kleklnove volilce. — Rano smo trgali kukorco. Krompiš je obilno plačo. — Blejski pakt se izvaja. Slovenska ljudska stranka je vu vlado stopila. Gosar je minister za socialno skrbstvo, Smodej pa določen za podtajnika vu ministrstvi za prosveto.

V. Dolenci.

Jožef Klekl.

Naše gospodarstvo.

Naši očacije so bili že od nigda živinogojci ino polodelci. Kak takše so je najšli že pred jezero leti Vogri, šteri so se od njij poprijali tüdi dela ino stalnoga prebivanja. Razvitek ino napredek našega živinogojstva je pripomogla poleg podnebja, tüdi lega naše Slovenske krajine. Lepa mürska pa ledavska ravnic ino prijetno Goričko je s svojimi brežčeci ino dolinicami nekaj prisililo naše očake, ka so se nastanoli ino poprijali živinogojstva pa tak gratali učitelje kesnejšim Vogrom. Veselje do živinogojstva je že davno vkorenjeno v nas, od časov, gda so naši očacije z vekšega samo s toga živeli, ar so vekši tao zemle v pašnikaj püstili ino samo tü pa tam meli kakši „opletar“, kde so povali malo strmenoga pa kukurco za krüh.

Gojili smo že od nigda — posebno na Dolenskom pa Ravenskom — konje. Staro domače plemo so nam Vogri prepravili, križanje tistoga z tkzv. belgijanci se je pa ponesrečilo. Najbole razširjeni so pri nas belgijanci, nekaj noričani pa pingavci. Mamo pa tüdi mali broj toplokrvnih konjov za lejko vprego. Konjske mare je pri nas od leta do leta menje, to se vidi tüdi iz sledečega: 1925. leta je bilo v Slovenskoj krajini vsega vküp 4411 konjskih glav 1926. leta pa 4129 glav. Glavni vzrok tomi je, ka je naša krajina zgübila svoje küpce, (Gornje Štajersko, Gornja Austrija), tak zdaj konji tüdi nemajo nikše cene, mesar pa žerbeta ne plača. Našemi malomi kmeti sè ne spleča držati konja samo za svoje malo verstvo, či žrebet nemre dobro odati, zato rajši drži govensko živino.

Eden tao svojega dohodka zeme naš narod iz govenske živine, zato so se brigali tüdi za dobro govensko plemo, štero bi v naši prilikaj na vao bilo našemi malomi kmeti. Že pred svetovnov bojnov so gojili pri nas simodolsko govedo, ne pa so pazili zadosta na zdravje: dostakrat so küpivali blago iz štale, gde je bila zaperjena süšica (jetika, tuberkuloza), štera se je tak razširila tüdi v našoj okolici. K tomi je prišla šče na pašo včena živina v naše največkrat nezdrave štale pa v jarem. Za volo toga pa za volo križanja v rodi (na to se pri nas jako malo pazi) je prišlo naše živinogojstvo že skoro popolnoma na nikoj. Zadnji čas se povpravlja od leta do leta krv z uvazanjom čistokrvnih, originalnih plemenskih bikov iz inozemstva. (Švica, Madjarska). Hasek toga trüdapunoga dela se že opaža ne telko v naraščajočem broji, kelko v lepoti govenske živine, ka nam

svedočijo službena poročila, vno ga darila ino pohvale, štere od leta do leta vdabljajo naši živinogojci. Zadnja leta so nas pohodile vno ge nevole, slabe letine, povodni, metelice. Vse to je ne samo stavilo razvoj živinogojstva, nego nam zadalo gospodarske rane, štere nam leta ne zacelijo. Dokač je bio prirastek 1926 leta v lendavskom polit. okraji za 1942 glav govenske živine, je bilo v sobočkorn okr. istoga leta za 1249 glav menje od prvejšnega 1925. leta. Metelice so pač največ kvara v sobočkorn okraji napravile. Poleg prle omenjenoga simodolskoga goveda mamo nekaj pincgavskoga, štero je taloma jako zakrzlano, zaostanjeno, taľoma pa križano z simodolskim.

Dokaz pa, ka tľudi naše ženske ne mirľujejo, je lepo razvito svinjogojstvo, štero majo skoro izklľučno ženske na brigi. Svinje mamo raznovrstnoga plemena, nemške plemenite, jorkširce pa križance stari domači z prvejšimi. Svinj je bilo leta 1925. vsega vkľup 19112 komadov, leta 1926. pa 18113. Tľudi tľ se opaža nazadľivanje, tomi je krivo vno gi betegi, štteri se pojavljajo po naši levaj.

Vsi mali stroški pri hiši se pa plačľujejo iz dohodkov, šttere vzememo iz raznovrstne živadi. Vidi se to tľudi s toga, ka se ves te drobiž (so, špice itd.) plačľuje ešče itak največkrat neposredno z jajcom ne pa s perezi. Broj vse živadi (kľuri, rece, goske, pure,) v Slovenskoj krajini znaša približno 137864 kľunov v leti 1926. Pravim približno, ar naše vertinje ne ovadijo, kelko živadi majo (brččas majo za to vzrok!) tak je pa statističke podatke zberati oteškočeno. Vrste naši kokoši so jako različne. Zadnja leta so začnoli gojiti štajersko-zagorsko ali kak ništerni z pravico pravijo staro domačo kokoš.

Lepo se razvijalo pri nas rojarstvo, šttero je pa zadnja leta največ trpelo, ar so letine za roje skrajno neprijetne bile. Leta 1925. je bilo v Slovenskoj krajini 5590 košov: leta 1926. pa 4866 košov. Mogoče se to lansko leto malo popravilo, točne podatke za letošnji kalendar je pa nemogoče dobiti.

To je pregled nešterni vrst našega gospodarstva.

L. 1926. se je izvozilo živoga blaga iz Slovenske Krajine po železnici:

V Austrijo	3508 kom.	govenske živine	in	363 svinj
V Čehoslovaško	99	"	"	"
V Nemčijo	9	"	"	"
V Italijo	753	"	"	"
V različne kraje naše države	281 kom.	gov. živine	in	122 svinj.

Po carinskih potah skoz Gederovec in Srdice:

V Austrijo 63 falatov konjov, 348 kobil 562 žrebcev, 710 bikov, 92 jľuncov, 936 krav, 490 telic, 846 teocov, 1133 svinj, 40282 kokoši, 273 rec, 80 gosk in 84 pur.

Pripelalo se je v Slovensko Krajino leta 1926. po železnici:

Iz drľugh krajov naše države 14 konjov, 35 jľuncov, 8 bikov, 21 krav 13 telic, 285 teocov, 15 ovc, 9379 svinj. Iz Austrije 1 plemenski kanžar. Iz Madjarske 2 plemens. bika.

Zvozilo se je mesa iz Slovenske Krajine leta 1926. po železnici:

V Austrijo	2449 zaklanih svinj	v težini	120235 kg
	558	telec	30285
		prekajenoga svinjskoga	mesa 516
		prekajenoga govenskoga	" 332
V Italijo gov. mesa	332	794 zaklanih telec	v težini 48558
V Nemčijo	515	svinj	25846

Po carinskoj poti skoz Gederovec in Srdice:

V Austrijo 17.624 kil govedine, 456772 teletine, 25 kozjega mesa, 1.069.759 svinjskoga, 11201 živadine in 1922 divjačine. V Nemčijo prek Austrije 349726 kil svinjs. mesa.

Izvoznih kľavnice mamo v Slovenskoj Krajini 23, v teh se je v leta 1926 kľalo: 1 jľunec, 72 bika, 243 krav, 173 telic, 10310 telec, 2 kozi, vkľuper 31421.

Na konci ešče to: od vse izvožene živine je bilo iz Slovenske Krajine govenske 95 procent; svinj 65 procent; konjov pa do 45 procent; vse drľugo je iz nam sosednih krajov.

Ig. Ba š š a.

Opomba: Pri zbėranji tej podatkov so mi šli vsestransko na roko g. Samec pa g. Sok zdravnika naše krajine za koj se njima tľdi na bom mesti prisrčno zahvalim.

DOSTA LEHKO ZASLŮŽITE poleg svojega rednoga pozvanja, če igrate na kakši inštrument. Muzikante vseširo m iščējo i je jako dobro plačľajo. Pred vsem je Vam potreben eden dober inštrument i mi bi Vam priporočali, da si ga naročite direktno od tovarniškega skladišča Meinle in Herold, fabrike glasbenih inštrumentov v Maribori št. 89. Ta tvrdka ne dela z agenti itd., nego odavle vse svoje proizvode neposredno muzikantom, zavolo šteroga so cēne jako niske. Što si žele kľupiti eden dober inštrument, tomi samo to tanačľivamo, da prle kak bi kaj kľupo gđe indri, naj prosĩ cenik te firme, šteroga na zahtevu pošľemo vsakomi brezplačno.

Živinsko i drobno senje (sejmi) v Sl. Krajin.

Gde je (x) djani, nega živinskoga senja, nego samo drobno. V vseh drugih mestaj je živinsko i drobno senje vküp. V Rakičani je samo živinsko senje, v Dokležovji, Lendavi v Soboti i na Cankovi pa ešče tudi konjsko.

Beltinci jan. 20., febr. 24., prestopno leto je 25., aprila 25., junija 27., julija 15., nov. 5.

Bogojini febr. 15., marca 20., maja 19., septembra 4., novembra 16.

Cankova marca 19., (samo kramarsko) v ponedlek po cvetnoj i v ponedlek po sv. Trojstva nedeli, na Rupertovo septembra 24. i novembra 11., drobno, živinsko i konjsko.

Črensovci marca 14., po maji 3. i septembri 14. v ponedlek okt. 20. Marca 14. je samo živinsko senje.

Dobrovnik aprila 6., (samo živinsko) v ponedlek po Telovom, julija 25., okt. 2.

Dokležovje junija 18., augusta 21.

Dolenci (x) junija 16., decembra 6.

Dolnja Lendava jan. 25., v četrtek po 3. postnoj nedelji, na Veliki četrtek, v ponedjek po Risalah, julija 28., augusta 28., oktobra 28., v četrtek pred Božičom. Vsaki tork svinjsko senje. Če je v tork veliko senje, je svinjsko v sredo.

Grad (Gor. Lendava) marc 28., junija 20., augusta 16., septembra 29., novembra 30.

Hodoš marca 10., julija 5., augusta 19., oktobra 5.

Križevci aprila 16., junija 4., okt. 27. Če spadne sejmski den na nedelo ali svetek se vrši senje prihodnji delavnik.

Krog (x) maja 4.

Küzdobljan (x) na Križni četrtek.

Martjanci maja 6., augusta 6., novembra 11.

Petrovci (x) na sv. Trojstva nedelo, julija 4., septembra 8., oktobra 28.

Pužovci (x) julija 13.

Püconci maja 28., julija 10., septembra 10., novembra 10.

Prosenjakovci marca 15., junija 16., septembra 2. i novembra 28.

Rakičan (samo živinsko) marca 26., v tork pred Risali, julija 2., augusta 16., oktobra 8.

Selo (x) prvo nedelo po Srpnjoj Mariji i Miklošovom.

Murska Sobota v ponedlek pred fašenskov nedelov v ponedlek pred cvetnov nedelov, štrti ponedlek po vüzemskom pondelki, junija 24. augusta 24., oktobra 15., decembra 6.

Sv. Bedenek (x) pred pepelnicov, po postnih kvatraj, po cvetnoj nedeli, po jesenskih kvatraj i pred Božičom, vsigdar v ponedlek.

Sv. Jelena (x) augusta 18.

Sv. Jürij (x) aprila 24.

Sv. Sebeštjan (x) januar 20., 2. nedela po vüzmi, junija 15. i decembra 21.

Tišina februara 25., junija 5., septembra 8—9.

Törnische v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedlek po vüzmi, v četrtek pred risalami, junija 12., v četrtek pred Velkov mešov, drugi den po Maloj meši, oktobra 4. i vsaki četrtek svinjsko senje. Če je veliko senje v četrtek, je svinjsko v petek.

Stalna tabla časa, kda nam živina skoti.

Den püşča- nja	Skoti nam				Den püşča- nja	Skoti nam				Den püşča- nja	Skoti nam			
	kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 2	Maj 1	Apr. 1	Febr. 5	Okt. 2	Aug. 21	Sept. 3	Aug. 3	Jun. 9	Febr. 3	Dec. 23
5	6	12	9	23	5	5	9	6	22	6	7	13	7	27
9	10	16	12	Maj. 17	9	9	13	10	20	10	11	17	11	31
13	14	20	16	5	13	13	17	14	Sept. 2	14	15	21	15	Jan. 4
17	18	24	20	9	17	17	21	18	6	18	19	25	19	8
21	22	26	24	13	21	21	25	22	10	22	23	29	23	12
23	26	Nov. 1	28	17	25	25	Marc. 1	26	14	26	27	Jul. 3	27	16
29	30	5	Jul. 2	21	29	29	5	30	18	30	31	7	Marc. 3	20
Febr. 2	Jan. 3	9	6	25	Jun. 2	Maj 3	9	Nov. 3	22	Okt. 4	Sept. 4	11	7	24
6	7	13	10	29	6	7	13	7	26	8	8	15	11	28
10	11	17	14	Jun. 2	10	11	17	11	30	12	12	19	15	Febr. 1
14	15	21	18	6	14	15	21	15	Okt. 4	16	16	23	19	5
18	19	25	22	10	18	19	25	19	8	20	20	27	23	9
22	23	30	26	14	22	23	29	23	12	24	24	31	27	13
26	27	Dec. 3	30	18	26	27	Apr. 2	27	16	28	28	Aug. 4	31	17
30	31	7	Aug. 3	26	30	31	6	Dec. 1	20	Nov 1	Okt. 2	8	Apr. 4	21
Marc 2	Febr. 4	11	7	22	Jul. 4	Jun. 4	10	6	24	5	6	12	8	25
6	8	15	11	30	8	8	14	9	28	9	10	16	12	Marc 1
10	12	19	15	Jul. 4	12	12	18	12	Nov. 1	13	14	20	16	5
14	16	23	19	8	16	16	22	16	5	17	18	24	20	9
18	20	27	23	12	20	20	26	20	9	21	22	28	24	13
22	24	31	27	16	24	24	30	24	13	25	26	Sept. 1	28	17
26	28	Jan. 4	31	20	28	28	Maj 4	28	17	29	30	5	Maj 3	21
Apr. 3	Marc 4	8	Sept. 4	24	Aug. 1	Jul. 1	4	Jan. 2	21	Dec. 3	Nov. 3	9	6	25
7	8	12	8	28	5	5	6	6	25	7	7	13	10	29
11	12	16	12	Aug. 1	9	10	16	10	29	11	11	17	14	Arp. 2
15	16	20	16	5	13	14	20	14	Dec. 3	15	15	21	18	6
19	20	24	20	9	17	18	24	18	7	19	19	25	22	10
23	24	29	24	10	21	22	28	22	11	23	23	29	26	14
27	28	Febr. 1	26	18	25	26	Jun. 1	26	15	27	27	Okt. 3	30	18
					29	30	5	30	19	31	Dec. 1	7	Jun. 3	

HRANILNICA i POSOJILNICA

v ČRENDOVCIH

r. z. z n. z.

uraduje
vsako nedelo, svetek i četrtek.

Obrestuje hranilne vloge
(navadne) po

8%.

Vežane vloge proti šest meseč-
noj odpovedi 5000 Din. i više po

8 $\frac{1}{2}$ %

Stanje vlog je že nad 3 milijone.

! Kmetški penezi se naj vložijo v kmetške
hranilnice i naj služijo v hasek našemi
kmetškomi ljudstvi. Zavupajte nam pe-
neze, za štere dobro stojijo naši kmetje
z vsov svojov vrednostjov, ka večim
sirotam je lejko posodimo na fal intereš. !

AGRARNA ZADRUGA v ČRENISOVCIH

SE JE USTANOVILA ZA VSE AGRARNE INTERESESTE INO
POLJEDELCE V SLOV. KRAJINI. DOZDAJ JE ŽE PRISTOPILO
K NJOJ DO 2000 KOTRIG.

AGRARNA ZADRUGA MA NAMEN ZA SVOJE KOTRIGE
POSKRBETI KAK NAJFALEJ ZEMLJO, SENOŽATI I LOG.

DELEŽ PRI ZADRUGI JE SAMO 100 DINAROV I LEHKO SE
SPLAČA V 10 LETAJ. ČI SE PA EDNOK DOLI PLAČA SE
NJEMI DELEŽ OBRESTŪJE PO 5%. VLOG SE MORE LETNO
VLOŽITI 100 DIN. ALI V DESETIH LETAH 1000 DIN. ŠTERE
SE OBRESTŪJEJO TAK, KAK VSE VLOGE V DRŪGIH HRA-
NILNICAJ.

VSI INTERESESTJE I POLJEDELCI, KI ŠČE NE STE PRI-
STOPILI K ZADRUGI, PRISTOPITE, DA DE STEM ZADRUGA
VSI GDAR MOČNEJŠA I LEŽEJ POMAGALA SVOJIM SIROTAM,
AR ČISTI DOBIČEK OD ZADRUGE DOBIJO SIROTE. — TAK
DE ZADRUGA DVOJI HASEK NOSILA SVOJIM KOTRIGAM,
PRVOGA, DA FAL PRIDO DO ZEMLJE, DRŪGOGA PA
DA DRAGO PLAČO DOBIJO V NEBESAJ PO SMILENOSTI
DO SIROT OD JEUŠA.

25 let stoječa
trgovina z mešanim blagom
Trautman Aleksandra
= v Murskoj Soboti =
Cerkvena ulica 191.

Dobi se vsefele manufakturno
blago kakti:

fini česki štofi za ženske i moške
obleke, cejgi, za srakice platno,
blazine, parcheti, žuto platno, pravo
farbersko platno za gvant i za šorce,
günje, poplanje, prti na sto i na
postele, vsefele naštrikani gvant i
robci, naštrikani kaputi za ženske,
moške i za deco, vsefele štrumfe itd.

se dobijo po solidnoj dnev-
noj ceni.

Prva Prekmurska
Brezalkoholnareštauracija
v Murskoj Soboti
pri
Horvat Jožefi
Aleksandrova cesta (prle Horvat fiška-
liša hiša)

Se priporočā vsakomi.
Vsaki den friška jestvina
topla ino mrzla
pa brezalkoholna pitvina.

KR. HIRSCHL in SINOVI
manufakturna in
modna trgovina
MURSKA SOBOTA.
Vsakovrstno blago po
najnižiših cenah.

ČEH & GAŠPAR

trgovina z mešanim blagom

Murska Sobotā na vogli prek Hartnera

Špecerija,

Galanterija,

Železnina,

Kühinjnska posoda,

Stavbeni materijal,

Cement,

Vapno,

„Salonit“ za pokrivanje

vsikdar v zalogi po najfalejših dnevnih cenah.

KMEČKA POSOJILNICA

R. Z. Z N. Z.

v Murškoj Soboti

(poleg špitala)

JE PRAVI ZADRUŽNI ZAVOD PREKMURSKOGA KMEČKOGA LJUDSTVA. URADUJE VSAKO NEDELO I SREDO.

HRANILNE VLOGE SE SPREJMEJO OD VSAKOGA PROTI NAJBOGŠEMI INTEREŠI. HRANILNE VLOGE OBRESTUJE PO 8⁰/₀, VEZANE PO DOGOVORI.

KMEČKI PENEZ V KMEČKI KASO!

SVOJI K SVOJIM!

Koloman Lutar vörar v Murškoj Soboti

odava nove vöre po dnevnoj ceni i sprejme popravila, štera hitro i dobro popravi.

I. HAHN, MUR. SOBOTA

TRGOVINA S PAPIROM I KNJIGAMI

Najemnik: „Prekmurske Tiskarne in knjigoveznice.“

Dobijo se vsake vrste šolske potrebšćine!

VELKA ZALOGA

vsefele katoličanskih Molitvenih knjig ino etih evangeličaskih:
,DÜHOVNI ÁLDOV', 'MOLITVI' i ,PESMI'

DOBIJO

se vsefele tiskovine za župane, velka zaloga trgovskih knjig.

Fal cene!

Fal cene!

Gori se vzeme vsake fele knjigovezno delo!

Za veselice se dobi konfetti, serpentin, za šaljivopošto-karte itd.

Pri sekuleranji hiš proti ognji ino pri življenskom sekuleranju vpoštevajte jedino le

VZAJEMNO ZAVAROVALNICO štere zastopstvo je v MURSKOJ SOBOTI v pisarni KMEČKE POSOJILNICE (poleg špitala).

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM

pri

PREIS ADOLFI

v MURSKOJ SOBOTI,

CERKVENA ULICA.

Dobi se vsefele manufakturno
blago kakti:

fini česki štofi za ženske i moške
obleke, cajgi, za srakice platno,
blazine, parcheti, žuto platno, pravo
farbarsko platno za gvant i za šorce,
günje, poplanje, prtli za sto i na
postele, vsefele štrikani gvant i
robci, štrikani kaputi za ženske,
moške i za deco, vsefele štrumfe itd.

se dobijo po solidnoj dnev-
noj ceni.

PRVO SLAŠČIČARNO

v MURSKOJ SOBOTI

v hiši g. Aschera ma

Sidonija Novak

Vsikdar friške torte i pecivo pa v
poletnom časi vsaki den tudi sladoleđ

Josip Močnik

stavbeni ino umetni izpitani
kamnoseski majster

v MURSKOJ SOBOTI.

PRIPOROČA se vsem interesantom
vseh vrst kamnoseskikh i kiparskikh
izdelkov.

MAYER ŠTEFAN

krojač (sabou) ino trgovec z
gotovimi oblekami za moške v

MURSKOJ SOBOTI.

Ma v zalogi vsakše vrste moške
gotove obleke z cajga ino štofa,
male obleke za deco, vsakše
vrste hobe po najnižišoj ceni.
Delo vsakovrstne obleke se
sprejme na mero. Dobro blago.

EDINA NAJVEKŠA TRGOVINA Z

LEDROM

i s vsemi šujsterskimi potrebščinami
je v MURSKOJ SOBOTI

pri dovici **ANA ČÓR.**

IVAN ŠEGA MURSKA SOBOTA

(nasproti židovske cerkve)

gospodarske, obrtne ino indust. mašine i potrebščine:

Lokomobile - bencin i gasmotore - elektromotore - turbine -
transmisije - žage - vermenice - Olje itd. - Mlinske potrebščine:
valeke - kopereje - trijere - kamena - svila - gurtne itd. - Vse
dele k valekom - sejalne stroje - plüge - sadne i grozdne mline -
preše - sečkare - reporeznice - pumpe - trijenje, - vetrenjače.

Konkurenčne cene, tudi na rate!

Prvovrstno blago!

EUGEN i ARNOLD HEIMER

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM, VAPNOM, CE-
MENTOM, DESKAMI IN S KÜRILNIM MATERIALOM MUR. SOBOTA

JANOŠ CVETIČ

Mur. Sobota, Cerkvena ul.

Trgovina z manufakturnim
blagom ino izdelavanje perila.
Dobi se najfalejše blago po
dnevnoj ceni.

Vsakovrstne sirove kože i gubač

küpüje

po najvišjih dnevnih cenah

Franc Trautman

MURSKA SOBOTA

Cerkvena ulica 191.

Vsefele platno, štofe, cajge, vunate, druke, parhete,
postelino, stolnjeki ino vse ka spadne pod manufak-
turno robo, nadale špecerijo, galanterijo, drobnijo,
vsikdár v velkoj izbiri najdete
v trgovini

BRATA BRUMEN v M. SOBOTI

Cerkvena ulica

(na kükli poleg biroviije).

Trgovina s papirom i igračami

Barnabaš Erdöšy

prle vodja tiskarne Balkanyi-ja

Murska Sobota poleg rim. kat. cerkvi.

Ma v zalogi vsefele pisarniške šolske i za violine
(gosli) potrebščine, novine i kalendare.

Naznanje se da g. trgovcom, šteri Srce Jezušovoga
kalendare odavajo, da ga po angro ceni tü dobijo.

JOŽ. BENKO

TRGOVINA MESNIH IZDELKOV,
IZVOZ GOVEDA, TELEC I SVINJ.

Küpüje:

govedo, teoce i svinje po dnevnoj ceni.

ODAVA ZVÜN ŽIVINE na drobno i na debelo:

Salame, safalade, posebne, šunkarice,
pariške, debrecenske, kranjske, turistov-
ske, špehovske ino braušvicke klobase
pa tečne hrenovske, pleče, karre, rebra,
bedro, prekajeno, roulšunko, roulpleče,
carsko meso, papricino ino neslano sla-
nino, hamburgovsko slanino, svinjske
—: :— ino govenske jezike. —: :—

Daje odavalcom od 5 kg.-a više primeren popüst

DOBI SE:

mast I. i II. vrste tüdi na malo.

Kreditna zadruga za trgovino in obrt
v
MURSKOJ SOBOTI

r. z. z o. z.

Telefon št. 25.

Ček. račun št. 14.700

Število članov pribl. 300. — Za obveznosti zadruge
jamči deležni kapital z nad 2,500.000.— dinarjev.

**OBAVLJA VSE BANČNE
POSLE NAJKULANTNEJE**

Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.

Dovoljuje vsakovrstne kredite in podeljuje posojila proti intabulaciji ali poroštvom.

Trgovske informacije.

Izvršuje potom svojih korespondetov izplačila, nakazila in inkaso v vseh večih mestih tu- in inozemstvu.

Glavno zastopstvo:
ZAVAROVALNE DRUŽBE „VARDAR“.

MAST za OBRAZ!

„CREME MAJALA“

Vam občuva
kožo zdravo i lepo!

Napravi kožo belo, odstran-
juje vso nečistočo, piščajce,
rdečico, jetrne i sunčne šplinte.

CREME MAJALA i MILO
(žajfa) MAJALA ZA OBRAZ
košta vse vküp Din. 20.—

Dobi se v

PATEKI

pri „SVETOJ TROJICI“
DOLNJA LENDAVALA.

Vsefele glažovina,
porcelanasta,
posoda,
lampaši,
laterne,
kepi,
remi,
gledala,
šajbe,
glažovina za okna
se dobi po najfalejšoj ceni

pri

Jožef Donoša
MURSKA SOBOTA
LENDAVSKA CESTA 63.
(v Hartnerovej hiši)

Halo!

ZA FAL PENEZE

Halo!

dobite vse féle **krščake**, proste i fine,
moderni modeli z Beča i Gradca, pri

Sukič Jurija klobučari **Mur. Sobota**
na Lendavskoj ul. prek od davčnoga urada.

Tüdi za fal peneze se popravijo iz starih v novo.
Dobijo se tüdi sandali, papuče, hobe (kape) itd.,
male i velke.

Točna podvorba! **Niske cene!**

Trgovina ustanovljena 1849

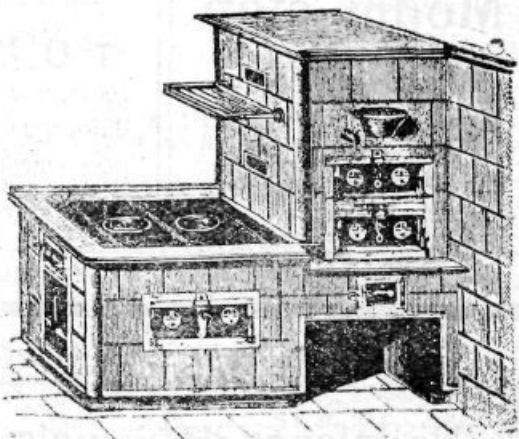
Ž-E-L-E-Z-I-O.

BLAGO IZ OCELA,
obželezenje, zgradb, škéri vsake vrste, že-
lezni trami, gotovi šparhati za v steno vzdati,

Trboveljski portland-
cement I-a, vapno,
nadale

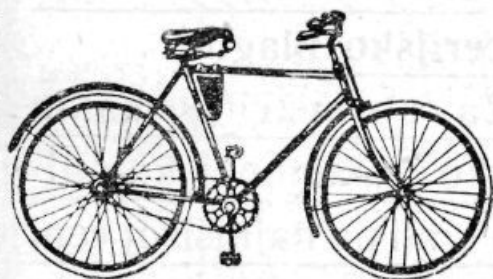
šivalni
mašini, biciklni

kak tudi
mašin za slamo-
rezati i repo sekati,
plūgi se najfalej
dobijo

v trgovini z železom pri

JURIJ TOMKA
v Dol. Lendavi.

Ivan Markovič

trgovec glažovine
i porcelana

v

Dolnjoj Lendavi.

Prevzemem glažovinjenje
poslopij, ramanje slik i vse
v to vrsto spadajoča po-
pravila.

Stalno velka zaloga
porcelana i glažovine.

Ustanovljena leta 1874

BENÓ WORTMAN

manufakturna trgovina

DOLNJA LENDA VA

je edna najstarejših manufakturnih trgovin v celom Prekmurji.

Modni štofi

za moške i ženske
obleke, prtovje na po-
steo, — stolnice, obleka
i druge potrebščine za

snehe,

dele, pokrovci.

Pogrebne potrebščine.

Velka zaloga vseh vrst

robcov

i vsega v to stroko spa-
dajočega blaga. Zaloga
prve mestne fabrike za

marele.

Velka zaloga pamuka.

Šamu

Schwarz

trgovina z žitom
i deželnimi
pridelki
v

D. Lendavi.

Kü p ü je

stalno vsako-
vrstno zrnje
po največjih
dnevnik cenah

Najfalej se dobi mela, cuker, sol i vse-
féle špecerijsko blago.

Nadalje priporoča občinstvi i malim
trgovcom na veliko začimbo i koloni-
jalno blago vsake vrsti po najnižišoj ceni

Jurij Novak

(prle Gombosi i Wendl)

Dolnja Lendava.

„INKA“

FRANCUSKA ŽGANICA
(SÓSBORSZESZ)

Najboljše sredstvo proti

reumatizmi,
glavoboli,
zoboboli,
trganji,
želodčnim betegom itd. itd.

Dobi se v

PATEKI

pri „SVETOJ TROJICI“

DOLNJA LENDAVA

P-E-R-J-E

najfinejše vseh vrst se
dobi po jako nizkoj ceni.
Ravnotak vse druge po-
trebščine dobite edino
po jako ugodnih cenaj v
najvejšoj trgovini v
ČRENSOVCIH pri

Ivani Kocet

trgovina v

ČRENSOVCIH.

Ne zamudite prilike!

Dobra postrežba!

**MANUFAKTURNA IN MODNA
TRGOVINA**

Na veliko.

Na malo.

Brata Šiftar i Hahn

v Murskoj Soboti

prej trgovina Jonaš.

Toplak Jožef

trgovina železa

v Dolnoj Lendavi

(v poslopji Hotel Krona).

Opominam!

Opominam!

Velika zaloga kühinske posode
zlijana i plehnata emalterana!

Vse moje odjemalce, šteri so poznali moje kose, da se mi je posrečilo dobiti prave **švedske kose**, štere so ešče pri nas nigdar ne bile poznane, fal je davati ne bom mogeo, ali blago je takše, da nigdar ne bo žao nikomi če si küpo eno takšo koso.

Nadale vam priporočam železo, traverze, cement, vapno, špolarijo, štedilnike, železne peči, slamoreznice, plüge, gospodarsko, stolarsko, kovačko, zidarsko orodje ino vse predmete, šteri spadajo pod železno stroko. Naj se vsaki obrne z največšim vüpanjom k meni.

Solidna podvorba! Solidna podvorba!

Vedno na zalogi Moravski
kovački premogi!

Najvekše prekmursko razprodajno mesto **srečk loterije države S. H. S.**

Več glavnih i nešteto menših dobitkov se že je izplačalo. Dobitki se držijo strogo v tajnosti.

STALNO SKLADIŠČE:

drete i svile za štrikanje, heklanje vezanje. Berlinski, Imperial i žemper pamuki. Jedilno orodje, posveč iz alpakka srebra i kitajskoga srebra. Kufri za pot, potne košare i vozički za deco. Stvari za oskrbüvanje betežnikov, za vezanje čreva, gumijevi štrünfli i razni drügi predmeti iz gumija. Tuzemski i inozemski toaletni izdelki i žajfe. Elida, Dralle, Kielhauser, Brazonj, Koti i Hubigaut izdelki. Sredstva za negüvanje lica, rok, vüst, zob, kože i vlasi. Francuska, nemška, madžarska kalniška voda. Kožni izdelki, kefe, marele, palice, sredstva za briti itd. v velkoj izbiri.

Solidne cene!

Točna postrežba!

H. MASCHANZKER

Dolnja Lendava.

Naši starišje i dedeki

so vsigdar meli v svojih hišah i z dobrim uspehom nicali že več kak 30 let sprobani i priljubljeni

„Fellerov ELSA-FLUID“

Kak kozmetikum vretina čistoče i lepote

Kak mast v vseh prilikah, gde je mazanje za oživljenje krvi potrebno, da se telo obdrži odporno i sposobno za delo friško deluje.

Za kotrige-mišice i žile posebno po močnom deli, naporu, utrujenosti itd. krepi i jači.

Vsakdanešnje negüvanje tela s Elsafluidom da za nagrado bistro glavo, močne živce i zdravo spanje.

Kak sredstvo za vüsta ga jako radi majo zavolo dobroga delüvanja na dlesnih i zobah.

Za šinjek i grlo posebno hladne, vlažne dni za grgljanje.

Za negüvanje kože proti raznim kožnim betegom itd. osveži i čisti kožo.

Za negüvanje glave jači i čisti glavo, odstrani lüske itd.

Po zimi brani proti slabim posledicam vetra, vlage i mraza.

Po leti kak osvežujoči dodatek k vodi za mujvanje i kopanje, zabrani švicanje i desinificira.

Po notrašnjosti nikelko kaplic na cukar ali v mleki nas obvarje slabosti. Ublažuje beteg, odvrne grče.

V 1000 prilikah pokažuje se prijeten i hasnoviten. Zavolo vsakovrstne hasnovitosti je „Fellerov Elsafluid“ dobro poznani i to

KA VSAKŠI HVALI — MORE DOBRO BITI!

Dobi se v vsakš y pateki i v drugih takših strokovnih trgovinah i košta eden glažek za probu 6 dinarov, düpliški glažek 9 Din ali poseben glažek 26 dinarov.

Po pošti je falejšje, kem več naročimo na ednok, ar v tom slučaji s paküvanjom i poštninov košta

9	za probu 6 düpliških ali	2 posebna glažeka	62 Din
18	" "	4 " "	102 "
27	" "	6 " "	139 "
54	" "	12 " "	250 "

„ELSA-PILULE“

dobro tirajoče sredstvo, gvišna dejstva, jači želodec, a ne draži čreva i pozdigavle friško i lahko čiščenje. 1 zabož z 6 škatlicami 10 Din. Paküvanje i poštnina posebi.

Zu pucanje želodca 5 Din 50, tej za čiščenje krvi 6 Din 60, ricinusovo olje 17 Din 60, prašek za prebavljanje 8 Din 80.

Te cene so bile v veljavi, gda se je te kalendar štampao.

Naročbe atresirajte jasno na patekara

EUGENA V. FELLERA,
STUBICA DONJA br. 823. (Hrvatska).

Na pitanja včas i pismeni odgovor, če je za poštnino k pismi zraven djani štemplin 1—2 Din

Brezplačni dar more vsaki, ki čte

Prava
švajcarska
žepna
vóra

samo
Din 69·20
Anker-Remontoir-Roskopf
(brez sekundnoga cajgara)
s 3-letnim jamstvom.

Prava Anker
vekerica
s 3 letnim jamstvom
samo
Din 64·20

te kalendar,

z malim trüdom dobiti. Ti dari so opisani v velkom ceniki svetovne odpreme hiše vör i kinčov H. Suttner v Ljubljani št. 895. Pošljite samo Vaš točen adres i včasi dobite brezplačno te lepi cenik, šteri Vas bo jako razveselo z velkov vnožinov slik i različnih novosti.

Več 30 let

vživa svetovna tvrdka H. Suttner najbolši glas zavolo svojega solidnoga poslovanja i zavolo jako dobre kakovosti svoje robe kak to jezero priznanc zadovoljnih naročnikov potrjuje. Pri tvrdki Suttner se vse küpüje takrekoč po originalnih fabričkih cenah.

V lastnoj protokoliranoj švicarskoj fabriki vör

od večih strokovnjakov napravljene »IKO« VÖRE na svetovnom glasi so, ar ido točno na, sekundo, temeljito so napravljene, skrbno probane i so zvünredno trpeče.

Nikšega rizika!

Ka ne odgovarja, se zameni ali se penezi vrnejo. Nikše trljave robe, svetovna hiša Suttner ma samo zebrano robo najbolše kakovosti, ka priznate Vi sami kem pregledate Suttnerov cenik.

Zahtevajte ga včasi, trbe samo, da pošete Vaš točen naslov na tvrdko

H. Suttner
Ljubljana št. 895.
(Slovenija).

3—10 letno jamstvo!

Ovo mali izvleček iz velkoga cenika tvrdke Suttner:

„Iko“ vöre zlate, srebrne, niklaste itd. po vseh cenah i v raznih formah, kak posebno plitke jako fino gravirane ali gladki

„Omiko“ i „Axo“ vöre v zvünrednih zanimivih oblikah, moderne z dobrim čvrstim strojom po raznih cenah.

Anker-Remontoir-Roskopf

vöre s pravim švajcarskim strojom v raznih formah.

Vöre na roke za gospe i gospode.

Ženske vöre v krasnoj izdelavi.

Lanceki za ženske i moške vöre v zlati, srebrni i s finimi dragimi kamni.

Citre, prstani,

ringlni i vsa druga zlata i srebrna roba v ogromnoj izberi. Najnižise cene za te kak i stotino drugih predmetov najdete v ceniki.

Če ščete biti snajžni

če ščete, da se veselite svojemi dobro negovanomi zdravomi lici, svojim rokam i svojim vlasem, nasledujte nam i nūcajte:

Fellerovo kavkasko pomado za lice i zaščito kože „Elsa“, ona Vam obvarje

mladost i lepoto, ogladi brazde na lici, napravi kožo elastično i baržunasto.

Čūdili se bote, kak friško preminejo pege,

šplinte, brazgotine, rdeča i razpucana mesta.

Fellerova močna „Elsa“ pomada za porast vlasov (Tannochina-pomada) zabrani spadanje vlas i řano pišlivost, odstranjūje lūske, vlasje postanejo mehki i gibki i pospešūje porast vlasi.

Za probu 2 glažeka od edne ali po eden glažek od vsake Elsapomade, s pakūvanjom i poštninov 38 Din, če se penezi pošlejo naprej.

Fellerova žajfa zdravja i lepote z marko „ELSA“ najplemenitejše kvalitete vsebūje medicinsko sprobane sestavine, štere se vpijejo v kožo i jo oplemenitijo. Probajte samo ednok:

Elsa žajfa od lilijinoga mleka 8 Dinara

Elsa žajfa od jajčnoga žuča 7 Din 50

Elsa žajfa glicerinska . . . 7 Din 50

Elsa žajfa boraksova . . . 7 Din 25

Elsa žajfa katranska . . . 6 Din

Elsa žajfa za briti . . . 7 Din 25

i zagvišno več nigdar nete nūcali druge žajfe. Na probu 5 komadov Elsa-žajfe že s pakūvanjom i poštninov vred samo 52 Din.

Vse gornje cene so samo te veljavne, če se penezi pošlejo, ar je poštnina pri povzetji za 10 Din vekša.

Naročila atresirajte jasno na patekara

Eugena V. Feller,

Stubica Donja br. 823. (Hrvatska).

Fimi parfimi različnoga cvetnoga dišeca v originalnih glažekah po 27 Din 50.

Elsa-kolonjska voda zvūnredno fina i dišeča. Njena stalna dišava oživljūje i osvežūje. Glažek 16 Din 50

Elsa-gozdna dišava za sobe napuni vsaki prostor, desinficira, posebno sobe betžnikov. Glažek 16 Din 50. (Lysol 24— Lysoform 27 Din 50).

Elsa-prah za posipavanje proti znojenji tela i nog. Edna škatlica z rešetom 7 Din 70.

Elsa-voda za vūsta drži zobe čiste i bele, osvežūje, desinficira, odstrani slab dūh iz vūst, krepki i jači zobno meso i zabrani zobobol. Glažek 16·50.

Zobni prašek Dr. Heider 6 Din 60, krem za zobe 8 Din 80, Hega-prah s kisikom za zobe 20 Din, kefica za zobe 11 Din i 20 Din.

Ne špekulirajte,

če štete, da ne bodete neprijatelji svojimi lastnimi žepi! Kupujte dobro i falo! Velka svetovna hiša za vöre, zlato i srebrno robo itd. (lastna protokolirana fabrika vör na Švajcarskom) več 30 let svetovno poznana tvrdka H. Suttner v Ljubljani br. 895. pošle svoj veliki bogato ilustrirani hasnoviti cenik **popunoma brezplačno** vsakomi, što njoj pošle svoj točen atres. Od tvrdke Suttner more vsak naročnik z malim trüdom

dobiti brezplačno jako lepe darove.

Bliže gledoč toga najdete v ceniki!

Zahtevajte še ga dnes!

Ovo na kraci iz velkoga cenika:

Moške i ženske žepne vöre iz zlata, srebra, nikla itd. s pravim švajcarskim strojom v raznih izdelavah po brezprimerno falih cenah.

Zlata i srebrna roba, lanceki, prstani, ringlni, narokvice, priveski, igle za kinč itd. v velkoj izberi naj-falej.

Elegantni špici za cigarete iz srebra i drugoga materijala izdelani. Doze za duhan i cigarete iz srebra, nikla, alpake i kože v velkoj izbiri.

Vse po mogoče najnižish cenah brez rizika.

Ka ne odgovorja, se zameni ali se pa penezi vrnejo.

Jezero priznanic potrjuje, kak se vredno, dobro i falo kupuje pri tvrdki Suttner.

Zato pa še dnes pišite po veliki cenik i atresirajte točno na

Odpremno hišo vör

H. SUTTNER,

LJUBLJANA št. 895. (Slovenija).

Prave ANKER-vekerice

samo

Din 64·20

Prava švajcarska

ANKER-REMONT

Roskopf-žepna vöra

samo

Din 69·20

3-letno jamstvo!

Vekerice prvo-razredne kakovosti z dobrim strojom v raznih izdelavah izvenredno falo.

Vöre z nihalom izvrsne kakovosti, s solidnim strojom i prekrasnim glasom zvonov v jako lepo izdelanih omaričih raznih velikosti.

Kukovice - vöre, kuhirjske vöre itd.

Listnice, bankači (mošnje), žepna ogle-dalca z glavnikom i ostalimi pripomočkami, pipe za duhan v raznih izvedbah, kesica za duhan itd. v najboljšoj kakovosti.

Če mate bolečine,

kupite v pateki ali v kakšoj odgovarjajočoj trgovini Fellerov pravi dišeči „Elsafluid“. Ribajte vsako zajtro i večer boleča mesta, pa te se čudili i veselili kak friško i prijetno Vam Elsafluid odpravlja bolečine. Če ste zdravi, nūcajte Elsafluid za grglanje i pranje i ostanete zahvalni i verni Elsafluidi.

Vsakodnevno negūvanje z Elsafluidom Vam prīnese bistro glavo, krepke živce i čvrsti sen, obvarje Vaše zdravje i pobūdjūje s tem samozavest i življensko radost. Znotra nikelko kaplic na cukar ali v mleki Vas občūva grčov itd.

Več naših roditelov i dedekov nūcali so ga odznotra i odzvuina kak zanesljivo domače sredstvo i kozmetikum za glavo, pleča, roke, za celo telo kak i za uspešno nego kože.

Zahtevajte za probu v pateki i v odgovarjajočih trgovinah izrečno „Fellerov“ pravi „Elsafluid“ v pokusnih glažekah po 6 Din, ali v düpliškem glažeki po 9 Din ali v specijalnom velkom po 26 Din. Po pošti je falejše kem več se naroči naednok, cena s pakūvanjom i poštninov vréd košta:

9	pokus. ali	6	düpl. ali	2	spec. glaž.	62	D
18	„	12	„	4	„	102	„
27	„	18	„	6	„	139	„
54	„	36	„	12	„	250	„

Naročila atresirajte jasno na patekara

Eugena V. Feller,
Stubica Donja, br. 823. (Hrvatska).

Cene tū navedene so tiste, štere so bile v veljavi, gda se je te kalendar štampao.

Na pitanja sledi včasi pismeni odgovor, če se za poštnino priloži 1 do 2 Din.

Elsa-švedske kaplice (liker za želodec) pospešūje prebavo, jača tek. Eden glažek 13 Din 20.

Balzam (životna esencija) 5 Din, Schoferov balzam 8 Din 80, kaplice od krčov (kolere) 11 Din, različne kaplice kak Hofmanove, melisove, cimetove po 5 Din 30 i 19 Din 80.

Elsa-zagorski sok proti kašli i bolečinam v prsah 1 glažek 13 Din 20.

Krečno-železni sirup 13 Din 20, tej za prsa i kašeo 6 Din 60, prah za kašeo (fijakerski prah) 6 Din 60. Hega cukrčki proti kašli 8 Din 80.

Elsa-cukrčki proti glistam za deco i za odrasle 1 začkica z 10 pastilami 11 Din.

Elsa-ribje olje pravo, ugodnoga teka! Jači vsakoga, posebno slabe ženske i deco. Povzroči friški porast težine i da svež zdrav izgled Veliki glažek 22 D.

Elsa-kina-železno vino za malokrvna slaba lica, potrebna počitka. Eden glažek 16 Din 50. Železni liker (Hegafferin), železni albuminat 19 Din 80, esencija za rum po 5 Din 30 ali 19 Din 80.

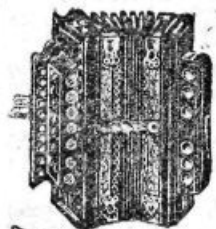
Elsa-mentolni klinček friško delūje proti glavoboli, migreni i pikanji kumarov itd. Eden falat 10 Din.

Elsa-kaplice za zobe hitro odstrani bolečine. Glažek 7 D. 70

Elsa-voda za oči jači vid, 5 Din 50.

Najmočnejša francuska vinovica (sósorszesz) originalna marka Radicum, predbojna kvaliteta, velki glažek 19 Din 80. Mast za ozeblina 11 D. mast za rane 11 Din, mast za krofe 11 Din.

Tü vsaki nikaj najde!

Na stotine različnih predmetov za vse mogoče cile najdete v velkom ceniki Suttnera.

Keliko trüda, keliko časa i čemerov bi si prišparali, če bi znali kak malo penez trbe, da si naküpite vnogo toga, ka Vam vsaki den brez računa prinesi dosta haska i veselja. Trbelo bi samo, da samo ednok prečtete velki ilustrirani cenik svetovne odpremne hiše H. Suttner v Ljubljani št. 895. Izenadilo Vas bo, keliko važnih predmetov je v njem, štere i Vi nücate, a da jih šče ne poznate. Vsaki den nastanejo

novе čüdovite iznajdbe,

šterih cio je, da tüdi Vam olajšajo Vaše delo, da tüdi Vam polepšajo življenje. Pošlite samo Vaš točen adres na svetovno odpremno hišo H. Suttner i včasí dobite povsem brezplačno te velki praktični cenik. Ovo malo izvlečka iz istoga :

KA MOŠKOM TRBE: KOMI SEŽENSKJE VESELIJO:

Čuden žepni nožič iz la ocelna, najfinejše švajcarsko delo.

Alat za vse, znameniti hammer s kleščami, zedinjüje v sebi v ednom falati celi šereg razne škéri.

Kompletna garnitura za briti s sigurnosjov britvov, rezervnimi klingami, la kako-vost v elegantnoj kaštulici.

Naprava za izdelüvanje raznih predmetov z žagico.

Naprava za rezanje vlasov i brade, britve, kefe za vlasi i brado, glavniki i na stotine drüghih reči za vsakdenšnju uporabo moškom.

Moški obleč i kaputi najmodernejšega kroja iz najboljšega materijala.

Moške srakice, perilo, štrünlfi, zokni, naramnice, rokavice, pojasi, kamašni itd.

Cipeli iz najbolše kože v velkoj izbiri za moške, ženske i deco.

Glasbila v ogromnoj izbiri po najfalejših cenah, najbolše harmonike, gosli s tokom vred, citre, mandoline, okarine itd.

Novost! Gramofoni i plošče brezkonkurenčno fale cene.

Nikšega rizika! Ka ne odgovarja, zamenja se eli se pa penezi dajo nazaj. Zahteвайте včasí cenik od

svetovne odpremne hiše

H. SUTTNER, Ljubljana št. 895

Kühinjska posoda, najnovjše praktične iznajdbe, kühinjski noži, pegle, čajnice, trpežna posoda itd.

Naprave za kühanje iz „Silit“ ocela, novost, posoda, v šteroj se vse lahko kühä, är njoj niti najmočnejše kiseline ne škodijo, ostane brez kakšega düha, nevničljivo.

Jediüni predmeti, prekrasne garniture v finih kaštulah, jako fal, Univerzalna domača škér, v ednom falati naprava za brüsiti nožov, skarj itd. slüži zednim kak odpiráč za konzerve, za štupline, za rezanje glažovine, drota itd.

Moderne fine škarje za kondranje vlas, glavniki, toaletni predmeti, gledala, kazete itd.

Dežni površniki za ženske, jumperi v raznih farbah moderno izdelani. Strümpflni, robčeki, vunatni robci, firunge, garniture za stole i postebe, paplani, zidni sagovi itd.

Za deco umetni gvant, igračke v velkoj izbiri.

Moja žena i jes

sva oba toga mišljenja i Vi te se tüdi čüdivali, kak Vam lice dobiva mladeniško svežino, koža pa postane gibka i baržunasto mehka i vlasje Vam bodo neprestano slüžili veselji, či naš zgljed nasledüjoč vsaki den nücate.

Fellerovo žajfo zdravja i lepote z zaščitnov markov ELSA najplemenitejše kvalitete vsebüje medicinsko sprobane sestavine najboljšega delüvanja, štere se vpijejo v kožo i jo oplemñüjejo. Probajte ednok

Elsa-liljano-mlečno žajfo posebno fino cvečno žajfo, včini kožo fino. Komad 8 Din.

Elsa-žučnata žajfa prava žajfa lepote i zdravja. Komad 7 Din 50.

Elsa-glicerinska žajfa posebno dobro delüje pri razpokanoj i hrapavoj koži. 7 Din 50.

Elsa-boraksova žajfa izvrstna proti šplintam, pokanji kože i lišaji. 7 Din 25.

Elsa-katranova žajfa dezinficira, posebno dobra za glavo i vlase, najbolje pa za deco. Din 6.

Elsa žajfa za briti se jako peni, omehča brado, jako štedljiva. 7 Din 25.

Za probu 5 komadov Elsa-žajfe s paküvanjom i poštninov vred 52 Din, če se penezi naprej pošlejo.

Fellerova kaukazka pomada za lice i zaščito kože „Elsa“ ova Vam obvarje mladost i snago, gladi brazde na lici, včini kožo elastično i baržunasto. Čüdili te se kak friško Vam odidejo šplinte, razpoke, bradajice, rdeča i razpokana mesta.

Fellerova močna „Elsa“ pomada za porast vlasov prepreči izpadanje vlasov i rano pišlivost, odstranjüje lüske, včini trde vlase mehke i gibčne i pospesüje porast vlasov.

Za probu 2 glaž. od edne ali po 1 glažek od vsake Elsapomade zednim s paküvanjom i poštninov 38 din.

Vse gornje cene valájo samo te, če se penezi naprej pošlejo, ar je pri povzetji poštnina 10 Din več.

Naročbe atresirajte jasno na patekara

EUGENA V. FELLER,
STUBICA DONJA, broj 823. (HRVATSKA.)

Proti kürjim očem brez bolečine i brez noža brezi toga, da bi se izpostavili zagiftanji krvi, hitro pomaga.

Fellerov Elsa-turistički melem. Mala kaštulica 4 Din 40, velka kaštulica 6 Din 60.

Nadale

Elsa-turistička tinktura za gvišno i brezbolno odstranitev kürjih oči, trde kože itd. S penznom vred 11 Din.

Elsa-prah proti smrčadi gvišno i friško delüje proti müham, buham, kebróm, švabóm, vüšim, stenicám itd. Velka kaštula 17 Din 60.

Smrt mišim i podganam! Zanesljivi gift za miši i podgane „F L O X“ zrnca 8 Din 80.

Elsa hranilni prah za živino je veselje vsakoga gospodara. K vsakdenešnjoj hrani mešajoč je prava dobrota za konje, krave, ovce, svinje, perotnino itd. Kaštula 8 D. (Mazilo za konje 19 Din 80. Creolin 12 Din.)

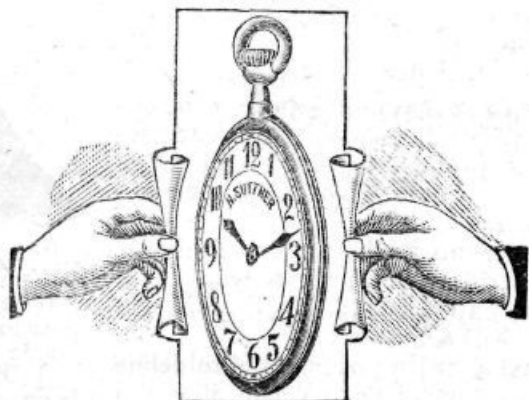
Štrcaljke za prah proti smrčadi 25 Din. Mast za vüši, mast proti srbeščici od 6 D. naprej. Naftalin proti molóm od 2 din naprej.

Proti stenicám večkrat sprobana tinktura, glažek po 17 Din 60.

Na to vöro

se lahko zanesite,

je prava švajcarska, ide točno na sekundo, cena njoj je
samo Din 69 20

Anker-Remontoir-Roskopf (brez kazalca za sekunde)
s triletnim jamstvom!

Prava Anker-vekerica samo 64 Din 20 para

pravi Anker-stroj, glasovite kakovosti. Žepne vöre,
vekerice, vöre z nihalom, lanceki, prstani, zlate
i srebrne reči takrekoč za originalne

fabričke cene

v ogromnoj izbiri najdete v velkom ilustriranom
ceniki, šteroga dobite brezplačno, či pošlete Vaš
točen adres na odpremno hišo vör

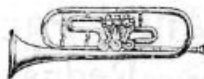
H. Suttner, Ljubljana št. 895. (Slovenija)

Nikdar prerano, nikdar prekesno ne pridete, če mate zanesljivo vöro iz
švajcarske fabrike vör Takšo že dobite od 69 Din 20 para naprej pri tvrdki Sutt-
ner. Suttnerove vöre idejo točno na sekundo. Popravila slabih vör koštajo pomali
več kak same vöre. — Dobite velki ilustrirani cenik, če Vaš točen adres javite od-
premnoj hiši vör H. Suttner v Ljubljani št. 895. Cenik te stare solidne tvrdke vse-
bjuje gvišno neizčrpljivo izbiri vör i kinčov iz zlata, srebra, nikla i. t. d. kak i
dare i praktične predmete za vporabo.

Više kak 100.000 v preminóčem leti odanih glasbil i prek 14.000 uradno potrjenih zahval svedóči najboljše dobro kakovost naših inštrumentov i niske cene!!!

Violina
od 95 Din dale

Trompeta
od 505 Din dale

Gitarske citere
od 192 Din dale

Razpošilamo neposredno kúpcóm !

Če se Vam poslano gla-bilo ne dopadue, nam lahko nazaj pošlete i zamenjate !

Po najnižših fabričkih cenah kúpü-jete glasbila vseh vrst, kakti godala, pihala, tamburice, gramofone, harmonike itd. pri tovarniškóm skladišči

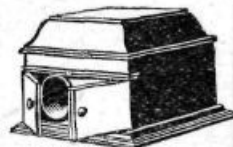
Gitare od 207 D. dale
Tamburice od 98 D. dale

Ročne harmonike
(bečki model) od 170 Din dale.

Mandoline od 136 D. dale
Tamburice od 98 D. dale

Gramofoni
od 345 Din dale

Meinel i Herold

Tovarna glasbil, gramofonov i harmonik (Imet. Rudolf Lorger)

v Maribori št. 39.

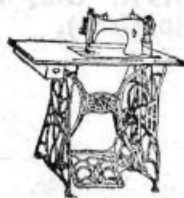
Zahtevajte naš velki glavni cenik, šteroga pošlemo vsakómí brezplačno.

Ročne harmonike
(nemšk model)
od 85 Din dale

I. VEISSENSTERN trgovec DOL. LENDAVAL

Priporočam

prvovrstne

bicikline i šivalne mašine

po najfalejšoj dnevnoj ceni. V dobrom stani ponošene bicikline zamenim. Biciklini se stalno dobijo na posodo na celí den ali na vöre. Pérje i bakánči stalno na skladišči

Ignac Weissenstern
trgovec, Dolnja Lendava.

Royal Mail Line

Kralj. Angl. Parobrodarska Linija.

Redna zveza za:

JÜŽNO AMERIKO

Brazilijo—Uruguay—Argentinijo

Cuba--Chile--Peru

„ASTURIAS“ i „ALCANTARA“

Najvekši angleški motorni hajovi na sveti.

Generalno zastopstvo za SHS.

ZAGREB, TRG I. broj 17.

Podzastopstva:

BEOGRAD, Karadjordjeva ul. 91
VEL. BEČKEREK, Obala Prin-
cese Jelene 7.
LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 26
BITOLJ, Boulevard Aleksander
163.

GRUŽ, Kapitan Ivo Hagijja.
SPLIT, Dioklecijanova Obala 8.
METKOVIĆ, Ivo Veraja.

OSIJEK, Županijska ulica 34.
(Dragutin Blazevic).
DOL. LENDAVALA, Glavna ul.
63. (Josip Grča).

SOMBOR,
SUBOTICA,
NOVISAD,
SARAJEVO,
CETINJE, Peter Lompar.

Vse informacije brezplačno. — Dopisüvanje v vseh jezikah.

ŠKAFAR JOŽEF

trgovina z izdelanimi kožami ali z ledrom
v Beltincih št. 110.

PRIPOROČAM

vsakomi kak čevlarom tak kmetom vsigdar najbolše izdelane kože i podplate za obüteo. Daleč na okoli je znano, da se edino pri meni dobi vsigdar najbolje trpežno blago vsevrste za črevle i šoline, ar mam leder vsigdar iz najbolših fabrik. Slaboga blaga pri meni nega, to posvedočijo vnogi, ki pri meni že več let kúpüjejo. Cene so vsigdar jako primerne, podplati najboljši i najbolje trpežni. Či ne verjete, probajte, osvedočili se bodete i vam nigdar ne bo žao za peneze, za štere vsigdar dobite dobro blago. Peneze zapravla tisti ki kúpüje slabo blago, štero malo falej dobi. Takše blago se hitro raztrga ino dostakrat mora novo kúpiti. Dober leder pa drži trikrat tak dugo, pa čeravno je cena malo vekša, je pa vseedno dosta falejša. Zato če vam trbe dober leder ali dobro izdelane kože, to dobite edino samo pri

Škafar Jožefi

v

Beltincih.

Železnina k „KOSI“ IVAN PETERKA, MURSKA SOBOTA

Lastna nova hiša. — Poleg birovijske.

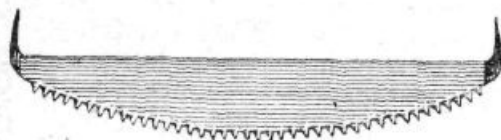
PRIPOROČAM na veliko prebiranje vsefele železno blago: šinje, naredi, plüge, lance, cveke, rasoje, sekire, goričanske motike, prave „Törske“ i „Peterkove“ plemeni-

nite - ocelne kose z garantiranjem i prave „Tirolske“ kamle. Šparherde, peči, železne križe i pravo englesko šker za vsake vrste meštre.

Velko prebéranje v kühinjskoj posodi.

Či štete dosta penez prišparati, tešji poglednite to mojo novo bunto, nigdar nete šli inam.

